



## Uvodnik

Danijel Devetak

### Kristjani v času krize

Nekateri sodobni misleci govorijo o našem času kot o času "konca". Pri tem seveda nimajo v mislih majevskih prerokb, temveč konec zahodne omike, čas, ko naj bi prešli modernost, Evropa, krščanstvo in še kaj. To je doba, za katero je značilen izrazit občutek negotovosti; doba, ko neznano, ki stoji pred nami, vzbuja strah, saj je prihodnost nepredvidljiva kot še nikdar prej. Obzorja so medla, svet uhaja z vajeti in zdi se, da res ni mogoče razumeti, v katero smer se premikamo.

V zahodnem svetu je dokaj razširjeno mnenje, da bodo (tudi) verstva prej ali slej izgubila; "predvsem krščanstvo", radi poudarjajo nekateri. Res je, krščanstvo je umrlo, in to nešteto krat. Prvič pred nekaj manj kot dva tisoč leti na križu ... Toda vsakokrat je spet vstalo v razočaranje tistih, ki so upali v njegovo smrt. V svoji častljivo dolgi zgodovini je Cerkev doživela marsikaj hujšega od pedofilskih ali finančnih afer in vatikanskih "krokarjev". In vsakokrat, ko se je znala vrniti k svojim virom, je spet vstala. Morda delno spremenjena in prečiščena. Številke jasno kažejo, da je - in bo - verujočih vedno manj; ti pa bodo morda bolj zavedni. Živimo namreč v sekulariziranem in tehnologiziranem svetu, v katerem se o veri najraje ne govori. Okolje nas sili, da živimo, kot če bi Boga ne bilo. Za mnoge vera sicer obstaja, toda prisotna ostaja le na intelektualni ravni in kot taka ne vpliva na vsakdanje odločitve in izbire. Taka vera, ločena od življenja, ne spreobrača, ne dopusti se zaljubljeni v Kristusa. Če temelji zgolj na okosteneli tradiciji in etiketi, ne bo obstala. Preživela bo le zrela vera odraslih kristjanov, ki izhaja iz živega odnosa s Kristusom, s Cerkvijo, z Božjo besedo, z revnimi, sredi katerih je Jezus vedno navzoč.

Čas krize nas lahko spodbuja k poglobljenemu razmisleku o tem, kakšni kristjani smo in kakšni hočemo biti: "tradicionalni" ali zreli? Sili nas k odprtosti, k iskanju smisla in razlogov našega verovanja. Vera, ki se sprašuje in neprenehoma išče, je vera človeka "na poti", ki se kljub dvomom in težavam ne ustavlja ter se ne obeša na malike. V kakšnem trenutku se nam morda zdi, da Bog ne hodi več z nami. V resnici pa nas On verjetno čaka nekje drugje, tam, kjer ga še nismo uvideli, kjer sploh ne mislimo, da ga bomo srečali. Zato se pustimo presenetiti! Marsikdo meni, da Cerkev - petdeset let po Drugem vatikanskem koncilu, ki je pomenil in še vedno pomeni mejnik v zgodovini krščanstva -, še ni "izkoristila" tesnejšega sodelovanja med hierarhijo in laiki. Morda je le nastopil čas, ko bi v dialogu s krščenskimi kristjani, ki jim odrasla vera ni le puhla beseda, storili korak naprej. Čas, ko bi skupaj presegli pastoralo, ki ohranja že zdavnaj preživete vzorce. Čas, ko naj bi duhovniki in laiki v odprtem dialogu delili izkušnje lastnih poti ter si skupno zamislili nove stile življenja, ki bi pomagali ljudem ostajati kristjani v okoljih, kjer živijo vsakdanje življenje. Če hočemo, da bo vera spet imela težo v življenju naših ljudi, družin in skupnosti, potrebujemo nove oblike pričevanja in posredovanja vere. Morda bi bilo potrebno z drugačnim pristopom postaviti v žarišče pastoralnih prizadevanj versko formacijo odraslih in družin, ki so odločilne za vzgojo otrok v veri. Kaj nas čaka v prihodnosti, ne vemo. Marsikaj se bo še končalo, vera pa bo ostala, če bomo le ostali zvesti Njegovim besedam, ki "ne bodo prešle".



### POGOVOR Predsednik Sveta slovenskih organizacij dr. Drago Štoka Deželni svet SSO bo posvečen zamejskemu tisku

Pred poletnim premorom je Svet slovenskih organizacij sklical poletno zasedanje deželnega sveta SSO. To je trenutek, ko se SSO sreča s članicami in pride do skupne obravnave določenih tematik. O vsebini dnevnega reda in aktualnih tematikah, ki zadevajo delo krovne organizacije, smo se pogovorili s predsednikom Dragom Štoko.

**Predsednik Štoka, kako ocenjujete trenutni odnos med krovno organizacijo in članicami?**

Statut Sveta slovenskih organizacij (člen 7) določa, da se mora deželni svet SSO sestati vsaj enkrat letno in odobriti tekoči obračun oz. proračun organizacije. Zadnje čase smo začutili potrebo po vsaj dveh sestankih na leto, zato predsednik Sveta sklicuje tudi poletno zasedanje. Predsednik Sveta Aldo Jarc je tako sklical sejo za sredo, 27. junija, v Finžgarjevem domu na Opčinah z dnevnim redom, ki sta ga odobrila tako Izvršni odbor kot predsednik Sveta: tematika bo osredotočena na naš zamejski tisk oz. "mass media", ki so za nas vse izredno pomembni.

Ekipa mladih organizatorjev je na delu in upam, da bo deželni svet SSO s tega zasedanja

izšel bogatejši, predvsem pa boljše informiran o sedanjem položaju našega tiska in ostalih komunikacijskih sredstev.



Foto DPD

Odnos med krovno organizacijo in članicami je kar dober. Potreb, ki jih prinašajo v pretres

Izvršnemu odboru, je veliko, da v določenih trenutkih že skoraj s težavo odgovarjamo na vse. V prihodnje bomo morali nameniti še več truda boljšemu pretoku informacij in dvigniti raven sodelovanja. Smisel SSO-ja so namreč njene članice. Brez njih SSO-ja ne bi bilo.

**Preživljamo precej zahtevne čase. Kako vidite medsebojno sodelovanje s članicami, da bi splošni krizi čim boljše kljubovali? Kaj so temeljni cilji, ki jih nikakor ne smemo prezreti?**

Izvršni odbor SSO se zaveda sedanjih težkih časov, ve, da gospodarske krize še ne bo tako hitro konec, čuti, da so mlajše generacije pri tem zbegane.

Naše članice so s predsedstvom oz. Izvršnim odborom v stalnem stiku in mi jim moramo biti na razpolago v vsakem trenutku, posebno danes, ko jim finančni rezi tako s strani italijanske vlade kot tudi delno slovenske vlade oz. pristojnih ministrstev otežujejo normalno delovanje. Kot slovenska narodna skupnost smo se v vsej povojni zgodovini (glej skoro petdesetletno totalno zanemarjanje slovenskih oz. jugoslovanskih oblasti do enega dela manjšine!) vedno znašli in smo kljub vsemu kljubovali vsem viharjem. Prepričan sem, da se bomo znali primerno soočiti tudi s to ekonomsko krizo, ki nam že tretje

leto grozi in šibi naše delovanje in našo ustvarjalnost.

Bomo vzdržali in prej ali slej izšli zdravi iz te nevarnosti.

Glavno vprašanje so seveda finančna sredstva. Tako na strani Dežele FJK kot Slovenije se pojavljajo nekatere novosti. Kaj naj članice pričakujejo in na kaj morajo biti pozorne? Ugotavljamo, da je delovanje članic SSO kar precejšnje in obsega velik krog ljudi. Točka odlike je pri tem to, da društva in organizacije delujejo na območju ter predstavljajo pomembno povezovalno vez. Ali se vam ne zdi, da se to večkrat spregleda na račun večjih organizacij?

#### Društvo slovenskih izobražencev



Slovenci smo končno dobili prevod knjige profesorja Carla Spartaca Capogreca I campi del duce

3

#### Mladi za Prihodnost



Boris Pahor je bil častni gost ob podelitvi nagrade prvega literarnega natečaja Grmada v pristanu

10





S 1. strani

## Deželni svet SSO ...

Seveda so finančni problemi v ospredju naših misli in načrtov, a za zdaj utečeno delovanje gre naprej. Prihranjevati je pač treba povsod, kjer je to potrebno, vendar naše dejavnosti ne smejo zamreti. Naše območje moramo kljub vsemu gojiti, mu prislusniti in nobeno manjše društvo ne sme trpeti na račun večjih organizacij. Za nas je potrebno vsako društvo na vas, v mestu ali predmestju, ker se le s stalno prisotnostjo lahko krepijo narodna in jezikovna zavest, ljubezen do rodne zemlje, do stoletnih tradicij in naše zgodovine. Zato si bomo še naprej z vso silo prizadevali za obstoj in delovanje vseh naših društev, kjerkoli delajo in ustvarjajo.

**Kakšni tematiki boste namenili pozornost na zasedanju deželne skupnosti?**

Mediji, tako tiskani kot tisti, ki izhajajo v digitalni obliki ali na spletu, imajo zelo velik pomen. Tu pa pride predvsem v poštev nujna modernizacija naših komunikacijskih sredstev.

Živimo v novi dobi, v dobi elektronskega sistema, in zato se moramo prilagajati časom sodobnih zahtev, modernih prijemov, novih zamisli in uresničevanj. Moramo se absolutno modernizirati, kjerkoli je to mo-

goče.

**Mediji imajo velik pomen, še posebno, ko gre za narodno skupnost, kakršno predstavljamo Slovenci v Italiji. Kakšne reforme potrebujemo na tem področju? Primorski dnevnik preživlja težaven trenutek. Tudi ostali mediji niso na rožnati veji. Ali se lahko kot narodna skupnost odpravimo medijski raznolikosti?**

O krizi Primorskega dnevnika je bilo veliko napisanega. Jaz ne bi temu nič dodajal. Lahko rečem le to, da je stališče SSO, da mora Primorski dnevnik postati glasilo vseh Slovencev v deželi Furlaniji Julijski krajini in mora postati zrcalo vseh misli, načrtov, idealov, volje, s katerimi se naša slovenska narodna skupnost sooča. Tu ne sme več biti govor o levih in desnih, o vaših in naših, Primorski dnevnik mora biti glasnik vseh Slovencev v Italiji in kot tak ima zagotovljeno prihodnost in razcvet. Kdor hoče svoje posebne politične ideje ali ideološko prepričanje širiti, naj se poslužuje svojih sredstev, saj mu veljavni državni in deželni zakoni to omogočajo. Primorski dnevnik in Radio TSA (vključno s televizijskimi oddajami) pa morata biti nad našo politično in ideološko stvarno-

stvo in ne za eno ali drugo idejo in politično zavest. SSO je o pravilnosti svojega gledanja globoko prepričan.

Seveda pa bi bilo zgrešeno pri tem pozabiti na vse ostale medije oziroma jim nameniti manjšo pozornost. Vsi skupaj predstavljajo izjemno dediščino. Če vse to obravnavamo zgolj z vidika finančnih potreb in stroškov, potem delamo hudo napako. Problem medijev moramo obravnavati kot celoto. Tako kot je bistveno vprašanje prihodnosti Primorskega dnevnika, je na isti ravni tednik Novi glas. Pomislimo, koliko častnikarjev se je vzgajilo pri tem tedniku in sedaj opravlja poklic pri drugih medijih! Štirinajstodnevnik Dom je prav tako nekaj izrednega za Slovence v Benečiji in vsej videmski pokrajini. Z novim urednikom se je njegova kakovost še bolj dvignila. Imamo tudi mesečnik Mladiko, ki je prvovrsten prostor, kjer prihajajo do izraza razmišljanja, eseji in umetniška dela. Če pomislimo na vse to, lahko razumemo, zakaj smo kot narod še vedno trdno zasidrani v naših koreninah.

**V zadnjem času so italijanske in slovenske oblasti namenile kar nekaj pozornosti Slovincem v Italiji. Najbolj pomenljiv je bil obisk predsednika Republike Georga Napolitana v Benečiji. Kako ocenjujete to srečanje?**

Predsednik italijanske republike Danilo Türk v Rimu, ko je bil še prejšnji predsednik, je v svoji življenjski (rojen je bil v Neaplju pred 87 leti) namenil politiki in bil vseskozi, to je od leta 1945, zvest eni sami stranki, to je komunistični partiji Italije (PCI) in potem njenim naslednicam. V tej stranki je bil pri vseh pomembnih odločitvah, tudi pri onih težkih, kot so bile npr. sovjetska zasedba Madžarske in Češke. Vendar je znal v svoji najstarejši odločitvi trenutnih vojni stranki objektivno svetovati. Skratka: v tej stranki (PCI) je imel Napolitano večkrat tudi odločilen glas, predvsem mislim da na prehodno fazo, ko je PCI šel preko raznih simbolov in logotipov, zastav ter načina delovanja do današnje bolj moderne in strpnije stranke Partito democratico - Demokratske stranke.

Z Giorgiom Napolitanom sem se v svojem življenju srečal štirikrat, to sem že povedal za Novi glas. Vsakokrat me je srečanje z njim nekako iznenadilo oz. močno presenetilo.

Tako sem bil leta 2008 v družbi s predsednikom SKGZ Rudijem Pavšičem na Kvirinalu, ko nas je sprejel (zraven je bil tudi tedanji senator Miloš Budin) in nas presenetil z izjavo, da smo Slovenci v Italiji dali veliko italijanski demokraciji, da smo bogastvo za državo, da smo krepka in zdrava narodna skupnost. Te besede so na nas tri prisotne vplivale blagodejno, saj je bil nekaj časa prej Napolitano dal dokaj čudno izjavo v javnost, ko je trdil, da smo Slovenci genociden narod, v svojih dejanjih tudi barbarski.

Približno tako je dejal, ko je obravnaval tragičen problem fojb in vse, kar je po vojni z njimi povezano. Mi vemo, da niso v fojbah takoj po vojni končali samo Italijani, ampak tudi Slovenci, Hrvati, pač vsi tisti, ki se niso na hitro opredelili za komunizem in njegovo ideologijo. Giorgio Napolitano je nam svojo izjavo o fojbah implicitno preklkal in za to njegovo gesto smo bili zadovoljni, a v javnosti, do danes, tega še ni preklcal. Taka so pač dejstva!

Potem sem Napolitano srečal še trikrat in z njim govoril: ko je bil predsednik slovenske republike

Danilo Türk v Rimu, ko je bil še prejšnji predsednik, je v svoji življenjski (rojen je bil v Neaplju pred 87 leti) namenil politiki in bil vseskozi, to je od leta 1945, zvest eni sami stranki, to je komunistični partiji Italije (PCI) in potem njenim naslednicam. V tej stranki je bil pri vseh pomembnih odločitvah, tudi pri onih težkih, kot so bile npr. sovjetska zasedba Madžarske in Češke. Vendar je znal v svoji najstarejši odločitvi trenutnih vojni stranki objektivno svetovati. Skratka: v tej stranki (PCI) je imel Napolitano večkrat tudi odločilen glas, predvsem mislim da na prehodno fazo, ko je PCI šel preko raznih simbolov in logotipov, zastav ter načina delovanja do današnje bolj moderne in strpnije stranke Partito democratico - Demokratske stranke.

**Kako bo vplivala njegova zavzetost za uveljavljanje pravic Slovencev v Italiji? Se je kaj spremenilo od tistega slavnega 13. julija 2010, ko so bili trije predsedniki v Trstu?**

Kakorkoli se bodo stvari v Italiji še razvijale, lahko mirno rečem, da je Giorgio Napolitano gotovo predsednik, ki nam je doslej od vseh predsednikov italijanske republike namenil največ pozornosti.

Upam, da bo od vseh teh stikov slovenska narodna skupnost v prihodnje imela tudi koristne in žlahtne sadove.

**Veliko pričakovanje je bilo tudi za obisk vladnega podtajnika Saveria Ruperta, ki je obljubil sklic vladnega omizja. Zakaj italijanska vlada toliko časa čaka na sklic tega omizja?**

Državni podtajnik Saverio Rupert, ki je bil 8. junija v Trstu, je bil glede skupnega zastopstva Slovencev v Italiji (SSO, SKGZ, SSK, DS in ZL) zelo jase: za Italijo smo bogastvo, smo skupnost, ki je del italijanske državne stvarnosti, a je obenem narodna skupnost, ki jo ščitijo ustava in mednarodni sporazumi. Skupno omizje, ki bo v kratkem času, vsaj tako se zdi, nastalo v Rimu, mora v to smer: vse drugo bi bilo le zapravljjanje časa in energij. Teh pa smo v povojnem obdobju že dovolj zapravljali, zdaj je čas za udejanjanje naših pravic in večdesetletnih pričakovanj ter legitimnih želja.

**Bili ste tudi pri predsedniku vlade Republike Slovenije Janezu Janši. Kakšen je odnos nove slovenske vlade do naše narodne skupnosti?**

Tak, kakršen mora biti! Sloven-

ska vlada, pa naj bo izraz leve ali desne opcije, mora imeti do slovenske narodne skupnosti za mejo, v našem primeru do Slovencev v Italiji, vedno objektivno konstruktiven in neideološki pristop, kar se je žal tudi v bližnji preteklosti rado dogajalo. Želim si, da ima vlada v Sloveniji do vseh Slovencev za mejo pravičen odnos in da spoštuje njihovo delo, njihove misli, njihove želje. Na srečanju s skupnim zastopstvom Slovencev v Italiji je predsednik Janez Janša dokazal, da se bo teh naših načel držal in da nas bosta on in njegova vlada nas enakovredno obravnavala. To je v bistvu tisto, kar si od sedanje vlade v Sloveniji želimo; upamo, da ne bomo pri tem razočarani.

**Na teh srečanjih je Slovenec v Italiji zastopalo enotno predstavništvo. Kako ocenjujete delo v tem organu in kakšno vlogo bo lahko odigral v prihodnosti?**

Vsekakor pomembno vlogo in to bo čas v prihodnje tudi dokazal.

**V enotnem predstavništvu SSO, skupaj s SKGZ, predstavlja civilno družbo. Kakšen je odnos s predstavniški političnih strank, ki spadajo v enotno predstavništvo?**

Ta odnos mora biti normalen, konstruktiven, saj smo konec koncev vsi "slovenskega naroda sinovi". Skrb za naš obstoj, za naše življenje - to je v prvi vrsti naša dolžnost in tega se SSO vsak trenutek zaveda, zato bo tudi v prihodnje delal le to, kar je naši narodni skupnosti v korist.

**Ko je Urad za Slovence vodil minister Boštjan Žekš, je bil odnos do SSO nekoliko napet. Zakrat je Urad kar dvakrat zaporedoma skrčil sredstva za SSO. Kakšni so danes odnosi z novim vodstvom Urada, z ministrico Ljudmilo Novak na čelu?**

Za zdaj lahko rečem, da so zelo dobri! Bog daj, da bi daljna videnja ne opešala na težavni poti pametnega dialoga s slovensko narodno skupnostjo v Italiji, ki si ga vsi dobromisleči Slovenci tako v Sloveniji kot v zamejstvu tako globoko in iskreno želimo.

Julijan Čavdek

## Rim / Obisk slovenskega premierja Janše pri kolegu Montiju Potrebno je ojačiti gospodarsko sodelovanje med državama

V duhu evropske gospodarske in politične krize je v torek, 12. junija, v Rimu potekalo srečanje med slovenskim premierjem Janezom Janšo in italijanskim prvimi ministrom Mariom Montijem. Vsebinsko pogovora sta državnik razkrila na tiskovnem srečanju, na katerem je bilo slišati tudi spodbudne besede na račun vladnega omizja pri italijanskem notranjem ministrstvu za slovensko manjšino. Zlasti slovenski premier je poudaril pomen italijanske manjšine v Sloveniji: jasno je podčrtal, da slovenska država ni zmanjšala proračunskih sredstev za italijansko narodno skupnost, prav zato pričakuje, da bo enako ravnala tudi Italija s slovensko manjšino v Furlaniji Julijski krajini.

Odnose med državama sta sogovornika ocenila kot izjemno dobre, še posebej na gospodarskem področju, saj se je dvostranska menjava v minulih letih povečala za okoli deset odstotkov. Še posebej velike priljubljenosti za gospodarsko sodelovanje pa vidita v infrastrukturnih projektih. Janez Janša je kot še posebej pomembno izpostavil gospodarsko sodelovanje. Italijanskemu kolegu je sporočil, da Slovenija sprejema ali je že sprejela ukrepe, ki bodo njeno okolje naredili še prijaznejše za podjetja. V Sloveniji je sedaj okoli 400 podjetij, v katerih je prisoten italijanski kapital, in slovenski premier si želi, da bi bilo italijanski

vlagan v Sloveniji še več. Razumljivo je, da je njun sestanek obravnaval tudi kočljiv položaj Evrope. EU je namreč prepočasna pri dokazovanju, da je dovolj pripravljena ukrepati pri reševanju krize, je dejal Monti. Dodal je, da bo zdaj morala več pozornosti nameniti ukrepom za gospodarsko rast, a hkrati okrepanje ekonomsko upravljanje v Uniji. S premierjem Janšo sta se sicer

državama, ki se jim na rimskem srečanju nista mogla posvetiti zaradi omejenega časa. Takrat bodo spregovorili tudi o železniških povezavah med državama. Janša je na novinarsko vprašanje o problematiki zamud pri izgradnji teh povezav dejal, da bo Slovenija pospešila projekte za izgradnjo drugega tira med Kopro in Divačo ter povezavo med Divačo in Trstom. Novih spre-



Janez Janša in Mario Monti

strinjala o strateškem pomenu širitve Unije na države Balkana. Slovenski vladni predsednik je premierju Montiju čestital za sprejete ukrepe proti krizi, ki so pozitivno vplivali tudi na sosedne države in širše na gospodarstvo Unije. Dodal je, da je Slovenija nadoknadila nekaj zamujenega časa pri sprejemanju varčevalnih ukrepov, zdaj pa se bo posvetila ukrepom za spodbujanje rasti.

Za september je Janša v Ljubljani napovedal sestanek koordinacije ministrov obeh držav, ki bo lahko obravnavala vsa odprta vprašanja med

memb projektov, in sicer izgradnje povezave med Kopro in Trstom, za kar se zavzema Italija, pa ne podpira, saj bi to prineslo nove zamude. Glede izgradnje plinskih terminalov in Tržaškem zalivu je Janša dejal, da se nova vlada do tega še ni opredeljevala, zato sprememb v stališču ni. Slovenija torej temu projektu še vedno nasprotuje. Premier Monti je dejal, da je zadeva sicer v pristojnosti ministra za okolje, da pa italijanska vlada pri tem projektu upošteva tudi pomisleke Slovenije zaradi negativnih okoljskih vplivov.

## Povejmo na glas

### "Pripravljen biti, to je vse"

Naslovna misel so besede danskega kraljeviča Hamleta, ene najrazgibanejših oseb, kar jih je ustvarila umetniška fantazija. Smisel navedene izjave oziroma trditve je mnogoobrazen, čeprav v jedru en sam: dobro je za človeka, da je pripravljen na vse, kar ga lahko doleti, tudi na hudo. Predvsem je dobro za človeka, da je pripravljen na hudo, saj ni verjetno, da bi nenadna ugodna ali celo srečna situacija povzročila usodne pretrese, čeprav niti to ni izključeno. In kaj je hudo, na kar ni tako lahko biti pripravljen? Izdajstvo prijatelja, bliskovito prizadejana zasebna ali javna krivica, počasen ali nasilen razpad družine, bolezen ali poškodba bližnje osebe, smrt bližnje osebe, očeta, matere, brata, sestre, otroka. Ko smo našli nekaj temeljnih krutih udarcev, se zavemo, da je sila težko biti pripravljen nanje. Kako naj bom pripravljen na smrt bližnje osebe, naj vsak dan posebej razmišljam, da se mi to more zgoditi, naj imam torej nenehno v mislih lastno tragedijo? Kaj ne bom že zaradi takšne misli obnemogel in se zlomil v prevelikem strahu? Hamletova izjava pa hoče nemara namigniti, da je pripravljenost na možne težke udarce človeku zagotovo v pomoč in da je razdejanje dosti manjše, kot bi bilo, če bi nas doletelo nepripravljenost. Vse, kar lahko storimo, je potemtakem, da smo pripravljeni, če že dogodka ne moremo preprečiti. Tu se slej ko prej spomnimo na potres, ki se še ni umiril in je bil prav on tisti, ki je našel v našem spominu Hamletove besede, naj se v

svojo korist na uničujoče stvari pripravimo odločno in vnaprej. To pa ni tako lahko. Ko so izvedenci po drugem velikem sunku v Emiliji Romagna svetovali, naj se pripravimo na dejstvo, da bomo morali s potresom nekako skupaj živeti, je nastal preplah in celo odpor. Bolje rečeno protest nekaterih županov čes, kaj je treba strahiti ljudi, kot da je ni bilo gorja dovolj. Protest kljub pojasnilom izvedencev, da se v Padski nižini že dolgo časa nabira energija, ki se je sedaj sprostila in se bo še sproščala. Emilija Romagna je južni konec te nižine in tako je bila Ferrara že leta 2003 proglašena za potresno območje. Nekaterim predstavnikom lokalnih oblasti se je zato mogoče samo čuditi, da želijo opozorila in nasvete izvedencev utišati, kar je vsekakor zelo neodgovorno. Bolje bi bilo, ko bi svoje občane obvestili, kako naj se v primeru morebitnih novih sunkov vedejo in s tem preprečijo marsikatero žrtev. Pri potresu je v nasprotju z veliko povodnjo bolje biti na prostem, oziroma čim prej pohiteti iz hiš. Podnevi je hiter beg na prosto še izvedljiv, neprimerno težje je, če potres udari ponoči. Približno po desetih oziroma petnajstih sekundah pričnejo pokati zidovi, nato je vse večja nevarnost, da se pričnejo vdirati stropi. V tem primeru se lahko varujemo, če hitro stopimo pod vrata v njihovo odprtino, ker nosilni zidovi obstanejo. Napotek se zdi skromen, toda daje možnost za rešitev sicer pokopanih življenj.

Janez Povše



Po sledih sv. Frančiška Asiškega

## Skrivnosti minoritskega samostana Olimje

Sredi slikovite gričevnate pokrajine ob reki Sotli, tam za lenobnim vrvežem termalnih voda Podčetrka se skriva eden draguljev slovenske zemlje, majcena in samotna vasica Olimje. Skozi vse leto gosti na tisoče turistov, ki spoštljivo stopajo na ta samotna tla, kot bi se bali prebuditi prelepo, neokrnjeno tišino. Marsikateri stopijo na kosilo do Jelenovega grebena, številni se obližujejo v bližnji čokoladnici, prav vsi pa se ustavijo v minoritskem samostanu, enem najzanimivejših pri nas. O njegovih očarljivostih nam je velikodušno pripovedoval pater Ernest Benko.

Zgodba olimskega samostana je dolga in razvejena. Bi jo lahko na kratko opisali v glavnih obrisih?

Olimje se kot naselbina prvič omenja leta 1208. Že v 11. stoletju je v Olimju stal manjši dvorec, ki je bil zgrajen okrog leta 1015 in je pripadal Pilsteinskemu grofom. Lastnica gradu je bila tudi sv. Ema iz Pilstanja, bolj poznana kot sv. Hema Krška. Grad je v zgodovini menjal več lastnikov. Leta 1550 je grajsko poslopje uredil v renesančnem slogu grof Tattenbach in ga zavaroval pred turškimi napadi z obrambnim vodnim jarkom. Leta 1658 ga je kupil zagrebški protonotar baron Ivan Zakmardy, ki ga je leta 1663 s posebno listino podaril pavlinskemu menihom, ki so prišli v Olimje iz Lepoglave na Hrvaškem. Pavlinci so grad spremenili v samostan in v letih 1665 do 1675 na zahodni strani zgradili čudovito baročno cerkev. Glavni oltar je eden

linci v letu 1782 zapustiti Olimje. Leta 1785 je bila ustanovljena župnija, nekdanji samostan pa je leta 1805 kupil grof Attems, ki ga zaradi vi-



Samostan

sokih davkov ni mogel vzdrževati. V času župnikovanja Jakoba Prašnikarja v Olimju je 26. septembra 1824 v cerkvi Marije Vnebovzete imel svojo novo mašo blaženi Anton Martin Slomšek, ki se je pogosto zadrževal v olimskem samostanu.

Ob koncu vojne so lastnika, grofa Attemsa, ženo in starejšega sina nasilno umorili, grad pa podržavili. Potres ga je leta 1974 močno poškodoval, vendar je bil s pomočjo države, občine, župljanov in prizadevnih duhovnikov temeljito obnovljen. Od leta 1990 Marijino svetišče in župnijo oskrbujejo manjši bratje sv. Frančiška Asiškega – minoriti, ki smo 15. avgusta 1999, po 217 letih, ponovno oživili samostan. Skrbimo za olimsko župnijo ter romarjev

vodstvu skupin, pastoralnem delu ali pripravi domačih zdravil. P. Franc Murko in jaz sva vpeta v pastoralno delo, ki ni samo v skrbi za našo olim-

sko župnijo, ampak tudi za pastoralo turistov in romarjev.

Katere so temeljne vrednote minoritov? Smo duhovni sinovi sv. Frančiška Asiškega, ki je v vodilo zapisal, da je življenje manjših bratov: "Življenje po evangeliju v pokorščini, uboštvu in čistosti". To so tudi naše vrednote in ideali.

Proučevanje zelišč v Olimju sega v drugo polovico 17. stoletja, ko so se z zdravilstvom ukvarjali patri pavlinci. Kako danes nadaljujete to tradicijo?

Zdravilstvo vsekakor ni naša primarna dejavnost. Na neki način so nas v to dejavnost usmerili turisti, ki so ob obisku pavlinske stare lekarnice izvažali patre in jih vpraševali, zakaj ne ponudijo nekaj tradicionalnih domačih zdravil, kot so jih pripravljali in uporabljali redovniki pavlinci. Ker vsi starejši patri, ki smo svoje otroštvo preživeli na podeželju, dokaj dobro poznamo mnoge zdravilne rastline, saj so jih uporabljale tudi naše mame in none, ni bilo težko odgovoriti na ta izziv.

Katere učinkovine in zdravilne proizvode pripravljate? Je vaše delo še vedno naravno, "rokodelsko" ali si pomagata tudi s tehnologijo in aparaturami?

Teh pripravkov je kar nekaj. Osredotočili smo se na bolezenske težave, ki se lahko z naravnimi zdravilnimi zelišči uspešno pozdravijo. Pri pravilni uporabi naših izdelkov ne obstaja nobena nevarnost stranskih učinkov. Vse recepte, ki jih uporabljamo, je pregledal priznani farmacevt, ki nadaljuje tradicijo p. Simona Ašiča, mag. Jože Kukman, ki je še vedno naš svetovalec. Zdravila pripravljamo na tradicionalni način, ker drugih možnosti niti nimamo. Tako, kot so jih pripravljali redovniki pavlinci in naše none, jih pripravljamo tudi mi.

Zanima me način življenja v olimskem samostanu. Verjetno vam delo v zeliščnem vrtu in lekarni vzame veliko časa in moči.

Naš dnevni red skorajda ne pozna prostega časa. Vsak dan preživimo okrog 3 ure v cerk-

vi pri skupni molitvi, češčenju Najsvetejšega, meditaciji in sv. maši. Ostali čas porabimo za izpolnjevanje našega vsakodnevnega poslanstva, ki obsega pastoralno delo, oskrbo turistov, obnovo samostana in treh cerkev. Letos nam jemlje čas še dodatno delo – gradnja romarskega doma, ki bo namenjen predvsem za versko izobraževanje in duhovne vaje. Dela gredo h koncu in upamo, da bomo v začetku julija že izvajali svojo novo, dodatno poslanstvo – vodenje duhovnih vaj. Precej časa nam vzame priprava domačih zdravil, vendar ker smo vsi navdušeni nad uspehi teh pripravkov, si veliko medsebojno pomagamo pri njihovi pripravi. Dnevne dolžnosti sproti načrtujemo, predvsem med obroki in ob večerih, ko imamo več časa za pogovor. V našem samostanu že več let ne gledamo televizije, zato ima-

mo v jeseni in pozimi precej časa tudi za branje in osebno izobraževanje.

Lekarne ne bi bilo brez vrta zdravilnih zelišč, ki se bohota pred samostanom. Koliko različnih rastlin raste v njem?

Za zeliščni vrt skrbita dve prostovoljki: Dragica in Mira. V njem je mogoče najti okrog 200 zdravilnih zelišč, ki so označene s slovenskim in latinskim imenom, kaj se uporablja v zdravilne namene in za katere bolezni.

Katera zelišča so tista, ki jih najbolj uporabljate, katera najmanj, katere zeliščne vrste pa so najbolj posebne, nenavadne, morda redke?

Uporabljamo predvsem "varna" zdravilna zelišča, torej tista, ki pri pravilni uporabi nimajo nobenih stranskih učinkov. Vsaka rastlina, pa naj je še tako preprosta, je nekaj posebnega. Kar ne raste v našem kraju, se najde drugje ... Zelo iskano zdravilo je zmlato seme pegastega badlja, ki je izvrstno zdravilo za žolč in jetra.



Br. Jože vodič

Ali sledite kakemu specifičnemu olimskemu, domačemu receptu?

Da, za Patrove kapljice smo sami sestavili recept. Tudi nekaj čajnih mešanic je olimskih.

So olimski redovniki v stoletjih svoje znanje prelili na papir? Ali hranite zbirko olimskih zelišč, morda herbarij, recepte?

Pavlinci v Olimju niso pustili nobenih knjig in zapisov. Takšni zapisi se najdejo po drugih samostanih, ki so preživeli Jožefinske reforme, katerih knjižnice in arhivi niso bili uničeni.

Na hodniku v pritličju našega samostana se nahaja stalna razstava suhih zelišč. Herbarij je pripravila gospa Marija Gaber iz Rožne doline pri Celju, ki se s to dejavnostjo ukvarja ljubiteljsko.

Kaj moramo nujno nabaviti v lekarni, ko vas obiščejo v Olimju?

Patrove kapljice! Potem pa še vse drugo, odvisno kakšna bolezen vas pesti.

Sam sv. Frančišek Asiški, kateremu sledite, je skrbel za duhovno, a tudi telesno zdravje, kajne?

Srečanje z gobavcem, ki ga je kljub strahu pred okužbo in odvratnemu smrdu objel in poljubil, je bilo za Frančiška odločen trenutek v njegovem duhovnem življenju. Pred smrtjo je zapisal, da mu je v tistem trenutku to, kar mu je bilo prej grenko, postalo sladko. Od takrat naprej je obiskoval naselbino gobavcev in z veliko potrpežljivostjo izmival rane z vodo, v kateri je prej namočil zdravilne rastline. Bolj je skrbel za zdravje drugih kot za lastno.

Jernej Šček

TRST Prof. Capogreco v DSI s slovenskim prevodom knjige I campi del duce

## Ohranjanje spomina na italijanska taborišča je predvsem civilna bitka

"Čuvati spomin v Italiji, pomeni ščititi demokratično ureditev same države".

S to zgovorno mislijo je italijanski zgodovinar prof. Carlo Spartaco Capogreco, pravi pojem v zgodovini pisju fašističnih koncentracijskih taborišč, povzel idejno razsežnost svojega strokovnega zanimanja, ki presega golo raziskovalno dejavnost, saj služi predvsem točno določenemu etičnemu poslanstvu. "Ohranjanje spomina na italijanska koncentracijska taborišča je v prvi vrsti civilna bitka". Žal pa se z rušenjem tedanjih objektov pozablja na trpljenje, ki so ga v teh krajih prestajali taboriščniki, in usiha upanje v pravšnje tolmačenje nekdanjih krivd.

Prof. Capogreco je bil v ponedeljek, 18. junija 2012, gost Društva slovenskih izobražencev. Na večeru so predstavili slovenski prevod njegove slovitije knjige *I campi del duce*, ki jo je leta 2004 izdal pri turinski založbi Einaudi. V knjigi se z velikim občutkom za arhivsko raziskovanje (študijo je snoval mnogo let) in z neposrednim odnosom skorajda arheološkega kova posveča interniranju civilistov v letih 1940-43. Ta tema usoda italijanske državne preteklosti je doletela Italijane same, tuje državljane in Jude: deležni smo je žal bili tudi Slovenci, saj je bilo v proučevanju razdobju interniranih okoli 3 tisoč naših

rojakov iz tako imenovane Ljubljanske pokrajine, ki jo je med vojno zasedla Italija, a tudi nekaj tisoč Slovencev in Hrvatov iz Julijske krajine in Istre. Avtor knjige, ki poučuje na univerzi v Kalabriji, pregledno popisuje posamezna taborišča tako v Italiji kot na Rabu in v Dalmaciji, bodisi tista, ki jih je upravljalo notranje ministrstvo, bodisi tista, ki jih je upravljala vojaška oblast. Leta 2006 je Ca-

vanja mešane slovensko-italijanske zgodovinske komisije, prevajalka dr. Troha pa vidi vrednost strokovnega dela v natančnem poučevanju celotnega fašističnega internacijskega sistema, začeni s številom različnih taboriščnih in internacijskih objektov, s številom taboriščnikov oziroma internirancev ter smrti znotraj te populacije. "V tovrstni fašistični represiji so bili pripadniki sloven-



Foto IG

pogrecova knjiga doživela hrvaški prevod, v naš materni jezik pa jo je prevedla zgodovinarica dr. Nevenka Troha z Inštituta za novejšo zgodovino v Ljubljani. Na 314 straneh z barvnimi prilogami jo je izdalo Publicistično društvo ZAK iz Ljubljane pod naslovom *Fašistična taborišča, Internacije civilistov v fašistični Italiji (1940-1943)*.

Kot je na večeru uvodoma poudaril novinar Ivo Jevnikar, je Capogrecova knjiga med drugim vplivala na nadaljnji razvoj delo-

ske in splošneje slovanske narodnosti na slabšem kot ostali. Najhujšo usodo so delili taboriščniki na otoku Rab", je dejala zgodovinarica in poudarila še eno prednost knjige, in sicer dejstvo, da jo je spisal italijanski zgodovinar. Omenila je tudi komaj izdano publikacijo o taborišču v kraju Monigo v Trevisu zgodovinarke Meneghettije in dolgoletna prizadevanja kolegice Alessandre Kersevan.

/stran 15  
IG

Stara lekarna - strop in omara

največjih in najlepših baročnih oltarjev v Sloveniji. Posvečen je Mariji Vnebovzeti. Po svojem prihodu so menihi preuredili spodnjo sobo zahodnega grajskega stolpa v lekarno. Po tradiciji je to tretja najstarejša ohranjena redovniška lekarna v Evropi, takoj za Parizom in Dubrovnikom. Žal se oprema ni ohranila, ostale so le Lerchingerjeve freske iz leta 1780. Freske so čudovit spomenik zdravilnim zeliščem in Božji slavi. Na freskah so v smislu človeške zgodovine odresenja predstavljene različni svetopisemski dogodki in osebe, s posebnim poudarkom na sadežih in rastlinah, ki so jih uporabljali v zdravilne namene.

V času Jožefa II. so morali pav-

in turiste.

Koliko patrov živi danes v njem in kakšne so vaše redovniške dolžnosti?

Samostan je za današnje razmere, ko skoraj vsi redovi v Evropi čutimo pomanjkanje duhovnih poklicev, kar dobro zaseden. V njem živimo trije patri in en redovni brat. Naše dolžnosti so zelo raznolike. Br. Jože Strojcin sprejema obiskovalce naše cerkve in samostana. Predstavi jim zgodovino in pomembnost samostanskega objekta in ponudi pripravke iz zdravilnih zelišč. P. Jože Lampret je zadolžen za pastoralo Slovencev v Gradcu na Avstrijskem Štajerskem, zato je odsoten vsako soboto in nedeljo. V Olimju pomaga kjerkoli je potrebno, tako pri



Visoki obisk na Tolminskem

## Prisrčen obisk kardinala Sodana

Kardinal Angelo Sodano, nekdanji državni tajnik Svetega sedeža, zdaj pa dekan kardinalskega zbora, je imel za glavni cilj svojega obiska Tolminsko. Vsi smo se pred samim obiskom spraševali, kaj mu je sploh treba hoditi gor in kaliti mir v naših krajih. Lahko rečem, da smo bili krivični. Obisk je načrtoval že več desetletij, pa mu zaradi službenih dolžnosti to nikdar ni uspelo. Da se odpravi v naše kraje, pa je obljubil svojemu pokojnemu očetu, ki je takoj po moriji 1. svetovne

vojne tu delal eno od telesnih del usmiljenja – mrličje pokopavati, saj je poskrbel za dostojen pokop številnih italijanskih vojakov, ki so ležali po gorah. Spoznali smo, kako se pod rdeče obrobljenim talarjem skriva preprost in dobrušen mož, tudi sam preprostega izvora, saj je po rodu pravzaprav sosed don Bosca v vasi blizu Astija v Piemontu. Vse, kar je videl, je občudoval in se zahvaljeval kot majhen otrok. Marsikaj ga je zanimalo, zato je tudi spraševal po tem, v kakšnih razmerah živi-



mo. Ob številnih diskusijah o tem, v katerem jeziku bo potekala sveta maša v Tolminu, se je nazadnje zgodilo še eno presenečenje, saj je bil nazadnje v latinščini le osrednji del maše, vse ostalo pa v slovenščini, za katero se je prav lepo potrudil tudi sam kardi-

nal. V lepi pridigi je bil poudarek na kreposti upanja, ki je v rimskih katakombah upodobljeno s sidrom. V Boga smemo upati tudi v najtežjih trenutkih življenja. To upanje je pravzaprav vodilo tudi naše prednike, ki so si kljub viharnim časom govorili, da prideta tudi mir in večja povezanost med narodi. Takšno je bilo upanje kardinalovega očeta Giovannijsa, za dar miru pa moramo vsi Boga prositi prav vsak dan, pri tem pa mu tudi sami pomagati kot "tisti, ki delajo za mir".

Andrej Vončina

Stališče goriške nadškofije

## O javnem priznavanju istospolnih zvez

Goriška pokrajinska uprava je prejšnji teden sprejela sklep, da uradno prizna istospolne partnerske zveze; poleg tega namerava spodbuditi italijanski parlament, naj "brez odlašanja" odobri zakon, ki bi razširil pravico do poroke na osebe istega spola in naj jih "na nedvoumen način" izenači poročenim osebam ter "prizna enake pravice in dolžnosti". Stališče goriške nadškofije, s katerim se kot katoliški tehnik povsem strinjamo, je, da tak sklep pomeni "dejanje nespoštovanja do edinstvenosti družine in njene temeljne vrednosti za družbo". Gre za "pravi atentat na institucijo družine, ker ne priznava njene posebne identitete"; te namreč ni mogoče pripisati - že iz razlogov javnega

prava - drugim zvezam. "Nespremetno je misliti, da bi lahko ne le priznali, temveč celo izenačili dve tako različni stvarnosti, kot sta zakonska zveza (s svojo osnovno in edinstveno družbeno vlogo) in zelo posebna oblika čustvene zveze, kot je tista med osebami istega spola". Če je razlog sklepa preseiganje ("vedno zaželeno") oblik diskriminacije oseb na podlagi njihovih spolnih usmerjenosti, je sredstvo javnega priznavanja in - še bolj - izenačenja z institucijo družine "nepravilno ter konec koncev z nasprotnim učinkom". Zahtevati tako izenačenje od javne uprave pomeni "spodbujati javno krivico, ki temelji na nesposobnosti priznati družbeno vrednost, ki je bistveno različna v čustveni in spolni zvezi para oziroma pri

poročenem paru". Družbena vrednost poroke ni prvenstveno v čustveni zvezi zakoncev, temveč v sprejetju javne vloge, brez katere družba sama ne more obstajati. Sobivanja in istospolne zveze kot pojav niso ne podobne ne primerljive z družino, ki temelji na poroki; te izkušnje so na koreniti način oddaljene od zakonskega vzorca družine. Njihove značilnosti ne dopuščajo možnosti, da bi v pravnem sistemu našli zaščito in priznavanje, ki ju zakonodajna namenja zakonski zvezi. Zahteva pokrajinskega odbora, naj parlament izenači istospolne pare z zakonskimi, "izničuje javni pomen zakonske zveze", poleg tega pa bi ustanovila pravno obliko, ki je za istospolne pare v bistvu nekoristna, saj iz številnih primerov italijanskih in še bolj tujih javnih uprav izhaja, da zanjo ni zanimanja. "Na papirju bi namreč obljubljala družbeno valentnost, ki se dejansko ne more uredničevati kljub najboljši volji (zakonodajalca in državljana)".

V resnici ni koristno spodkopavati tako pomembne in delikate institucije, kakršna je družina, saj se doseže obratni učinek. Na tak način se samo radikalizira spor v družbenem tkivu in pospešuje homofobna kultura, ki bi jo radi izkoreninili. Krščanska skupnost vidi v zakonski zvezi ne samo družbeno vrednost, ki ji jo pravni sistem upravičeno priznava kot edinstveno. Zanj je poroka tudi zakrament, znamenje in navzočnost odrešenjskega delovanja Duha, še piše v sporočilu goriške nadškofije. Na civilne oblasti se skupnost vernikov ne obrača s prošnjo, da bi jo zaščitile zaradi te razsežnosti, čeprav bi bilo pošteno priznati, koliko je verska valenca prispevala k oblikovanju in zaščiti te zakonske oblike, pač pa, da jo brani zaradi antropološkega pomena, ki jo označuje. "Tema družine je tako zapletena in ključna za družbo in prihodnost naših rodov, da je interesi zgolj političnega značaja ne smejo prizadevati".

6. festival družin

## Več kot 5000 udeležencev je uživalo v preprostosti narave

Letošnji 6. festival družin je na sončno Roglo privabil več kot 5000 članov družin iz vse Slovenije in jim omogočil sproščeno praznovanje v preprostosti narave, iger in druženja. Organizator festivala Zavod iskreni.net je s festivalom, pri katerem je sodelovalo več kot 100 prostovoljcev, želel ustvariti okolje, v katerem lahko družine okrepijo občutek o lastni vrednosti. Glede na odzive udeležencev in posebej prijetno vzdušje je bil namen festivala dosežen. Celotno dogajanje, ki je bilo letos prvič postavljeno v naravno okolje Rogle, je bilo naravnano k temu, da bi se starši aktivno vključili v dogajanje in preko žive izkušnje odkrivali svoj starševski potencial.

Vodja programov v Zavodu iskreni.net, Štefan Kržišnik, cilje festivala pojasnjuje tako: "Tri stvari smo želeli sporočiti staršem ob letošnjem festivalu. Prvič, da je narava čudovito igrišče in prostor učenja: sam sem to le malokje tako močno doživel kot tokrat na Rogli. Drugič, da so najlepše igre z otroki tiste, ki zahtevajo malo pripomočkov, a pomembno navzočnost nas, staršev. In morda najpomembnejša stvar: da imamo starši velik potencial, ki nam ga ne uspe vedno uresničiti v polnosti, pa bi ga lahko!"



Direktor Zavoda iskreni.net, Igor Vovk, se je ob odortju festivala navezal tudi na očetovski praznik: "Naš današnji festival ravno sovпада s mednarodnim dnevom očetov, ki iz ameriškega okolja počasi prihaja tudi k nam. To se nam zdi dobro, saj je očetovstvo tako pomembna naloga, da ji je vredno posvetiti dan v letu. Oče otroku daje potrditev, varnost in strukturo, zato je čas, ki ga preživi z njim, neprecenljiv". Terapevtka Andreja Poljanec je v predavanju o mitih o starševstvu spodbujala k sproščeni starševski drži in med drugim dejala: "Idealnih staršev ni in lahko si dovolimo delati napake, ker le iz iskrenega obžalovanja lastnih napak lahko dosežeš neko spremembo, popraviljša svojo starševsko držo. Te ga ti ne more dati nihče drug". Eden od poudarkov letošnjega Festivala družin je bila tudi vrnitev k naravi, k preprostem načinu življenja, k čemur družine izziva tudi trenutna gospodarska in socialna kriza. Preko obujanja že skoraj pozabljenih iger in preprostih dejavnosti v naravi je festival družinam pokazal, kako je mogoče na preprost način pričarati močna družinska doživlja. Odziv družin nam kaže, da se v družinah skrivajo veliki, pogosto prezrti potenciali za izhod iz krize. O tem, kaj festival pomeni družinam, pa priča izjava enega od udeležencev, Marka iz Ljubljane: "Najbolj me je nagovorila navzočnost družin. Bila je kot neko pričevanje, da nismo sami. Pomembno se mi zdi, da nismo mlačni in da lahko družine skupaj naredimo dogodek, ki napolni človeka. Znova sem danes spoznal, kako velik dar je starševstvo". / Mica Škoberne

Koliko je oblik človekovega sobivanja?

## Človek kot avtonomni objekt postaja omejujoče bitje

Prebral sem: "... Katoliška Cerkev daje vtis, kakor da se težko znajde v sedanjem svetu. Po poskusu odpiranja z 2. vatikanskim koncilom se zdaj, kot kaže, vse bolj oklepa svoje tradicije na malodane vseh področjih, vključno na družinskem. Seveda ostaja družina temeljna celica družbe, kot v teh dneh poudarjajo v Milanu, vprašanje pa je, ali je res model, ki temelji na neločljivi zakonski zvezi med moškim in žensko, edini sprejemljiv za vse čase. Mar ne tvegamo absolutiziranja nečesa, kar se je uveljavilo v posebnih zgodovinskih razmerah?" Gotovo je in bo obstajalo več oblik človekovega sobivanja. Od tistih, ki so zagovarjale neke komune, do tistih, ko se moški in ženska odločita za skupno bivanje brez formalnih obveznosti s civilno ali cerkveno poroko, kot tudi, kot danes naglašajo in mogoče malo preveč poudarjajo, skupno bivanje dveh istospolnih oseb, kar ni nič novega. Ob vsem tem pa ostaja bivanje dveh oseb, moža in žene, v skupnosti, ki je registrirana, bodisi v Cerkev ali v civilnem uradu. Človek ostaja svobodan in nihče mu ne more nečesa vsiliti, še najmanj to, kako naj si oblikuje osebno življenje. Vsi vemo, da tu neka prisila ne pride v

poštev in je celo prepovedana. Pri odločitvi, kako bo kdo bival, ali se bo poročil ali pa bo živel v izvenzakonski skupnosti, pa je veliko dejavnikov, ki na to vplivajo. Najprej je tu človekova vest. Kot prvo naj omenim vprašanje, kdo je mlademu človeku skušal oblikovati vest? Je imel v mladosti dovolj možnosti, da se je o življenjskih vrednotah sploh lahko pogovarjal? So mu bile te vrednote prikazane samo na način nekega koristljubja in želje po uživanju - V kakšnem okolju je raste? Vsega se moramo zavedati: otrok, ki živi v ljubeči skupnosti moža in žene, dobi model za življenje kar v njej. Ob vseh mogočih deviacijah pa prej obratno ... Če je kaj logično na tem svetu, je to, da otrok hoče očeta in mamo - seveda, če to res sta in znata biti. Problem je ravno v tem, da je danes vse manj takih, ki to znajo biti. Ali so nezreli ali razvajeni, vzgojeni sebično, brez pravih usmeritev itd. Pa čas jim kraje tisoč stvari. V tem je srčika problema. Pa v požrečnosti kapitala, ki si na vse kriplje trudi ustvariti tlačane, ki mu bodo služili. - Čim bolj nevgojeni, nesamostojni, bolni ljudje, tem več cvetoče trgovine za vse mogoče izdelke, od konfekcije do zdravil

in mamil ... Za vsak poklic je potrebna neka priprava, izobrazba, izpopolnjevanje, v zakonsko življenje pa navadno človek pade kot muha v med, potem pa je, kot je! Okolje, v katerem živimo, ni naklonjeno moralnim vrednotam, je pa naklonjeno finančnim. Zakonska zveza med

tudi kljub teži vzgoje podarja življenje in s tem doživlja lepoto nasledstva. Človek, ki ni veren, mu pač ta način sporočanja ne pove veliko, največkrat nič in ga pač ne sprejme! Kdo pa koga sila, da je veren? Še zlasti, če je polnoleten! Če je nekdo veren, potem mu je samo po sebi umevno, da sprejema določene predpise, ker je prepričan, da so utemeljeni in dobri. Po tem se pač loči od tistega, ki mu vera ne pomeni nič. Vere brez nekjih zahtev ni! Vse vere ali veroizpovedi poznajo določene predpise, zahteve in prepovedi. Te pa temeljijo na naravni danosti, zgo-



možem in ženo se ni uveljavila v posebnih zgodovinskih razmerah, ampak jo je Cerkev za verne človeka sprejela kot nekaj, kar mu je podarjeno, in to podarjeno od Boga, da zaživi medsebojno zakonsko skupnost in

dovinskem izkustvu in izročilu. Zato nas upravičeno skrbi, še zlasti verne, kam pač drvimo, ko je vedno manj cerkvenih porok. Vsi vemo, da je veliko mladih, ki se imajo za verne, pa je zanje moderno, da le hodijo skupaj.

To "hoditi skupaj" pa gre v nedogled, in ko kdo vpraša: "Kaj pa vidva? Kako bosta naprej?", dobi odgovor: "Nama paše tako"! Če sta še malo bolj "zrela", pa še dodata: "Kaj vas briga, kaj midva hodiva skupaj"! Vendar nas prav to opozarja, da se tu izraža vedno večja verska nezpoučenost. Kdo je tu kriv? Tisti, ki so za to zadolženi? Gotovo je del krivde tudi pri njih, ko velikokrat nimajo pravih pristopov. Del krivde pa je tudi pri tistih, ki pravočasno ne poskrbijo za versko vzgojo svojih otrok, ampak to prepuščajo naključju. Ozadje je cela pogoltna 'mašinerija', ki človeka neusmiljeno potiska v suženjstvo vseh sort. In tisti, ki tega ne vidijo, se spotikajo ob "zastarelost" naukov in izkušnji preteklosti, Cerkev pa še posebej zato, ker jim kaže ogledalo. In ker je ogledalo krivo za grdo podobo, ki jo kaže, ga je treba razbiti! - Tako je problem hitro rešen in pot v prepad se lahko mirno nadaljuje. Mislim, da bi bilo treba zelo na glas poudarjati tudi vlogo ogledala - pri tem pa, jasno, zelo skrbeti za čistost stekla!, ne pa kar naprej lesti v mišjo luknjo. Sicer pa se zgodovina ponavlja, saj tudi v stari zavezi ni bilo drugače: ostajala zvesta Bogu, "masa" je šla pa po svoje, dokler se ni zakuhalo, se nazadnje prečistilo v ognju vojni in izgnanstev, še prej pa v vesoljnem potopu. In znamenja časa so prav v tem, da sedanja pot nujno vodi v širšo katastrofo (posamezne se tako že dogajajo), ki bo spet vzpostavila nekdanji red. Tu pa se odpi-

ra novo poglavje: kaj je sploh z vero naših odraslih? Sloni ta na neki tradiciji, ki jo danes ni več, vsaj v okolju, v kakršnem sedaj živimo? Je vera samo neki nameček - dodatek, kot sol k juhi ali klobuk plešati glavi? Koliko čutimo v našem okolju, še zlasti v družinah, verskega vzdušja? Ali vera družino povezuje? Povezuje vera zakonca? Kakšen je naš osebni odnos do domače cerkve in domačega vernega (župnijskega) občestva? Kaj je z vero pri naših organizacijah, ki imajo prilepljeno besedo katoliški? Če so v njih zreli kristjani, so pač kvas, tisti "ta pravi", samo zunanje poudarjanje in izprsenje pa je brez haska oz. rodi samo odpor. Kjerkoli sem, mi ni treba razglašati, da sem kristjan, kaj hitro pa to opazijo vsi, ki to niso (s tistimi vred, ki to so in delajo enako!) oz. se ne ravna po normah, ki me vodijo. V tem je stvar. Po srečanju družin v Milanu mi je prišla razglednica Ambrozeve katedrale s to mislijo: "Pošiljam vas kakor jagnjeta med volkove, to velja zlasti za vas duhovnike v sedanjem času, tudi zate na tej strani konfina (!). O tem govorite duhovniki in to živite, ne pa da se pustite sprovcirati in se spuščate v brezplodne razprave in konflikte. Skratka, pogrešamo veliko bolj jasnih in ostrih besed in s tem razmejitve med božjo in človeško postavbo. Jezus je rekel, da je prinesel na svet ogenj in meč, ne pa celofan v nežno belih rokavicah za zavijanje problemov, kar tudi Ti prepogosto počenjaš!"

Ambrož Kodolja



Filip Terčelj – primorski Mojzes

## Dругega Terčeljevega shoda se je udeležilo kar 800 romarjev

V nedeljo, 10. junija 2012, je z različnih izhodišč do gozdne "katedrale" v bližini Kovka nad Vipavsko dolino potekal drugi Terčeljev pohod. Kljub slabi vremenski napovedi se ga je udeležilo približno 800 romarjev iz vse Slovenije, od tega pa je bilo veliko takih, ki so prišli peš iz Podkrajja, s Cola, z Otlíce, iz Budanj, Šturij, Skrilj, Lokavca. Za varnost pohodnikov so poskrbeli gorski reševalci, pridružili pa so se jim tudi konjeniki, romarji sv. Jakoba, možje in žene v narodnih nošah, gasilci in skavti.

V čudoviti kotanji med visokimi drevesi pod tako imenovano Novo potjo so romarji najprej imeli molitveno uro, nato pa mašo za domovino, ki jo je ob somaševanju duhovnikov vipavske dekanije vodil dr. Primož Krečič, postulator za beatifikacijo Filipa Terčelja in voditelj pobude Post in molitev za domovino. V nagovoru je Terčelja predstavil kot človeka, ki se je duhovne prenovne loteval od spodaj, dvigal ljudi in jih spodbujal k delovanju, ustvarjalnosti, duhovni rasti, kot duhovnika, ki je "tako človeški in domač, obenem pa zavezan za človeka, čist, jasen in brezkompromisen, tako božji in svet". Dejal je, da smo kristjani predolgo le stali in gledali, dopuščali greh v družbi in v Cerkvi. "Tudi zato raste zanimanje za Filipa Terčelja, tega zamolčanega pri-

morskega Mojzesa, enega od stebrov naše vernosti, kulture in pristne narodne pripadnosti", ugotavlja dr. Krečič. Pri pozdravu miru je bila iznad oltarja izpuščena jata golobov, ki so mir gozdne katedrale simbolično ponesli po naši domovini. Sveto mašo je oblikovala župnija Col, pevsko jo je obogatil njihov župnijski mešani pevski zbor, za poseben zven pa so poskrbeli pritrkovalci iz Lokavca. Da se želi pohod v



prihodnje razširiti v pravi shod, kot so jih poznali v Terčeljevem času, je nakazal kulturni program po maši, v katerem sta nastopila baritonist Marko Kobal in citrar Tomaž Plahutnik, zbrane

pa je nagovoril zgodovinar Jože Dežman. Filipa Terčelja je postavil ob bok Maksimiljanu Kolbeju, saj se je v hudih vojnih časih zavzel za pravice vsakogar, pa naj je bil kristjan, komunist ali

okupator, in s tem pokazal svojo globoko človečnost in svetništvo. Terčelj je bil po Dežmanovih besedah revolucionar, a revolucionar z ljubeznijo do človeka. Romarje je pozdravil tudi evropski poslanec Lojze Peterle. Po maši je bil za otroke organiziran poseben program, po prireditvi pa po zaslugi gostoljubnih domačinov ni manjkalo niti okrepitve za telo in dobrega gorjanskega vzdušja. Letos mineva 90 let, odkar je Filip Terčelj prvič maševal in ob oltarni mizi družil več tisoč ljudi. V času, ko si prizadevamo, da bi ta veliki moč dosegel čast oltarja, je prav, da se ga spominjamo tudi s takimi pohodi, shodi in mašami ter tako nadaljujemo njegovo pot krepitev posameznika, naroda in vere.

Urška Makovec

### Natečaj Prostovoljec leta

#### Med "naj prostovoljci" tudi skavt

Na Brdu pri Kranju je Mladinski svet Slovenije pod pokroviteljstvom predsednika Republike Slovenije, dr. Danila Türka, podelil priznanja v natečaju Prostovoljec leta. V starostni skupini 20-30 let je na predlog Združenja slovenskih katoliških skavtinj in skavtov (ZSKSS) prejel naziv "naj prostovoljec" skavt Klemen Premrl iz Postojne. Klemen je požrtvovalen voditelj skupine mladih in voditelj usposabljanj za skavte, še posebej pa je uspešen pri pripravi multimedijskih reportaž o temi prostovoljstva. ZSKSS - Slovenska skavtska organizacija je izmed vseh organizacij do sedaj prejela največ nagrad podeljenih na natečaju Prostovoljec leta.

Delo skavtinj in skavtov je najbolj prepoznavno ravno na taborih, ki se dogajajo v času poletnih počitnic. Tako bo letos izkušnja življenja v naravi na več kot 150 taborih doživelo okrog 4300 skavtinj in skavtov. Vsaka starostna veja bo tabor doživela v povezavi s svojo metodo dela, pa naj gre za potovalni tabor, kjer izkušeni skavti (t. i. popotniki) z nahrbtniki širijo svoje obzorje ali pa preživljanje tabora v naravi



pod šotorom, polnim starih zgodb in novih dogodivščin. Svoj tabor pa bodo letos imeli tudi skavtski prostovoljci - voditelji, ki so temelj Slovenske skavtske organizacije. Več kot 500 voditeljev, starih med 19 in 30 let, se bo zbralo v Šmihelu pod Nanosom, kjer bodo pod geslom tabora "Ogenj v meni" skupaj preživeli nekaj dni v naravi in skavtskem vzdušju ter načrtovali delo in razvoj Slovenske skavtske organizacije v prihodnje.

[www.insiemeaisacerdoti.it](http://www.insiemeaisacerdoti.it)

**INSIEME  
AI SACERDOTI**

## DUHOVNIKI POMAGAJO VSEM. POMAGAJ VSEM DUHOVNIKOM.

Vsak dan 38.000 škofijskih duhovnikov oznanja evangelij ljudem po župnijah ter nudi miloščino, tolažbo in upanje. Da bi lahko nadaljevali s svojim poslanstvom, potrebujejo tvojo pomoč, in sicer dar za vzdrževanje duhovnikov. Darove prejema Osrednji institut za vzdrževanje duhovščine in jih razdeli med vse duhovnike, predvsem tiste, ki delujejo v najrevnejših skupnostih in lahko torej računajo na radodarnost vseh ljudi.

**DAR ZA NAŠE DUHOVNIKE. PODPORA MNOGIM KORISTI VSEM.**

#### Darujete lahko na 4 načine:

- Z nakazilom na poštni tekoči račun št. 57803009
- Z kreditno kartico: v sklopu mreže CartaSi s klicem na brezplačno številko 800.82.50.00
- Z bančnim nakazilom v najpomembnejših italijanskih bankah.
- Neposredno na Institutu za vzdrževanje duhovščine v vaši župniji.

#### Dar je odtegljiv:

Kdor želi, lahko pri izračunu davčne osnove za izračun davka od dohodkov fizičnih oseb IRPEF in njegovih dodatkov odtrga od svojih skupnih dohodkov darove, nakazane Osrednjemu institutu za vzdrževanje duhovščine, do maksimalnega zneska 1.032,91 evrov na leto.

Naknadne informacije na spletni strani: [www.insiemeaisacerdoti.it](http://www.insiemeaisacerdoti.it)

KATOLIŠKA CERKEV - C.E.I. Italijanska škofovska konferenca





## Kratke

## Seja upravnega odbora SSK-Konferenca za Italijo

V torek, 5. junija, je bila seja upravnega odbora Svetovnega slovenskega kongresa – Konferenca za Italijo, pod vodstvom predsednika Konference, g. Marjana Terpina. Odborniki so se najprej pogovorili o pripravah na proslavo ob 21. obletnici osamosvojitve Slovenije, ki jo bo Konferenca organizirala s Krožkom za družbena vprašanja Anton Gregorčič, Veterani vojne za Slovenijo in Združenjem za vrednote slovenske osamosvojitve SVO. Proslava bo potekala "pod lipo" v Števerjanu, na Klancu, v petek, 29. junija, ob 20.30; slavnostni govornik bo slovenski poslanec v Evropskem parlamentu ter nekdanji minister RS Milan Zver, s petjem bo večer popešal zbor Rado Simoniti iz Brd. Na seji je bil še govor o bližajočem se občnem zboru SSK, na katerem bosta izvoljena nov svet in upravni odbor, predlagane pa bodo tudi nekatere spremembe oz. posodobitve statuta Svetovnega slovenskega kongresa.

## The Queen symphony

V petek, 22. junija 2012, bo v Števerjanu večer prijateljstva in glasbe, na njem bodo vse slovenske kulturne organizacije iz Gorice skupaj nazdravile poletju. Večer pod naslovom The Queen Symphony bo v sugestivnem parku Dvor kmetije baronic Tacco v Števerjanu. Predstavila se bo Mladinska filharmonija NOVA iz Nove Gorice pod taktirko dirigenta Simona Perčiča. Glasbena skupina je zadnje čase deležna velike pozornosti publike in kritikov. Skupina 75 mladih



glasbenikov bo izvajala klasično delo z naslovom The Queen Symphony; to je simfonija v šestih stavkih in temelji na

štiriindvajsetih znanih melodijah iz skladb rockovske skupine Queen, ki jih je skladatelj Tolga Kashif leta 2002 mojstrsko povezal v celoto. Večer bo obogatil tudi enogastronomski dogodek. Ob 20. uri bo društvo Vinska Cesta z Domačimi okusi v sodelovanju z društvom Movimento turismo del vino iz FJK poskrbelo za pokušnje vina 10 vinogradnikov in tipične hrane iz naših krajev. Koncert pa se bo začel ob 21. uri. S tem koncertom se končuje letošnji cikel spomladanskih prireditev Snovanja 2012 v organizaciji SCGV Emil Komel in Arsateliera, ki sta za zadnji – nedvomno – zahteven projekt povabila k sodelovanju tudi Kulturni center Lojze Bratuž in Kulturni dom iz Gorice. Pokroviteljstvo so zagotovili: SSO, SKGZ, ZSKP, ZSKD, društvi F. B. Sedelj in Briški grič iz Števerjana, pokrajina Gorica, občini Števerjan in Brda. Vstopnina znaša 8 evrov, za mlade do 18. leta pa 3 evre. Vstopnice je mogoče rezervirati v Kulturnem centru Lojze Bratuž (tel. 0481/531445) in Kulturnem domu (tel. 0481/33288). Če bo slabo vreme, bo celoten program v Kulturnem centru Lojze Bratuž.

## Krajsa slovesnost ob grobu prof. Milana Bekarja

V sončnem popoldnevu, v sredo, 13. rožnika, se je zbralo ob grobu profesorja Milana Bekarja – Bršljanskega lepo število njegovih dijakov, da bi se skupaj spomnili nanj. Na goriškem pokopališču je prevladal vonj po zelenju in bujni pomladi, ki jo je imel pokojni profesor posebno rad, če sem prav razbral iz njegovih pesmi. Bil sem prisoten kot opazovalec, saj ni bil moj profesor, a žena, njegova učenka, mi je toliko pripovedovala o njem, da se mi včasih zdi, kakor da sem ga poznal. Bil sem presenečen, ko sem prešteval prisotne, in mislim, da je edinstveno, če se po več kot 40 letih toliko dijakov prisrčno spominja svojega profesorja. Prepričan sem, da so prav redki deležni take pozornosti. Očitno je, da so ga imeli radi in on dijake. Ob grobu, ki je na novo urejen in za katerega so nekdanji dijaki plačali prostor za prihodnjih 30 let, je bila preprosta, a občutena



Foto DP



Foto DP

njegove pesniške poti in kako je v pesmih izražal občudovanje Krasa, se spominjal matere in zamišljen pred kapelicami, križi in cerkvami doživljal nadnaravno. Fanička Klanjšček je potem občuteno in s prirojenim nežnim glasom prebrala nekaj Bekarjevih pesmi iz zbirke, ki so jo leta 1997 izdali njegovi nekdanji dijaki. Ko smo se razšli ob krščanskem pozdravu, ki izraža željo po večni luči, so se daleč nad Karnijskimi Alpami že nakopčili kopasti oblaki in je zamolklo zagrmelo: napoved večerne nevihte.

Ob zadnjih žarkih sonca je rahel veter zganil vršičke ljubega bršljana, ki so obdajali šopek s slovenskimi barvami. V mislih nam je še odmevala zadnja pesem Bršljan: Ko cvetje mre, vsa kraška plan / je en sam globok vzdih, / po zideh zeleni bršljan / oznanja večnost tih. / D. Čotar

## PD Štandrež / Gledališče pod zvezdami

## Komedijski vetrič je natrosil kopico smeha

Prejšnji konec tedna je za obiskovalce niza ljubiteljskih gledaliških skupin *Gledališče pod zvezdami* podnaslovom *Iz komedije v komedijo*, ki ga je petič priredilo Prosvetno društvo Štandrež, minil v veselem razpoloženju ob dveh zelo dobro naštudiranih komedijskih zapletih. V petek, 15. junija, se je *Gledališče pod zvezdami*, na dvorišču ob župnijski dvorani Anton Gregorčič v Štandrežu, res razživelo pod milim nebom. Zvezde na nebu sicer niso ravno bleščale, vsaj tako vidno ne, a z odra je sevala posebna toplina, ki jo je znala pričarati trojica igralk, članic gledališke skupine Kulturnega društva Domovina iz Ospa, Darija Krkoč, Nadja Mršnik in Valentina Šukljan. Ta skupina ima za seboj dvasjetletno plodno ustvarjalno delovanje in je v teh letih prejela kar nekaj pomembnih priznanj na čufarjevih dnevh in Jesenicah in na Festivalu komedije Pekre. Nazadnje je na tem festivalu l. 2011 njihova režiserka Edita Frančeskin prejela priznanje za najboljšo režijo za predstavo *Vsega je kriva država*. Ob tej zamotani komedijski šteni so se nasmejali tudi abonenti abonmaj ljubiteljskih gledaliških skupin *Štandrež 2011*. Gledališka skupina iz Ospa ima namreč že

sikatero humorno iskrico, strnila v celoto dve dramski besedili, *Sve o ženama* Mira Gavrana in *Monolog o ženskah* Alda Nicolaja. Nastala je nova vsebina, v kateri tri ženske, gostje doma za starejše občane Bodočnost (!), kljub vsem težavam, ki jim jih je "radodarno" nasula starost - eno je zapustil spomin, druga je naglušna, tretja pa inkontinentna -, jemljejo od življenja vse, kar jim daje, in se ne pustijo zlomiti. Večkrat jim spomin uhaja v otroška in študentska leta, pa tudi v tista, ko so bile vse tri uradnice pri istem podjetju in je bil nad njimi kot direktor šarmanten ženskar, ki je v njihovem spominu, pa ne samo v tem, zapustil trajne sledove - ena je imela z njim sina. Njihove življenjske zgodbe se tako izrisujejo v prikazanih prizorih iz nekdanjih dni, ki se pojavljajo pred gledalci kot "fotografije" in rišejo okruške iz njihovega življenja. Vsaka izmed njih, kot vsak od

Prizor iz predstave *Ali ženske kdaj odnehajo?* (foto DP)

so pod nadrobno režijsko taktirko Frančeskinove izvrstno karakterizirale upokojenke različnih starosti in primerno osvetlile njihove osebne zgodbe, prepredene s svetlimi, pa tudi temnejšimi lisami. Igrani del predstave ob minimalnih scenskih elementih - vanje spadajo tudi senčne figure v ozadju - povezujejo pesmi Franeta Milčinskega - Ježka, nepozabnega slovenskega humorista, Prešernovega nagradjenca za življenjsko delo na področju RTV, filma in literature. Čeprav so njegovi s humorno, šaljivo, satirično nitjo prepredeni stih nastali že pred mnogimi leti, so vsebinsko izredno sveži, kot da bi bili napisani za sedanjí čas, in so iskren zrcalni odsev tudi obnašanja nas samih. Res velika množica gledalcev na petkovem večeru je ob koncu nastopajoče igralk in vse, ki so v zakulisju pripomogli, da je nastala tako posrečena uprizoritev, nagradila z bučnim ploskanjem, ki je večkrat priklivalo na oder imenitno igralsko trojico.

V toplem junijskem večeru, v soboto, 16., se je zapisal epilog letošnjega niza predstav ljubiteljskih gledaliških skupin *Gledališče pod zvezdami*, ki ga vsako drugo leto prireja PD Štandrež. Letos je ponudilo pet zelo dobrih celovečernih uprizoritev, ki so po izdelanosti presegale ljubiteljske meje. Predsednik PD Štandrež, Marko Brajnik, in duša

dramskega odseka, Božidar Tabaj, sta imela srečno roko pri izbiri predstav. Z njimi je društvo popolnoma zadovoljilo publiko, ki je odhajala domov polna lepih vtisov. Tako je bilo tudi v soboto, ko so na zadnjem večeru *Gledališča pod zvezdami* na odru pod jasnim nebom domači komedijanti prikazali uspešnico *Zbeži od žene* Rayja Cooneyja, ki je v domiselni režiji Jožeta Hrovata premierno zaživela lani v januarju in je do sedaj našta že 43 ponovitev. To je za amaterje izredno število, ki ga še poklicna gledališča dosegajo le z najboljšimi "prodanimi" predstavami. Iskriivi humor te zelo spretno

napisane komedije, ki s svojim vrtoglavi ritmom ob vedno novih lažeh protagonista, poročenega z dvema ženskama, in situacijskih zadregah je spet osvojila gledalce. Nekateri izmed njih so si jo že večkrat ogledali v živo in na slovenskem televizijskem programu deželne tretje mreže Rai. Njena žuboreča vsebina in smeh vzbujajoče, učinkovito napisane replike so zabavale gledalce, ki so se prepuščali smehu ob protagonistovih zagatah. Ob koncu je občinstvo z dolgotrajnim ploskanjem pokazalo, kako zelo ugaja ta predstava. Opazno je, kako se igralci zaradi vedno večje sproščenosti prepuščajo komedijskemu valu in uživajo v njem.

Veselo druženje se je po predstavi, pri kateri je bil prisoten tudi režiser Hrovat, nadaljevalo s klepetom ob osvežujoči pijači, ki so jo ponudili prireditelji. S tem nastopom se za Štandreške igralk se zdela ni končala letošnja sezona: imajo namreč že najavljeni gostovanja v juliju in avgustu. Zdi se, da bodo imeli bolj malo počitnic! Neutrudnim, energije polnim štandreškim gledališkim ustvarjalcem želimo še veliko uspehov in vedrine na nadaljnji odrski poti, po kateri, kljub delovnim in družinskim obveznostim, stopajo z velikim navdušenjem in zagnanostjo.

Iva Koršič

Prizor iz predstave *Zbeži od žene* (foto DP)

dolgoletne vezi s štandreškim dramskim odsekom in v teh letih je že prišlo do več gledaliških izmenjav. Tokrat je prišla v goste s predstavo *Ali ženske kdaj odnehajo?* v režiji zveste režiserke Edite Frančeskin. Prav ona je za igralk skupine priredila in zelo posrečeno ter homogeno, z mar-

nas, je doživela tudi razočaranja in je morala izpiti marsikatero kupico pelina. A vsem tem trenutkom se niso nemočno prepustile, ampak so znale iz vsake situacije izvleči boljši del. Kljub različnim značajem in osebnim ambicijam so ostale prijateljice in tudi v domu za ostarele naše

## Končna prireditev vrtca Sonček Živžav sredi trav

V toplem poletnem popoldnevu se je v petek, 8. junija 2012, zbralo na dvorišču vrtca Sonček res veliko število staršev in sorodnikov, da bi si ogledalo končno prireditev z naslovom *Živžav sredi trav*. Na prijetno okrašenih ploščah ob šolski stavbi so po pozdravu vodje vrtca, vzgojiteljice Vesne Cargnel, ob besedilu veselo in razposajeno zaplesali zabe, čuki, pikapolonice in murenčki. Vsi skupaj so se nato zavrteli ob melodiji znane *Terezinke*. Sledile so priljubljene himne medvedkov in zajčkov - tako se namreč imenujeta dva oddelka v vrtcu Sonček, nato še nova himna vrtca, ki obsega kar tri pesmi in jo otroci zelo radi plešejo ter končajo z besedami: "Mi smo vaši mali sončki, vaša sreča, vaš smeh.

*Mi smo Pikice in Tončki, iskrice v očeh*". Na koncu je bilo še slovo od otrok zadnjega letnika. Teh, ki bodo ob koncu junija zapustili vrtec in se jeseni presedli v šolske klopi, je letos rekordno število 24. Izbrali so si šoli O. Župančiča v Gorici in F. Erjavca v Štandrežu, nekaj pa jih bo obiskovalo šole v Sloveniji. Vzgojiteljici Mojca Školariz v slovenščini in Annamarija Kodrič v italijanščini sta se predšolskim otrokom zahvalili za sodelovanje pri bralni znački. Otroci so namreč doma prebirali pravljice, seveda ob pomoči pridnih staršev, ki so se zelo potrudili, posebno tisti, ki slovenščine ne obvladajo dobro. Vsak ponedeljek so o prebranem poročali in predstavili risbico. Vzgojiteljice so nagradile vse "velike" otroke z

bralnim Ostržkom in s kolajno ter sliko v spomin na vrtce Sonček. Predstavnika staršev, gospoda S. Alfano in S. Bensa, sta se vzgojiteljicam zahvalila. Njima pa gre zahvala, ker je sedaj šolsko dvorišče bogatejše: na njem je namreč nova gugalnica. Za konec so otroci še enkrat pod

vodstvom vzgojiteljice Katerine Ferletič, ki je poskrbela za besedilo in koreografijo, in ob pomoči šolske sodelavke Sare Renne, ki je bila zadolžena za glasbo, v slovo zaplesali *Rom pom pom se ne gremo domov*. Večer se je končal ob veselem kramljanju v parku, ki obkroža vrtce.





SCGV EMIL KOMEL Glasbeni mozaik

## Zvoki kitare od Dowlanda do Hendrixa

Prredzadnje letošnje srečanje v nizu Snovanj, ki jih prireja Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel in Arsatelier, je 15. junija potekalo sredi stoletnih dreves očarljivega parka ob dvorcu Coronini v Gorici. Glasbeni mozaik so tokrat sestavili izbrani solisti in komorne skupine iz razredov klasične in električne kitare ob spremljavi orkestra SCGV Emil Komel, ki ga je vodil Luigi Pistore. Potem ko je podravnateljica glasbene šole Alessandra Schettino v prijetnem poletnem večeru pozdravila navzoče, med katerimi sta bila tudi

občinska odbornika Stefano Ceretta in Rodolfo Ziberna, je večer z naslovom *Kitara skozi čas* stopil v živo s kitaristko Martino Martellani, ki je izvedla renesančni skladbi Johnsona in Dowlanda. Komel Guitar Quartet (Martina Gereon, Franko Reja, Anthony Smaga in Diana Berthe) je nato izvedel Ravelovo *Pavane pour une infante defunte*, ki je bila posvečena pokojnemu ravnatelju Kerševanu, grško



ljudsko v priredbi goriškega kitarista Giulia Chiandettija in Rumba češkega skladatelja Štepana Raka; skupno s harfistko Clelio Furlan pa še venček irskih ljudskih, ki sta jih priredila Jeremy Sparks in Tatiana Do-

nis. Profesorja Franko Reja in Martina Gereon, ki sta skupno z Marcom Fantinijem in Gianluco Janom Sturialejem pripravila izvajalce, sta se nato izkazala kot solista ob spremljavi orkestra: prvi je izvedel Variacije op. 65 virtuozna Maura Giulianija, druga pa zelo občuteno znani Adagio iz Concerto de Aranjuez Joaquina

Rodrigo. Večer - in hkrati popotovanje kitare skozi čas - je sklenila električna kitara: Pietro Basso je zaigral Gershwinovo jazz arijo Summertime, Alberto Chiandetti pa Hendrixovo Foxy Lady.

## Otroški vrtec Pikapolonica iz Pevme Razigrana končna prireditev



V avditoriju višješolskega središča v Gorici je bila v sredo, 30. maja, končna prireditev otroškega vrtca Pikapolonica iz Pevme. Na njej so se otroci predstavili z recitacijami in plesom. Vse se je vrtele okoli tematike *Spoznajmo različne poklice*. Učiteljica Alessandra Posillipo in Katja Bandelli sta namreč med šolskim letom izvedli projekt, preko katerega so se otroci seznanili z najrazličnejšimi poklici. Izvedene so bile raznovrstne dejavnosti. V ta namen so povabili medse tudi starše, da bi jim predstavili svoje poklice. Delovne obveznosti pa so nekaterim staršem onemogočile obisk v vrtcu in posledično predstavitev njihovega dela. Sama od sebe se je torej ponudila priložnost za zanimivo ekskurzijo in otroci so se v spremstvu učiteljic kar sami z velikim veseljem in prav tolikšno radovednostjo odpravili na njihova delovna mesta. Nabrali so si veliko novih informacij in se o njih pogovorili v vrtcu ter izvedli o tej temi še delavnico psihomotorike pod mentorstvom Martine Serban. Na tej osnovi so izoblikovali še lepo, sproščeno in iznajdljivo predstavo o poklicih z naslovom *Ko bom velik, bom...* Na odru avditorija so se malčki predstavili v preprostih, a učinkovi-

tih kostumih, izdelanih v vrtcu. Mali vrtnarji, rožice, muzikantje, gasilci, tajni agenti so v plesnih točkah in s simpatičnimi deklamacijami pregnali vse skrbi prisotnih, na obrazih katerih se je zarisal iskren nasmeh. Otroci so si med letom izoblikovali tudi idejo o svojem poklicu, ki so ga z videoposnetkom predstavili tudi staršem. Nazadnje so nastopili otroci zadnjega letnika, ki so zapeli poleg treh angleških pesmi z učiteljico Tamaro še pesem *Dežela branja*, himno *Bralne značke*, pri kateri so sodelovali med šolskim letom. Ob koncu so otroci prejeli diplomu in vsa ta leta vrtca, diplomo tečaja angleškega jezika in Ostržka, nagrado za marljivo branje. Po prireditvi so razposajeno zaplesali po odru in dvorani. Začutilo se je prijetno in sproščeno vzdušje, ki so ga učiteljice med letom znale ustvariti med otroki. Podpredsednica združenja staršev pevmskega otroškega vrtca, Katja Volpi, je pozdravila prisotne in se zahvalila učiteljicam in neučnemu osebju za opravljeno delo med šolskim letom in vsem, ki so pripomogli k tako lepi in sproščeni prireditvi. Obenem je predstavila projekt nabiralne akcije združenja staršev za nakup igral.

(AP in SG)

MePZ LOJZE BRATUŽ z zborovodjo Bogdanom Kraljem

vabi na koncert

### HVALITE GOSPODOVO IME

četrtek, 21. junija 2012, ob 20.30

stolna cerkev v Gorici

POD POKROVITELSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE



## Mladinska filharmonija NOVA Nova Gorica

Simon Perčič, dirigent

Irena Yebuah Tiran, mezzosopran

Tina Greco, violina

Anže Vrabec, klavir

Informacije in rezervacije vstopnic:

KC Lojze Bratuž, tel. 0481 531445,

info@kclbratuz.org

Kulturni dom Gorica, tel. 0481 33288

info@kulturnidom.it

Dvor - Kmetija Baronice Tacco

ŠTEVERJAN

petek, 22. junija 2012

od 20. ure dalje: NAZDRAVIMO POLETJU:

enogastronomski dogodek v sodelovanju

z društvom Goriška Vinska Cesta z

Domačimi Okusi in gibanjem Movimento

Turismo del Vino iz Furlanije J. krajine

ob 21. uri: KONCERT

## Svetovni slovenski kongres - Konferenca za Italijo

Sodelujejo

Krožek Anton Gregorčič, Veterani vojne za Slovenijo,

VSO - Združenje za vrednote slovenske osamosvojitve

## 21. OBLETNICA OSAMOSVOJITVE SLOVENIJE

Slavnostni govornik  
Evropski poslanec  
Dr. Milan ZverKulturni program  
M.P.Z. "Rado Simoniti"Petek, 29. junija 2012  
ob 20.30

Pod lipo (Klanec 14), Števerjan

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ

prireja koncert

## POZDRAV POLETJU

## Orkester Big band Nova - Nova Gorica in solisti

sobota, 30. junija 2012, ob 21. uri

Štandrež, trg pred cerkvijo

če bo slabo vreme, koncert odpade

POD POKROVITELSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

### Obvestila

**Prispevke za Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v spomin na ravnatelja prof. Silvana Kerševana lahko nakazete na bančni tekoči račun: Banca di Cividale (Via Kugy, 2, Gorica) IBAN IT 30 C 05484 17402 003 570 036 225; SWIFT CIVITZC. S pripisom: za SKLAD SILVANA KERSEVANA. Informacije na tajništvo SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.**

**Junjski večeri** ob sovedenskem občinskem prazniku: 24. junija praznovanje 40-letnice delovanja društva športnih ribičev Vipava, 25. junija kresovanje na Largi na Vrhu in lutkovna predstava (PD Vrh Sv. Mihaela), od 4. do 22. junija nogometni turnir (ŠD Sovodnje), od 25. do 29. junija odbojgarski turnir (ŠZ Soča).

**V galeriji** Kulturnega doma v Gorici je na ogled do 30. junija, od ponedeljka do petka, od 9.30 do 12.00 in od 16.00 do 18.00, in v večernih urah med prireditvami, skupinska razstava "DiversArte" (Umetnost različnosti), na kateri sodelujejo prizadeti otroci in njihovi likovni animatorji.

**Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel** sprejema vpise za novo šolsko leto 2012/2013: tel. 0481 532163, e-mail info@emilkomel.eu od 18.6 do 29.6. Brezplačne lekcije instrumentov za nove vpise s predhodno rezervacijo.

**Amatersko športno združenje Olympia in Skupnost družin Sončnica** vabita k vpisu v poletno središče "Srečanja 2012", ki poteka do 3. avgusta v Zavodu Sv. Družine (ul. Don Bosco 66 - Gorica). Informacije nudi Damijana Češcut vsak dan med 9. in 11. uro ter med 19. in 21. uro na tel. 335 5952551.

**KRUT vabi** ob 150-letnici Klimta na Dunaj, na ogled mesta in obeh razstav enega najpomembnejših avstrijskih sodobnih umetnikov, od 13. do 15. julija.

KRUT obvešča člane, da poteka vpisovanje za skupinsko letovanje na otoku Rabu od 8. do 15. septembra, pa tudi, da sprejema prijave za skupinsko bivanje z vključenim prilagojenim paketom za zdravje in dobro počutje v termah Radenci od 26. avgusta do 5. septembra.

KRUT obvešča še, da sprejema prijave za individualna bivanja v termalnih centrih v Sloveniji, na željo tudi s prilagojenimi zdravstvenimi programi. Podrobnejše informacije in prijave na sedežu, korzo Verdi 51/int. - tel. 0481-530927 ob torkih in četrkih od 9. do 12. ure ali na tel. 040 360072, krut.go@tiscali.it.

**Mladinski dom** prireja v Sovodnjah poletno središče Mavrica od 2. do 20. julija za otroke od 3. do 10. leta, pripravo na začetek pouka Šolo za šalo od 27. avgusta do 7. septembra za osnovnošolce in prvošolčke z delavnicami slovenskega, italijanskega in angleškega jezika, matematike, kreativnega branja in pisanja in s pravljničnim kotičkom. Informacije in vpisi na tel. 334-1243766, 328-3155040, 0481-546549/ 536455 ali po elektronski pošti mladinskidom@libero.it.

**Mladinski dom** prireja Zeleni teden v Žabnicah, od 25. do 29. junija (za srednješolce), pripravo na vstop v srednjo šolo, od 3. do 7. septembra (za peto-prvošolce) in tečaje slovenskega, italijanskega in angleškega jezika, ponavljanje

matematike in glavnih učnih snovi v novi ponudbi Srednja na štartu, od 27. avgusta do 7. septembra (za srednješolce). Informacije in vpisi na tel. 334-1243766, 328-3155040, 0481-546549/ 536455 ali po elektronski pošti mladinskidom@libero.it.

**Društvo slovenskih upokojencev** za Goriško prireja v nedeljo, 5. avgusta, vsakoletni piknik, povezan z izletom v zanimiv kraj. Kateri kraj bodo člani obiskali, bo društvo sporočilo pozneje. Srečanje bo v restavraciji Al Mulin - Norbedo pri Kopru. Informacije in prijave po tel.: 349 4042060 (Eda L.), 0481 882183 (Dragica V.), 0481 884156 (Andrej F.). Na račun 20 evrov.

Isto društvo prireja tudi 8-dnevni izlet samo z enim avtobusom in trajektom na Sardinijo od 25. septembra do 2. oktobra. Informacije in prijave po tel.: 349 4042060 (Eda L.), 0481 882183 (Dragica V.), 0481 884156 (Andrej F.). Na račun 300 evrov.

**Nudim varstvo otrok** na vašem domu, čiščenje in likanje, čiščenje gostinskih lokalov in pisarn. Sem mlajša gospa z izkušnjami. Tel. 00386 70777512.

**Nudim varstvo otrok** na svojem domu, lokacija Miren. Starost: 0 mesecev - 5 let. Več informacij: 00386 40 700111.

**Prodajam stanovanje** v Gorici, 85 kvadratnih metrov (dve spalnici, kuhinja, dnevna soba in kopalnica), mirno okolje, garaža. Za informacije pokličite na številko (+39) 335 6525946.

### Darovi

**Pokojni župnik** Viljem Žerjal je daroval: Združenemu zboru Rupa-Peč Skala 250; zboru Bodeča neža 50 in otroškemu zboru Rupa-Peč 50 evrov.

**Za Sklad Silvana Kerševana** so v njegov spomin darovali: Ida, Sergio in Mirjam 50, družina Cassese 200, Marija Češcut 100 evrov.

### RADIO SPAZIO 103

**Slovenske oddaje (od 22.6.2012 do 28.6.2012)**

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, **razen ob sobotah**, od 21.30 do 22.30. Ob nedeljah od 14.30 do 15.30. Spored:

**Petek, 22. junija** (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studija 2.)

**Nedelja, 24. junija** (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijskem narečju.

**Ponedeljek, 25. junija** (v studiu Andrej Baucon): Narodnozabavna, zabavna in zborovska glasba - Novice iz naših krajev - Iz krščanskega sveta - Obvestila.

**Torek, 26. junija** (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

**Sreda, 27. junija** (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Svet žuželk - Izbor melodij.

**Četrtek, 28. junija** (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti doma in po svetu - Obvestila.

SKRD JADRO in SKRŠRD TRŽIČ

vabita na

## TRADICIONALNO SVETOIVANSKO KRESOVANJE

petek, 22. junija 2012, ob 20.45

na prireditvenem prostoru v Selcah

na večeru bo tudi nagrajevanje najlepših venčkov

PASTORALNA ENOTA SOČA-VIPAVA

vabi na

## PRAZNOVANJE BISERNE MAŠE G. ANTONA LAZARJA

v nedeljo 1. julija ob 17. uri

v župnijski cerkvi v Gabrjah ob Vipavi.

Po maši bratsko srečanje z jubilarantom in pogostitev



## Ajdovščina-Pilonova galerija Izbor del iz galerijskih grafičnih zbirk

V Pilonovi galeriji je na ogled izbor del iz grafičnih zbirk Pilonove galerije Ajdovščina, sestavljen iz dveh razstav.

Prvi del razstave predstavlja osvežena stalna zbirka Vena Pilon, v katero se po več kot letu dni vračajo Pilonove grafike. Ob tej priložnosti bo v Pilonovi galeriji prvič na ogled Pilonov Avtoportret (1954, sitotisk / papir), ki si ga je galerija izposodila od Moderne galerije Ljubljana, da bi ga razstavili ob originalnem situ, ki ga hrani Pilonova galerija.

V velikem razstavnem prostoru si bo mogoče ogledati izbrana dela iz Zbirke del Pilonovih prijateljev, ki so jih ustvarili Zvest Apollonio, Janez Bernik, Janez Boljka, Bogdan Borčić, Lucijan Bratuš, Raoul Cenisi, Jože Ciuha, Avgust Černigoj, Riko Debenjak, Franco Dugo, Alenka Gerlovič, Vito Globočnik, Božidar Jakac, Danilo Jejič, Andrej Jemec, Vlado Jordan, Metka Krašovec, Marjan Kravos, Lojze Lavrič, Janez Lajevac, Lojze Logar, Vladimir Makuc, Miha Maleš, Adriana Maraž, Pavel Medvešček, Kiar Meško, France Mihelič, Klavdij Palčič, Rudi Pergar, Dušan Petrič, Nikolaj Pirnat, El-

da Piščanec, Marjan Pogačnik, Marij Pregelj, Ivan Seljak - Čopič, Lojze Spacal, Gabrijel Stupica, Ive Šubic, Gorazd Šefran, Giorgio Valvassori, Franko Vecchiet, Jean Vodaine in Edvard Zajec. Grafična zbirka Pilonove galerije šteje sedaj 429 del vsega skupaj devetinšestdesetih slovenskih in tujih avtorjev, ki so zastopani s po eno ali več grafikami. Skoraj



Veno Pilon: Portret skladatelj Marija Kogojca, 1923

Pilonove grafične zbirke pa si lahko omisljijo tudi sami obiskovalci, saj so v Pilonovi galeriji z mesecem majem na prodaj izbrani ponatisi umetnikovih grafik.

Ostala dela sodijo v dve zbirki: 19 del je prišlo v galerijo z donacijo umetnostne zgodovinarke Laure Safred, ki zajema italijanske avtorje ter pripadnike slovenske narodnostne manjšine v Italiji, večina grafik pa sodi v t. i. Zbirko del Pilonovih prijateljev, pri čemer gre tako za resnične Pilonove prijatelje in njegove sodobnike (večina teh del je prišla v zbirko galerije s Pilonovo zapuščino) kot Prijatelje Pilonove galerije, ki so svoja dela darovali nameno- ma za zbirko, največkrat po osebni razstavi. Številčno iz-



Veno Pilon

tretjino zbirke predstavljajo Pilonovi linorezi, jedkanice in suhe igle iz časa študija v Pragi in v Firencah ter iz njegovega drugega grafičnega obdobja, ko se je v 30. in 50. letih v Parizu posvečal suhi igli, sitotisku in linorezu, na katere je vplivala motivika velemesta in tamkajšnjega bohemskega življenja. Nekatera od teh del iz

stopata poleg Pilonove in Kramolčeve še grafični zbirki Jeana Vodaina s 66 listi in Marjana Po-

gačnika z 28 reliefnimi grafikami, po svojem pomenu pa izstopajo tudi manj številčne, a dragocene donacije, na primer dela, ki sta jih Pilonu in Pilonovi galeriji podarila Božidar in Tatjana Jakac.

Celotno zbirko zaznamuje tehnična pestrost, saj je v njej zastopanih preko dvajset grafičnih tehnik in njihovih kombinacij od lesoreza do računalniške grafike in od sitotiska do reliefne barvne jedkanice. Tej se pridružuje še časovna in slogovna raznovrstnost, saj najstarejša, Pilonova grafika nosi letnico 1920, najnovejša pa je Jejičeva grafika iz leta 2008, ki vsekakor ni zadnja, saj je zbirka živa in odprta za nove pridobitve. Ujete v širok časovni lok te grafike predstavljajo presek vseh glavnih obdobj slovenske grafike v 20. stoletju, ki se pne od ekspresionizma, partizanskega tiska, Ljubljanske grafične šole, slogovnega pluralizma 70. let ter že izoblikovanih govoric najpomembnejših predstavnikov slovenske grafike skozi 80. in 90. leta vse do danes.

Tisto, kar najbolj zaznamuje grafično zbirko Pilonove galerije, pa so osebne zgodbe in prijateljski odnosi, toplina in altruizem, saj zbirka ni nastajala z določeno zbiralno politiko, temveč je večina del v zbirko prišla z darili avtorjev, njihovih sorodnikov ali drugih lastnikov umetnin, ki so se v prid širše javnosti svojim grafikam odpovedali v spomin na Pilonu ali iz spoštovanja do Pilonove galerije.

Katalog razstave tokrat ne bo izšel v tiskani obliki. Besedilo, ki spremlja razstavo, je od 30. 5. 2012 objavljeno na spletni strani Pilonove galerije <http://www.venopilon.com/novice-ena.php?articleID=260>, kamor bodo naknadno dodane nove študije in informacije, povezane z grafičnimi zbirkami Pilonove galerije.

Se dodatno poskrbela za večjo verodostojnost prikazanih zgodovinskih oseb, ki jih je režijska roka ogrnila z ironično, včasih karikaturno groteskno tančico, kar še bolj poudarja njihove značajske in vedenjske značilnosti. Ta posebni "posmrtni" show se dogaja na privzdignjenem prizorišču, prepelnem ovalnih odprtih z ogledali, kamor izginjajo te figure, kot da bi jih zemlja požirala, a se zaradi svojih "neumljivih" podvigov vedno znova vračajo nanjo. Scenografsko podoba, ki je še posebno suggestivna, ko se na tleh prižgejo drobne luči v spiralah, je ustvarila scenografinja Meta Hočevar. Skratka, to je čudovita, nenavadna predstava, o kateri bomo še pisali in brali, njenega ogleda ne



Iztok Mlakar kot Chaplin

gre zamuditi, saj jo ustvarjajo sami "gledališki velikani" z režiserjem Jovanovičem na čelu, ki zna še zmeraj presenečati in očarati s svojim neusahljivim, po novih izraznih možnostih hlepečim umetniškim ustvarjanjem.

### Kratke

#### Ciklus srečan Zabavna matematika

Konec maja se je v prostorih Slovenske prosvete v ul. Donizetti končal ciklus srečan, poimenovan Zabavna matematika. Vrsto najosnovnejših matematičnih pojmov, s katerimi so se udeleženci ukvarjali v daljnih šolskih letih (na primer: izpostavljanje skupnega faktorja, množenje binoma z binomom, praštevil, razstavljanje na prafaktorje, iskanje pravih deliteljev, deljivost števil, perfektna in prijateljska števila, seštevanje in odštevanje celih števil, kvadrat trinoma, Pitagorov izrek pa še to in ono), je vodja tečaja prof. Drago Bajc geometrijsko nazorno podkrepil. Udeleženci so se seznanili tudi z marsikatero zanimivostjo iz zgodovine matematike, v zabavnem delu pa so se spopadli z logičnim reševanjem zanimivih vaj. / (mab)

#### Mednarodno gostovanje članov Društva slovenskih pisateljev

Dne 23. maja 2012 se je pisateljica, pesnica in dramska igralka Maja Gal Štormar mudila v Parizu, kjer je v Atelier Parisien des langues et cultures slaves predstavila svoji zadnji dve literarni deli, in sicer roman Misi name, ko ti je lepo (Mladinska knjiga, 2011) in dvojezično pesniško zbirko z uglasbeno poezijo (Peter Dekleva) Boginja z zamudo - Dea in ritardo (ZTT, 2011). Odlomke iz romana je v francoski jezik prevedel Ante Bračić, prozo je interpretirala francoska igralka Julie Mori, pesmi pa avtorica sama. Ker je Štormarjeva tudi prevajalka iz romanskih jezikov, je pogovor, ki ga je sicer moderirala in tudi organizirala lektorica slovenskega jezika z INALCA, ga. Meta Klinar, stekel tudi o njenih prevodih (Marie Nimier, Frederic Beigbeder...). Ob koncu večera si je slovenska in francoska publika lahko ogledala njen zadnji kratkometražni film 'Stvari, ki jih nisva nikoli naredila' režiserja Martina Turka, s katerim večkrat sodeluje. Pred nekaj leti sta bila s filmom Vsakdan ni vsak dan na filmskem festivalu v Cannesu v prestižni selekciji Les quinzaines realitateurs. Le-tega so se redni obiskovalci, sicer ljubitelji slovenskih kulturnih dogodkov v Parizu, še dobro spominjali.



Cvetka Dragan

### Poslušajmo ... z branjem

#### Enzo Avitabile - Black tarantella (Cni, 2012)

Premalo upoštevam italijanske glasbene podvige, češ da so vsi le prekuhana "canzonissima". Mea culpa! V zaodrju pregovorne italijanske "furbizije", zgodovinsko preverjenega "schettinostva" in politično dopustne "stupidaggine" stoji brezmejni, srce božajoči kulturni humus. Vsak korak tega norega škornja diši po veličini, zgodbah in ljudeh, ki so v tisočletjih šli skozenj. Koliko svetov se odvrti pred očmi v šestih urah vlaka od Benetk do Rima. Koliko Rimljanov, Etruščanov in Florentincev je bilo potrebnih, da je Italija danes to, kar je: dežela edinstvene (hitrovlakovne) romantike in... razpadajočega kaosa preznojenih dnevnih "migrantov" (it. pendolari).

Za tole slušateljsko-bralsko srečanje sem izbral pred kratkim izdano ploščo legendarnega neapeljskega kantavtorja in saksofonista Enza Avitabileja. Ob trideseti obletnici izdaje njegovega prvega albuma "Avitabile" je leta 1955 rojeni velikan glasbenih kontaminacij zbral dolg spisek uglednih prijateljev, s katerimi je nastala polnompomska globina z naslovom "Black tarantella".

Avitabile je intelektualec, ki pokončno stoji na temeljih klasične izobrazbe, jazzovske svobode in ukoreninjenosti zavednega Napolitanca. Skozi ustvarjalno kariero in akademsko profesuro fenomenalno pogloblja številne žanrske prvine: pop, afro-ameriške ritme, antično glasbo pastellera in zeza, nabožno petje in verske kanone, ljudsko glasbo iz Kampanje in srednje Italije. Je eden najbolj priznanih italijanskih glasbenikov: kot edini belec je npr. stopil na oder Jamesa Browna. Prvemu je tudi uspelo glasbo različnih svetov vključiti v programe konservatorijev. V svojih osemnajstih studijskih skulpturah, med katerimi ne zamudite revolucionarne "Salvamm'o munno" (2004), dokazuje brezkompromisno odprtost do drugačnosti, ki pa je kot vselej možna samo ob iskreni, zavestni in poglobljeni ljubezni do lastne kulture in identitete. To ni poceni new age ali pogubni relativizem, značilen za današnji čas. Tistega prepustimo "napredni" najstniški "kontra-kulturi", ki daje na prodaj lastne korenine in poveljuje "ostale", misleč, da s tem prerašča predsodke. Družbena enakost je, dragi zaslepljeni "etno zahoda", nekaj drugega. Plošča "Black tarantella" je kot časovni stroj, s katerim spoznamo naše prednike in se ozremo za tistimi, ki bodo še prišli. V skladbi "E ancora tempo" je blues kitarist Pino Daniele, naglas Emilije je prepoznaven v Francescu Gucciniju, ki deklamira v pesmi "Gerardo nuvola e polvere"; so pa še Bob Geldof v "Suonn' a pastelli", 'maestro' Franco Battiato v duetu "No e' no", hčerka očeta flamenka Enriqueja Morenteja, Solea, soustvarja "Eli Eli", 'grand finale' pa označuje dvojica ex-PFM Mauro Pagani in Malič Toumani Diabataté v hitu "Soul express". Prostora je za delavske zgodbe, prijateljske pripovedi, verske reference, afriške legende, bog denar, hvalnice naravi. Tako glasbo enačim z dobro hrano: ne s sterilnim gurmanstvom, ampak s polnim srcem okusov, vonjav in misli, ki jih razdaja večerja v polmraku gostišča v rimskem okraju Trastevere.

Jernej Šček

### SNG Nova Gorica

## Krojači sveta na javni vaji

V petek, 2. junija 2012, je bila v veliki dvorani Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica javna vaja izvirnega dela *Krojači sveta* s pod-



Jože Hrovat kot Mao Zedong

letu 2012 nosi naslov Evropska prestolnica kulture. Nenevaden gledališki prikaz, na katerem se kot na nekakšnem pogrebnem "defileju", ob glasbi in petju - tokrat se je kot izvrstna pevka z dokaj obsežnim glasovnim razponom in barvitimi niansami odlično znašla Ana Facchini -, in ob komentarjih dveh ceremoniarjev - plastično, v razgibanem podajanju, mestoma s skrivnostnim simbolno moč. K temu, da so se igralci tako enkratno prelevili v preminule osebnosti iz raznih zgodovinskih obdobj, so nedvomno prispevali tudi slikoviti kostumi, ki se neverjetno dobro, kot uliti ujemajo s predstavljenimi liki. Za to imata seveda zasluže kostumografiji Jelena in Svetlana Proković, pa tudi oblikovalka mask in pokrival Ana Lazovski. Za podoživitev duha posameznih zgodovinskih obdobj, kamor spadajo prikazane osebnosti, je odločilna tudi glasba Draga Ivanuše. Oblikovalca giba Nastaja Bremeš in Michal Rynia sta

krojilci zgodovine v znanosti, političnih in miselnih usmeritvah, v modnih muhah, glasbi, športu ... (Aleksander Veliki, Kleopatra, Leonardo da Vinci, Elizabeta I., Napoleon Bonaparte, Mao Zedong, Marija Antoaneta, Josip Broz Tito, Coco Chanel, Marilyn Monroe, Charlie Chaplin, Pele ...), ki jih poosebljajo člani igralskega ansambla SNG Nova Gorica in nekateri gostje, bo v Novi Gorici premierno uprizaritev doživel v prihodnji sezoni, v oktobru kot druga abonmajska predstava. Gotovo bo na letel na navdušenje gledalcev, saj so se prisotni povabljeni in novinarji na javni vaji z vsestransko pohvalnimi besedami izrazili o njem kot uresničtvi originalne

naslovom *Funeral Fashion Show*, ki je izšla izpod zelo izrazitega, učinkovito sodobnega peresa Dušana Jovanovića, režiserja, dramatika pripovednika in pesnika, Vesne Milek, novinarka in pisateljice, Svetlane Slapšak, ki je doktorirala na Oddelku za antične študije Filozofske fakultete Univerze v Beogradu, in dramaturginje ter producentke Klavdije Zupan. Krstna izvedba tega nenavadnega, zelo zanimivega iznajdljivo, večročno spisanega in odsko prikazanega gledališkega spektakla je bila v Mariboru, 6. junija 2012. Maribor, prestolnica Štajerske, skupaj s partnerskimi mesti Mursko Soboto, Novim mestom, Ptujem, Slovenj Gradcem in Velenjem, kot znano, v



## Kratke

## Svetozar Križaj, arhitekt in keramika

Razstava Svetozar Križaj, arhitekt in keramika v Pilonovi galeriji v Ajdovščini je del uradnega programa Unicum 2012, II. mednarodnega Trienala keramike.

V opusu Križajevе arhitekture izstopa njegov odnos do dediščine; je avtor velikih prenov pomembnih objektov, kot so na primer ljubljanski Rotovž (1963-65), za katero je prejel nagrado Prešernovega sklada, Homanova hiša v Škofji Loki (1969-71), prav tam tudi Kašča z Miheličevο galerijo (1993-94), Opatova kapela v Stični (1980). Za preureditev Pilonove galerije je prejel



Plečnikovo nagrado leta 1976. V sklopu prenove pritličja v Hotelu Slon (1967-68), za katero je prejel skupaj z arh. Kregarjem Župančičevο



nagrado, je posebno pozornost namenil ureditvi Narodne restavracije (v kletnih prostorih), ki jo je zasnoval v duhu etnološko obarvanih detajlov, vključno s keramiko prekmurskega izvora kot namizni pribor. Žal, se oprema ni ohranila (žrtev t. i. modernizacije gostinskih lokalov), maloštevilni so kosji pribora, ki so se ohranili in pričajo o izjemni kakovosti keramičnih izdelkov. Pribor in okrasna bela keramika z modrimi vzorci sta delo imenitnega mojstra Adolfa Hašaja, na kozarcih in svečnikih, tako kot na velikih krožnikih, je bil vtisnjen slonček. Cvetlične aranžmaje je v dobri prekmurski tradiciji iz pšenične slame ustvarila arhitektka Marjeta Kregar, slikar Štefan Hauko je avtor dekorativnih motivov na stropu. Notranjost je tako prikazala vrhunsko obarvano prekmursko tradicijo. Razstava bo na ogled do 29. junija 2012, in sicer od torika do petka, med 8. in 16. uro.

## Razstava Vezi v Galeriji Tir v Solkanu

V Galeriji Tir na Mostovni v Solkanu je bilo v četrtek, 7. junija, odprte razstave splitskega ustvarjalca Andra Banovca. Razstava bo na ogled do sobote, 23. junija. Avtorja je predstavila kustosinja galerije Katarina Brešan.

Skupina likovnih del z naslovom Vezi predstavlja ciklus eksperimentov in raziskovanj v grafičnih in slikarskih medijih; ciklus je začel nastajati leta 2006 pri podiplomskem študiju, na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani, njegov razvoj pa še vedno traja. Dela so izdelana v grafičnih tehnikah globokega



tiska, litografije in akrila na papirju.

Naslov ciklusa nosi dvojni pomen, nanaša se na formalne odnose znotraj kompozicije, analizira vprašanja harmonije in ravnovesja, obenem pa namiguje na potrebo po njenem uničenju.

Na formalni ravni nastaja igra med racionalnim in iracionalnim, harmonijo in disharmonijo, kot sestavnimi deli, ki obenem sobivajo in se izničujeta. Poleg tega se, v vsebinskem smislu, vzpostavlja tesna povezava z idejo medčloveških odnosov, saj je za celostno interpretacijo, poleg formalnega nivoja, izjemno pomembna tudi socialna dimenzija. Vezi, ki nastajajo med ljudmi, so lahko problematične, lahko trajajo, se obnavljajo in rastejo, lahko pa se pretrgajo ter izginjajo, kar prinaša osamljenost in odtujenost od okolja. K temu prispevajo tudi sodobne tehnologije, ki tisto človeško in telesno nadomeščajo z virtualnim.

Ciklus predstavlja določeno vsebinsko in formalno celoto, od bolj enostavnih do kompleksnejših oblik, obenem pa ostaja odprt prostor za nova raziskovanja kompozicijskih odnosov, oblik, barv, vsebin ...

Andro Banovac se je rodil leta 1982 v Splitu, na Hrvaškem. Leta 2006 je diplomiral na oddelku za likovno kulturo Umetniške akademije Univerze v Splitu, študij je nadaljeval na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani, kjer je leta 2009 magistriral na oddelku za grafiko.

## Književnost / Novo pri založbi Mladika

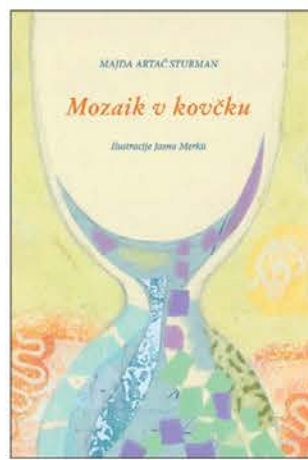
## Mozaik v Kovčku Majde Artač Sturman

Ko bo bralec vzel v roke zadnjo knjigo Majde Artač Sturman z naslovom *Mozaik v kovčku*, ki je pravkar izšla pri založbi Mladika, se bo najbrž vprašal, v kakšen literarni žanr sodi. Izmenično naslednje verzne in prozne besedil dajejo z oblikovnega vidika knjigi svojevrstno podobo: vsebinska plat pa raste iz esejističnih in narativnih prvov. Najbolje je zato, da se zainteresirani zgolj prepustijo toku pripovedovanja in naj ga sprejme kot neke vrste romanekni mozaik. Tako se bo soočil z avtoričino refleksijo o barvah, o njihovih simbolnih pomenih, o njihovi pojavnosti, ki ji obenem služijo za čustveno razmišljanje in izpoved o sodobnih vprašanih naravovarstvenega, kulturnega in družbenega kova.

Vzporedno s tem nivojem pa bo bralec spoznal skrivnostni lik avtoričine prijateljice Gaje, katere življenjski utrinki se nam razpre-

dajo kot kapljice dežja na steklu: Gaja, doma iz Sankt Peterburga in nato deležna tržaških sinjin, žena Denisa, ki je tistega temnega 11. septembra v New Yorku naključno rešil svoje življenje, Irinina mama in nezakonska mama Fedja; Gaja umetnica, slikarka, gledališka igralka. Na straneh se razpreda trdno žensko prijateljstvo, katerega kremenitost se v spominu pisateljice ohrani tudi po ločitvi, ko se življenje vsakogar razvije v določeno smer. Čar na pol nakazanega in zamolčanega odnosa, ki ga je ob koncu pripovedi potrebno srčno braniti: "Gajo pa pustite pri miru, ne vprašujte me po njej, ne vprašujte,

kdo pravzaprav je, kako je z njo, kje živi, kaj dela, kam je šla ... Pustite jo živeti. Končno je svobodna, končno je srečna". V epilogu, ki zaradi



nenehnega vrtenja življenjskega kolesa zveni tudi kot rekviem ljubljanim osebam, ki jih ni več, bo bralec spoznal, da nič v eksistenci ni večno: tudi odnos do barv ne: "...vzljubila sem rjavo, rde-

ča se mi ne zdi več tako moteča, črna pa se mi, posebno po očeto-vi smrti, zdi preveč turobna..." Mavrični žar pripovedi osvetljuje dogajalno nit in obenem zabrisuje mejo med realnim in fanta-

zijskim, med osebnim in družbenim. V tem domišljijem prostoru zaživijo individualno življenje ilustracije Jasne Merku': raznolikost tehnik in materialov, ustvarjalni eros, pestrost barvnih odtenkov zarisujejo še en pripovedni nivo, neko paralelno likovno zgodbo in soustvarjajo svojevrstni literarno-umetniški mozaik, ki besedo

dopolnjuje. Majda Artač Sturman je idejno podlago za svojo zadnjo knjigo črpala iz niza oddaj, ki jih je svojčas priredila za tržaški radio (na koncu knjige se namreč zahvaljuje radijski urednici Loredani Gec). Tedanjo vsebino je preoblikovala v razširjenimi in prenovljenimi elementi, ki dajejo avtoričinemu in založniškemu načrtu poseben eksperimentalen pečat.

IG

## Mednarodni festival Evropski pesniki v živo Slovenski avtorji gostje na Češkem

Na Češkem je prejšnji teden gostovalo šest slovenskih avtorjev, in sicer pesniki Marko Kravos, Ivo Frbežar, Andraž Polič, Ana Rostohar, pevka Melita Osojnik ter igralka Nataša Burger. V dneh 11.6. - 16.6.2012 so se udeležili 5. Mednarodnega festivala *Evropski pesniki v živo*. Festival prireja avtorsko združenje Ob robu/Stranou (<http://festivalstranou.webnode.cz/>) z domicilom na Češkem, s skromnimi sredstvi, za dokaj obsežen slovenski del programa vsako leto skoraj brez vsakršne finančne podpore ustreznih institucij iz Slovenije. Je pa med rednimi podporniki programa npr. slovensko veleposlaništvo v Pragi. Udeleženci - bilo jih je trideset - letos prihajajo iz štirih držav (Češka, Slovenija, Slovaška, Poljska). Festival se je odvijal v krajih, ki imajo posebno simboliko ali zgodovinski pomen. V Klemen-

tinumu, eni najstarejših knjižnic v Evropi, je bil skupni nastop čeških in slovenskih članov PEN; nastopali so kantav-



Marko Kravos

tor Jirí Dedeček, sicer predsednik češkega PEN, pesnik in kantavtor Vladimír Merta, pesnica Jana Štroblová, pesnik Jan Tesnohládek, pesnika Marko Kravos (nekdanji predsednik slo-

venskega PEN) in Ivo Frbežar. Sledil je večer v Knjižnici Václava Havla, nato pa se je program preselil v bližnje historično mesto Beroun (od koder je bil npr. sloviti dirigent V. Talich, leta 1908 ustanovitelj Slovenske filharmonije) in na grad Krakovec (od tod je verski reformator Jan Hus krenil na sojenje v Konstanco, kjer so ga 1411 sezgali na grmadi).

Festival združuje ne le literate, pač pa tudi gledališče in glasbo. Letošnja novost je tematska razstava, namenjena simbiotični povezavi izbora iz svetovne poezije in fotografije; razstava z

naslovom Hlevska lirika je skupno delo mednarodno uveljavljenega fotografa Jindřicha Štreita (pred kratkim je razstavljal v Ljubljani v galeriji NLB) in pesnika Zdeneka Volfa. K razstavi je na voljo tudi istoimenska monografija.

Istoimenski festivala je izšla več kot štiristo strani obsegajoča antologija s prispevki iz obdobja 2008-2012. Publikacija je v češkem jeziku, objavljenih pa je štiriinpetdeset avtorjev iz petih držav. Med njimi je kar petnajst slovenskih pesnikov, poleg že prej imenovanih npr. še Stanka Hrastelj, Milan Vincetič, Meta Kušar, Zoran Pevec, Ivo Stropnik, Alenka Jenstrle Doležal, Peter Kolšek, Mateja Bizjak Petit. Izid publikacije je podprl Forum slovanskih kultur iz Ljubljane, lahko pa jo berete tudi tukaj:

[http://www.machart-books.cz/stranou\\_evropsti-basnici-nazivo/](http://www.machart-books.cz/stranou_evropsti-basnici-nazivo/)

V prihodnjih dneh bo gradivo dostopno še na e-čitalniku. Antologija tako po vsebini kot po obsegu potrjuje visoko kakovostno raven festivala, je pa tudi prevajalski dosežek, saj je veliko večino del bilo treba prevesti.

Peter Kuhar

## Slava vojvodine Kranjske spet v slovenskem prevodu

## Zaslужni so Božidar, Doris in Primož Debenjak

Zavod Dežela Kranjska se je lotil izdaje slovenskega prevoda celotne *Slave vojvodine Kranjske*, znamenitega dela polihistorja Janeza Vajkarda Valvasorja. Prevajanje je zaupal Božidarju, Doris in Primožu Debenjaku. Prve tri knjige so že izšle, četrta izide jeseni, peti zvezek pa načrtujejo oktobra prihodnje leto. Prevajanje *Slave vojvodine Kranjske* je, kot je na nedavni novinarski konferenci v Trubarjevem antikvariatu dejal urednik Tomaž Čeč, končano. Pripravlja se tudi že peta knjiga, *Studia Valvasoriana*, ki bo vsebovala kazala in študije strokovnjakov z različnih področij ter pesmi treh slovenskih pesnikov, napisanih posebej za to priložnost - Toneta Pavčka, Nika Grafenauerja in Ervina Fritza. Družina Debenjak se je prevajanja lotila leta 2009. Pri tem se je sprijela z gotico in nemščino 17.

stoletja. Delo je bilo, kot je povedal Božidar Debenjak, izjemno intenzivno, saj se je bilo potrebno potopiti v poseben svet tega starinskega jezika in ga prevesti v sodobno slovenščino. Vendar pa je, kot je dejal, "hrib sedaj preplezan".

Ob prevajanju je bilo po njegovih besedah marsikdaj težko ugotoviti pomen besedila, saj se je pomen nekaterih besed od Valvasorjevega časa do danes spremenil. V tekstu je "polno min", zato se je bilo resnično potrebno osredotočiti nanj. Sicer pa je *Slava vojvodine Kranjske* po njegovih besedah zanimivo branje ne le zaradi vsebine, ampak tudi načina, kako Valvasor pripoveduje.

Primož Debenjak je opozoril tudi na to, da so, kljub temu da je prevod v sodobni slovenščini, ohranili originalna imena za dežele ali pokrajine, kot jih je uporabljal

Valvasor.

Kot je še opozoril Božidar Debenjak, je posebna vrednost prevoda *Slave vojvodine Kranjske* v tem, da slovenskemu bralcu predstavlja način mišljenja posvetnega človeka 17. stoletja. Doslej smo iz tega obdobja poznali le verske tekste, sedaj pa smo dobili pogled kronista, ki je pripovedoval o vsem, kar se mu je zdelo zanimivo. Pri tem je segel na različna področja in pisal tudi o vsakdanjih stvareh, kot so cene žita v Ljubljani.

Zavod Dežela Kranjska je družini Debenjak v zahvalo za njeno izjemno delo podaril komplet prvega tatisa *Slave vojvodine Kranjske*. Tega so ob začetku projekta kupili prav v Trubarjevem antikvariatu in Debenjakovi so ves čas prevajali po njem, zato je prav, da ga sedaj dobijo nazaj, je dejal Čeč. Ko je bil Valvasor že tik pred bank-

rotom, se je odločil, da bo dal za svojo ekipo in mecene delo vezati v belo usnje. Sami so po Čečevih besedah sledili njegovemu zgledu in poleg meščanske in bibliofilske izdaje dali 50 izvodov vezani v belo usnje. Od tega jih je 30 namenjenih posameznikom ali podjetjem, ki želijo kot meceni podpreti njihov projekt.

Za meščansko izdajo (1500 ročno oštevilčenih izvodov), ob nakupu katere bodo kupci prejeli še zemljevid Vojvodine Kranjske, je cena kompleta vseh petih knjig 3500 evrov. Za bibliofilsko izdajo (500 ročno oštevilčenih izvodov), ob nakupu katere bodo kupci prejeli še bele rokavice in zemljevid Vojvodine Kranjske, pa je cena kompleta vseh petih knjig 7000 evrov.

*Slava vojvodine Kranjske* zajema 15 knjig, vezanih v štiri dele, ki skupaj obsegajo 3552 strani velikega formata, poleg tega pa še 24 prilog in 528 bakrorezov. V njej je Valvasor Kranjsko predstavil s pomočjo zgodovine, geografije, topografije, medicine, etnologije, biologije, geologije in drugih ved. Delo je izšlo leta 1689 v Nürnbergu v nemščini.



## Kratke

## Konec sezone za Fante izpod Grmade

Še en pomemben dogodek je zaznamoval minuli konec tedna Devin. Prav v petek, 15. junija, ko je bila na gradu znamenita vinska razstava Vitovska in morje, ki je v Devin privabila kakih 1000 ljudi, je moški zbor Fantje izpod Grmade priredil pevsko-družabni večer, ki so ga poimenovali z verzom znane ljudske pesmi Nocoj je pa en lep večer ...

Res je bil to lep dogodek, ki je v devinsko dvorano privabil družinske člane in prijatelje zboru. Uradni konec sezone je bil za Fante izpod Grmade priložnost za mali obračun letošnjega dela, ki so ga zaznamovali zgodovinski premiki. Po lanskem koncertu ob 45-letnici zboru je namreč dolgoletni zborovodja Ivo Kralj napovedal, da se iz zdravstvenih razlogov umika, zbor je torej lani avgusta nagovoril devinskega organista in zborovodjo, sicer tudi soustanovitelja Fantov izpod Grmade, Hermana Antoniča, da bi prevzel vodstvo zboru.

Res je Antonič ta izziv sprejel in v minulih mesecih mu je uspelo privabiti v zbor več mlajših resnejših pevcev, kar je z nekaj notranjimi premiki dalo skupini novo zvočno barvo. Delo, ki so si ga začrtali, je bilo v znamenju izboljšanja vokalne tehnike, a tudi osvežitve železnega repertoarja zboru, da bi čim prej ustvarili pogoje, ki so omogočali "fantom", da so vedno lahko nastopali ob najrazličnejših priložnostih in potrebah. Petkov nastop pa je bil tudi lepa priložnost, da so dosedanemu zborovodji in predsedniku Ivo Kralju podelili častno predsedstvo, dolgoletnemu steburu baritonske sekcije Lepoldu Antoniču pa častno članstvo. Obema je sedanjí predsednik prof. Aleš Breclj prebral priložnostno utemeljitev v verzih in jima izročil odgovarjajočo listino. Tako Ivo Kralj kot Antonič sta se zahvalila in zboru zaželela veliko pevskih uspehov in prijateljskega druženja.

Moškim so se ob koncu tega prvega pevsko uglašene večera pridružile še nekatere članice Ženskega zbora Devin, da so v mešani zasedbi zapeli še Volaričevo Eno devo le bom ljubil in Foersterjevo Planinsko.

Sledilo je druženje, saj so pevci tudi letos skuhalí imenitne makarone, medtem ko so gospe pripravile bogato izbiro najrazličnejših slaščic. Ob klepetu in resnejšem pogovoru, a tudi petju in harmoniki, se je večer zavlekel v noč in potrdil tradicionalno gostoljubnost in prijetno vzdušje, ki vlada na dvorišču devinskega sedeža. / mt

## Med novimi vitezi Italijanske republike tudi Slovenci

Ob prisotnosti krajevnih javnih in vojaških oblasti je tržaški prefekt Alessandro Giacchetti pred nedavnim na sedežu vladne palače izročil odlikovanja 32 Tržačanom in Tržačankam, ki so v svojem življenju zaslužno delovali na javnem, družbenem in kulturnem področju. Naziv viteza Italijanske republike podeljuje predsednik republike dvakrat na leto, in sicer 2. junija ob prazniku republike in 27. decembra ob dnevu izglasovanja državne ustave: med prejemniki je bilo tokrat tudi nekaj pripadnikov slovenske manjšine.

Lodovico Vodopivec, ki mu domači pravijo Justi, je prvič daroval kri leta 1967. "Svojo krvodajalno dobo pa sem po pravih končal prav ob svojem 67. rojstnem dnevu", nam je zaupal po končanem slovesnem podeljevanju. V svoji dolgi častitljivi 'karieri' je kri daroval 111-krat, "za celih 40 litrov dragocene tekočine", je dejal gospod Vodopivec, ki že 30 let opravlja tudi delo cerkovnika v Boljuncu. Odlikovanje reda Italijanske republike pa je sprejel dokaj ravnodušno, saj je zanj največje priznanje to, da je v svojem življenju s krvodajalno dejavnostjo prispeval nekaj dobrega. Dokaj presenečen nad odlikovanjem je bil tudi nekdanji urednik na Primorskem dnevniku Duško Kalc: "Verjamem, da je veliko oseb, ki so bolj zaslužne od mene. Vsekakor se zahvaljujem vsem, ki so predlagali moje ime". Največji del svojih moči je Duško Kalc v svojem življenju namenil Primorskemu dnevniku. "Kljub temu da sem že nekaj časa v pokoju, redno sodelujem s časopisom, ki predstavlja še vedno nekaj steber v mojem življenju", je dejal in dodal, da to priznanje dojema kot priznanje celotni slovenski manjšini in predvsem kot priznanje Primorskemu dnevniku: "Ta časopis je pomemben za našo skupnost. Vemo, da doživlja danes težke trenutke. Prav bi bilo, da bi s konkretnimi ukrepi uredili njegov trenutni položaj".

## Tito, amor mijo v italijanskem prevodu

Pred nedavnim so na Postaji Rogers na tržaškem nabrežju predstavili prevod slovenskega romana Tito, amor mijo avtorja Marka Sosiča. Prevajalski načrt sodi v politiko tržaške založbe Comunicarte, ki s prevajanjem slovenskih in drugih slovanskih avtorjev želi širiti krajevna kulturna obzorja. Sosičev roman, vsebinsko katerega oblikuje neposredno pripovedovanje desetletnega dečka, ki se na rodnem tržaškem Krasu sooča s posledicami travm druge svetovne vojne in z ostalimi družbenimi dinamikami, ki so poogjevali življenje tedanje generacije, predvsem pa z osebnimi dogodivščinami otroške narave, je v italijanski jezik prevedla Daria Betocchi. Sosičev roman je v pretežni meri avtobiografski, zgodbo v izvirniku zaznamuje izredna pripovedna nežnost. To je poskušala ohraniti prevajalka, ki je v italijanskem besedilu načrtno ohranila čim več slovenskih, hrvaških in



Marko Sosič

narečnih izrazov: italijanskega bralca pa naj ta izbira nikakor ne skrbi, saj bo na koncu knjige našel tudi slovarček, ki mu bo pomagal pri razumevanju.

## MLADI ZA PRIHODNOST Literarni natečaj Grmada v pristanu

## Boris Pahor: "Mislite na družbo, saj jo boste vi mladi jutri soustvarjali"

Dejstvo, da je skupina Mladi za Prihodnost (Trst - Gorica) svojčas izbrala Borisa Pahorja za častnega člana, nato še za predsednika komisije literarnega natečaja, ki je letos ob prvi izvedbi nosil naslov Grmada v pristanu, ob 20. obletnici Republike Slovenije, preprosto pomeni idejno sorodnost s pisateljevimi načeli. Morda pa še več, in sicer to, da se je zaradi tako popolnega spajanja z njegovimi družbenopolitičnimi izhodišči funkcija samega Pahorja od golega mentorskega mesta prevesila v vlogo duhovnega vodje skupine. To je prišlo do izraza v sredo, 13. junija, na agriturizmu Hermada v Cerovljah, ko je pisatelj kot predsednik ocenjevalne komisije s svojim preprostim, a močno prepričljivim slogom spregovoril bodisi natečajnikom bodisi članom skupine o poglavitnih življenjskih vrlinah, pomanjkanje katerih je v dobrem in slabem formiralo njegovo osebnost. "Ta natečaj se mi zdi lepa pobuda, za katero upam, da se bo v prihodnje redno ponavljala", je dejal Boris Pahor. Kot nam je povedal prireditelj natečaja in odgovoren za skupino za področje šolstva Matia Mozetič, je sam natečaj izhajal iz Pahorjevega lika. "Naslov smo povzeli po njegovem znamenitem literarnem delu. Natečaj bo tudi v prihodnje izhajal iz življenja in dela pisatelja, ob vsaki izvedbi pa bomo podnaslov namenili aktualni tematiki: letos namreč obhajamo 20-letnico samostojnosti naše matične domovine", je dejal Mozetič in

spomnil, da bo natečaj razpisan vsaki dve leti. Bodisi Mozetič bodisi deželni tajnik Mladih za Prihodnost Tomaž Špacapan sta v uvodnih nagovorih podčrtala podporo Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu za finančno pomoč.

Še pred tem pa je po mnenju Borisa Pahorja potrebno negovati narodno zavest. "Če sem o svoji narodni zavesti prepričan, bom posledično ohranil tudi jezik", je dejal pisatelj in citiral Dantejev primer, ko je pesnik trdno branil svoj materinski-

sočloveka. Večkrat sta bili omenjeni prijateljstvo in druženje: to pa ni dovolj. Misliti morate na družbo, saj jo boste vi mladi jutri soustvarjali", je posvaril pisatelj. Boris Pahor je v več kot dvajsetih pri-



Foto IG

Tajnik je obenem zaželel, da bi natečaj ob vsaki izvedbi rastele tako kakovostno kot po številu prijavljenih prispevkov. Zahvalil se je tudi komisiji, ki so jo sestavljali David Bandelj, Magda Jevnikar, Neva Zaghet in Lučana Budal. Prof. Budal je pred skupino tržaških in goriških višješolcev, katerim je bil natečaj namenjen, obnovila kriterije, na podlagi katerih je komisija ocenjevala zapise. "Vrednotili smo izvirnost izdelka, njegovo miselno bogatost, zgradbeno dodelanost in jezikovno izvirnost". In ravno zavezanost slovenskemu jeziku je po mnenju prof. Budal temelj, na katerem bo še naprej živela slovenska narodna skupnost.

vulgarni jezik pred bolj razširjeno provansalsčino. Poudaril pa je, da se žal danes nekateri slovenski levičarski krogi bojijo izpostavljanja narodno pripadnosti, kot da bi bil ta pojem enakovreden nacionalizmu: prav zato v neki poplavitveni iluziji raje vrednotijo le jezik sam. Kar se pa vsebinske razsežnosti natečaja tiče, je predsednik komisije pri večini prispevkov pogrešal pomanjkanje nekaterih temeljnih vrednot. Najbrž ravno ta odsotnost najbolj pogosto kaže na odnosa, ki ga mladi imajo do okolja, ki jih obdaja. "V spisih primanjkuje pojem svobode, s katero je moja generacija dihala in živela, in vrednota ljubezni, ljubezni ne le do

javnih prispevkov našel semena teh vrlin v delih dijakinij tržaškega liceja Prešeren, Petre Sossi in Samante Gruden: prva poudarja pomen odnosa do bližnjega, druga pa svari pred utapljanjem posameznika in naroda v morju globalizacijskega sveta. Dijakinji sta prejeli prvo nagrado v kategoriji bjenija (Sossijeva) in trienija (Grudnova). Nagrado pa so prejeli še Bor Samsa in Luca Zaccagno v kategoriji bjenija, Ivan Rustja in Danjel Doz v kategoriji trienija. Lep večer je spremljala glasba harmonik Kraških muzikantov, ki jih ni utišal niti dež, ki se je ob koncu ulil na domačijo Hermada.

IG

## Tržaška knjigarna, Mladika in ZTT

## Na kavi z Marijo Pirjevec

Kot smo svojčas že poročali, je predsednik slovenske republike Danilo Türk med letošnje prejemnike odlikovanja reda za zasluge uvrstil tudi prof. Marijo Pirjevec zaradi njenega prispevka pri širjenju slovenskega kulturnega prostora, za pomembne znanstvene uspehe na področju slovenskih literarnih ved in za uspešno pedagoško delo. V tej utemeljitvi se namreč zgoščajo strokovna in poklicna prizadevanja celotnega življenja prof. Pirjevece, ki je bila v sredo, 13. junija, gostja zadnjega letošnjega srečanja ob kavi v Tržaški knjigarni. O gostji in njenem delu je uvodoma spregovorila urednica pri založbi Mladika Nadia Roncelli. Prof. Marija Pirjevec je dolgoletna profesorica za slovenski jezik in literatura na Filozofski fakulteti Tržaške univerze, večletna predstojnica Inštituta za slovansko filologijo in predavateljica na Visoki šoli modernih jezikov za tolmače in prevajalce v Trstu, kjer je izoblikovala vrsto izkušenih prevajalcev. Prof. Pirjevec je avtorica nad sto strokovnih člankov s področja slovenske literature, urednica več zbornikov, beril in antologij in avtorica več knjižnih monografij. Njene raziskave segajo v območje slovenske literature in kulturne zgodovine, narečnega pesništva

slovenskega zahoda, še posebej pa je dragoceno njeno delo na področju odkrivanja stikov med italijanskim in slovenskim slovstvom. Izjemnega pomena je bila zato njena antologija izpred nekaj let *L'altra anima di Trieste*, v kateri obravnava slovensko književnost v Trstu, v poglobljenem eseju pa podaja zgodovinski oris doprinosov predstavnikov slovenske narod-

je bila posebno pozorna do Borisa Pahorja, Alojza Rebule, Srečka Kosovela, Iga Grudna, Ljubke Šorli in Brune Marije Pertot. Drugi del je namenila naši narečni poeziji, ki je prispevala k razvoju identitete celotne slovenske narodne skupnosti: še kako pomembni so zato verzji Marije Miot, Attilia Kralja, Silvana Palettija, Renata Quaglie in Marina Qualizze. Širše literarnozgodovinsko zadnje tržaškega prostora ter analiza stikov med italijansko-germanskim in slovenskim svetom

zdomska književnost neki privesek osrednje slovenske literature. "Teško si razlagam to nesmiselno miselno blokado, ki je prisotna tudi v literarni kritični stroki". Prof. Pirjeveca je omenila nekaj redkih izjem (Pogačnika, Paternuja, Legišo in Kermaunerja), ki so našo književnost obravnavali enakovredno slovenski: dejansko pa so ti naporí kaplja v morju. Zlasti zato, ker je naše okolje zanimivo zaradi kresanja dveh svetov, kar je avtorico od samega začetka strokovne poti fasciniralo. Prav zato je še kako pomembno prevajalsko delo, napore katerega ne nagradijo primerni honorarji. "Večji del prevedenih del obenem zastari, ker se jezik nenehno spreminja", je še dodala. V dialogu s kolegom na Visoki šoli za prevajalce in tolmače, prof. Ivanom Verčem, ki je sedel med občinstvom, se je prof. Marija Pirjevec nato dotaknila vprašanja položaja slovenskega jezika pri zamejskih govoricah. "Žal opažam, da je splošna podoba slovenščine pri nas slaba. Iz televizijskih intervjujev je na primer razvidno, da v svojem jeziku nismo sproščeni, krhki sta sintaksa in izgovorjava", je dejala. To vprašanje pa je uokvirila v splošnejši odnos, ki ga t. i. strokovna norma ima do regionalnih jezikov. Dogaja se, da se zaradi bojazni pred prekomernimi togostmi slovenskih jezikovnih pravil zatekamo v nepristen jezik, ki ga ne čutimo za svojega: ali ne bi zato raje uporabljali pristnejše domače govore?

IG



Loredana Umek, Marija Pirjevec in Nadia Roncelli (foto IG)

nosti zalivskemu mestu. Letos pa je izšla pri založbi Mladika knjiga esejev *Tržaški književni razgledi*. O tej publikaciji je spregovorila Loredana Umek. Osemnajst esejev je avtorica razvrstila v štiri razdelke. Prvi je namenjen tržaškemu avtorjem, ki jih je prof. Pirjeveca uvrstila v družbenozgodovinski okvir, v katerem so ustvarjali. Avtorica

od baroka dalje in vzporejanje idejnih sorodnosti med Prešernom in Mazzinijem so predmet tretjega dela. Zadnji razdelek pa je namenjen intervjuju s pesnikom in Prešernovim nagradjencem Miroslavom Košuto. Pri pisanju te knjige je imela avtorica v mislih bralca v mejah RS. Nekateri rojaki še vedno mislijo, da sta zamejska in



GLEDALIŠKA DELAVNICA Radijski oder in Slovenska prosveta

## Letos rekordno število udeležencev!

Kar 58 otrok je sklenilo prvi teden poletnih počitnic preživeti v Marijanišču na Opčinah, kjer že tradicionalno poteka Mala gledališka šola Matejke Peterlin, ki jo prireja Slovenska prosveta in Radijski oder. Število udeležencev je bilo letos rekordno, izjemna pa je bila tudi hitrost, s katero so bile sprejete prijave, saj so bila razpoložljiva mesta zasedena že v pol-druhi uri!

Zanimanje za to poletno dejavnost je torej veliko, kar je potrdila tudi 'resnost', s katero so se otroci lotili nove gledališke preizkušnje. Kljub slabemu vremenu, ki je precej pogojevalo predvsem prosti čas, je skozi ves teden vladalo prijetno vzdušje, h kateremu so pripomogli tudi prijateljski odnosi med otroki različne starosti. Precej je bilo namreč prvošolčkov, starejših osnovnošolcev in celo srednješolcev, a vsi so se med seboj odlično ujeli!

Besedilo, na katerem je slonela letošnja izvedba Male gledališke šole, je bila igra z naslovom *Sončna vila in njen zlati plašč*, ki jo je za to priložnost napisala Lučka Susič, duša poletne gledališke

delavnice. Režijsko vodstvo je prvič prevzela Nataša Konc Lorenzutti (profesor umetnosti govora in mladinska pisateljica), ki je bila nad pobudo, njeno organizacijo in celotno izvedbo naravnost navdušena. Pri tako

bel za luči in zvok.

Kot je že praksa, so bili otroci razdeljeni v dve delovni skupini, ki sta v petek, 15. t. m., nastopili pred domačim občinstvom (prva izmena ob 17., druga ob 19. uri). Rezultat petdnevnega dela



veliki skupini malih udeležencev pa je bilo potrebnih tudi precej sodelavcev, ki so prispevali k nemotenemu poteku in končnemu uspehu Gledališke šole; med le-timi je bilo nekaj članov Radijskega odra in mlajših iz vrst Slovenskega kulturnega kluba. Za glasbo je poskrbel Aljoša Saksida, Kim Furlan si je zamislila plesne točke, Matej Susič je pripravil sceno, Magda Samec kostume, Samuel Kralj pa je skr-

je bila 40-minutna predstava, v kateri nastopajo poleg skupine otrok, še gozdne, sončne in mračne vile, nagajivi škratje, kraljica vil in kralj noči ter pravljicne osebe. Dogajanje se vrti okrog naklepa velikega hudobneža, da vzame za ženo lepo vilo. Njegovim željam nasprotujejo vse vile, njegovi zvesti škratje pa mu niso v veliko pomoč. Ob očitnem in bolečem neuspehu sklene nočni kralj z raketo zapusti-

ti svet na veliko veselje vseh dobrih bitij in malih otrok, ki so izkusili njegovo zlobo.

Ob koncu poletja čaka mlade gledališke igralce nova odrska obveznost, saj bodo zadnje dni septembra ponovili igro pred širšo publiko v novi sezoni Gledališkega vrtljaka.

Mala gledališka šola Matejke Peterlin pa ni edini vzgojni trenutek, s katerim se najmlajšim posvečajo pri Radijskem odru. V zimskih in pomladnih mesecih

je namreč v prostorih Finžgarjevega doma na Opčinah potekal Tečaj lepe govornice za najmlajše, ki ga je vodila Lučka Susič s pomočjo Anke Peterlin in se je končal v ponedeljek, 28. maja. Skupina trinajstih otrok se je redno sestajala in iz tedna v teden vadila lepo izreko ter gledališko igro v zgodbi *Zavozlani konci*, ki je po *Rdeči kapici* v *deželi branja* druga zgodba o bralni znački in jo je na kožo letošnjih udeležencev napisala neutrudna Lučka Susič. Ker si je večina želela novih gledaliških izkušenj, se je tudi pravočasno prijavila na poletno gledališko delavnico, saj jim je nastopanje v veselje, preko njega pridobivajo samozavest, hkrati pa se tudi zabavajo. To pa je seveda odličan pogoj za osvajanje novega znanja.

### Obvestila

**Kulturno društvo Slovan** s Padrič priredi ob vaškem kresovanju v petek, 22. junija 2012, ob 22. uri na jusarskem zemljišču na Padričah, imenovanim "Zad za kalom", XII. nočni orientacijski pohod "Po sledeh merjascev". Vpisovanje na jusarskem zemljišču na Padričah, imenovanim "Zad za kalom", na dan pohoda od 20.30 dalje.

**Pastoralni svet** openske dekanije se bo zbral na zasedanju za obravnavo zaključnega povzetka za Sinodo tržaške cerkve, določitev slovenskih članov-Laikov za Sinodalni svet in druge zadeve v zvezi s tem. V četrtek, 5. julija, ob 20. uri v Marijanišču na Opčinah.

**Knjižnica Dušana Černeta**, Donizettijeva 3 v Trstu, obvešča, da bo v poletnem času odprta po tem urniku: ponedeljek, torek in četrtek od 8.30 do 13.00; sredo od 8.30

do 16.00; petek od 8.30 do 13.30. Poletni urnik velja od 18. junija do 9. septembra 2012. Za izjemne primere lahko pokličete na tel. št. 040-662407.

**Deželni svet SSO** bo zasedal v sredo, 27. junija 2012, ob 19. uri v Finžgarjevem domu na Opčinah.

### Darovi

**V spomin** na pokojni odborniki Slovenske Vincencijeve konference v Trstu, Ksenjo Levak in Lojzko Sosič, daruje Nada 50 evrov za reveže iste konference.

**Župnija Barkovlje** prispeva 50 evrov za Karitas - Ajdovščina za potrebne otroke. **Vincencijeva konferenca** Barkovlje prispeva za Karitas v Ajdovščini 200 evrov za potrebne otroke.

**V spomin** na gospo Darinko Zivic vd. Cusina in inž. Petra Merkuja daruje Boži za Sklad narodnih noš Marta Požar 20 evrov.

DEVIN Končni nastop SCGV Emil Komel

## Mali pevci in glasbeniki so se izkazali

Po uspeli glasbeni pravljici na Bitenčeve pesmice o luni, ki so jo oblikovali najmlajši učenci skupin Do Mi Sol in prvega razreda nauka o glasbi, o čemer smo že poročali, je devinska podružnica SCGV Emil Komel vabila še na končni nastop starejših gojencev, ki so v četrtek, 14. junija, na sedežu zborov predstavili izbor dela, ki so ga opravili med letom. Uvodoma je sicer nastopil domači Mladinski zbor Ladja, ki je pod vodstvom Marje Feinig in klavirski spremljavi Barbare Corbatta ubrano in z lepo zvočnostjo zapel Mihelčičevo *Vrabi in štrašilo* nato črnsko duhovno v Koprivškovi prireditvi *The gospel train*, v kateri so se nastopajoča dekleta izkazala tudi s sceno postavljeno v gibom. Starše sta nagovorili še Golobova *Pustite nam ta svet* in na koncu *Dobre volje smo mi koroške* ustvarjalke Lenčke Kupper. Sledile so male pianistke Ka-

ren Cancellari, Lara Bearzi in Nikita Cancellari, ki so učenke Barbare Corbatta. Medtem ko je kitariste Jarna Zannonija, Erika Terčona, Davida Terčona in Jana Ferfoglio učila in za nastop pripravila Marja Feinig. Na koncu sta nastopili še Martina Berazi, ki je zaigrala Beethovno Sonatino v F-duru in štiriročno s svojo profesorico Barbaro Corbatto še znano Beatlesovo popevko Yesterday. Prisrčen glasbeni nastop je sklenila Nada Tavčar, ki jo uči Neva Klanjšček in je na pamet ter z veliko občutljivostjo podala znani Chopinov Nocturno.

Mladinski zbor in nastopajoči - bilo jih je devet - so se lepo izkazali in potrdili načelni stališče, ki ga je nekoč izrekel skladatelj Ubald Vrabec, in sicer, da so vaški pevski zbori in podružnice glasbene šole neprecenljivi negovalci lepega in duhovnega bogastva, ki ga v sebi nosi glasba.

M. B.

DSI Predstavitev nove publikacije

## Milan Gregorič - Vstani Slovenija

Avtor in publicist iz Dekanov Milan Gregorič, za katerega sta značilna jasnost in iskanje resnice brez kompromisov, čeprav za visoko ceno, je bil v ponedeljek, 4. junija, gost Društva slovenskih izobražencev s svojo novo, že deveto knjigo. Po diplomu na ekonomski fakulteti v Ljubljani je bil angažiran v vrhovih civilne družbe in postal publicist, sedaj pa se ukvarja s težavnimi Istre in Primorske.

Milana Gregoriča in njegovo knjigo *Vstani Slovenija* je podrobno predstavil Saša Martelanc. O publikaciji je povedal, da je to antologija nezgod najnovejšega obdobja naše domovine oziroma kritična analiza vzrokov, ki so pripeljali Slovenijo v gospodarsko, politično in moralno krizo. Vsebinska je pregledno podana, knjiga pa je lepa tudi na pogled. Martelanc, ki je napisal uvodno besedo in tudi izbral naslov, je lepo opisal naslovnico in njen pomen.

Čeprav veže z nje precej pesimizma zaradi temnih oblakov, ki se zgrinjajo nad stilizirano Slovenijo in predstavljajo tranzicijo, je v sredini tudi tehtnica, simbol knjige, saj tehta možne izbire, kako bi lahko prišlo do tega "vstajenja".

V avtorjevem slogu pisanja zaznamo logiko, čut za pravičnost, spoštovanje do sočloveka, odpor do laži in prevar, etični žar, ki je za njegovimi stališči, in popolno odsotnost zvičajne misli. "Ni žaljiv, a niti omahljiv", se je o njem izrazil Martelanc. Približno polovica avtorjevih del je izšla pri Mladiki, kot tudi zdajnja, druge pa pri Lipi v Kopru. Veliko se je posvečal slovensko-italijanskim odnosom in je med leti 1997 in 2004 objavil tri knjige, in sicer *Politični ciklon nad Istro*, *Slovenija v tesnem objemu zahodne sosedne in Sonce nad oazo sožitja*. Sledili so *Ljudje mojega časa*, leta 2005, *Razpotja, izbire, spopadi*, leta 2006, *Koper: Trst večna tekmeča*



, leta 2007, in *Moj dom*, l. 2010. Avtor se z odzivom publike sploh ne obremenjuje: "Čeprav čutim, da bo slabo sprejeto in bom koga prizadel, imam notranji imperativ in me to ne spravi v stisko. Kako bodo to bralci sprejeli, ni moja stvar". Milan Gregorič je predan resnici do take meje, da ga udarci sploh ne bolijo. Dejal je, da si je v Pivki "nakopal" narodnoobveščevalno družbo, iz Luke Kopper pa so ga odpustili zaradi njegovih spisov. Kljub temu je imel dovolj moči in poguma, da je

vsemu uspešno kljuboval. *Vstani Slovenija* predstavlja oceno političnih dogodkov, ki so burili duhove. V njej so poglavja o temnih sencah preteklosti, kot so grabež, menedžerski prijemi itd. Zanimivi sta poglavji o treh predsednikih, Kučanu, Drnovšku in Türku ter poglavje z naslovom *Udba, veliki brat se nad nami*. O knjigi je avtor povedal veliko podrobnosti in tem, ki se jih loteva v njej. Martelanc je pripomnil, da je Gregorič "nudil tako obširen vpogled v lepo izpostavljeno izložbo, da te kljub vsemu povedanemu še mika, da bi to prebral".

Avtor je večkrat ponovil, da sam ni načrtoval nobene knjige, saj so nastale same od sebe, zaradi odzivanja na dogodke. Uredil je le obširno datoteko zbranih podatkov v celoto, pri čemer je poudaril, da vsak tekst prebere najprej njegova žena. Ob koncu večera je tekla debata o zanimivih in aktualnih temah, in sicer glede meje, medijev in neobjavljenih člankov zaradi politične usmerjenosti ter o slovensko-italijanskih odnosih in manjšinah.

Šin

ŽIVLJENJE, KI PRESENEČA Zadnje predavanje

## Tokratni gost je bil Silvester Gabršček

Še zadnjič v letošnji dolgi sezoni smo se srečali na predavanju iz niza *Življenje, ki preseneča*, ki sta ga organizirali mladinski organizaciji MOSP in SKK v prostorih na ul. Donizetti v Trstu. Pod idejnim mentorstvom teologa in filozofa dr. Edvarda Kovača, ki je srečanja uvedel, ter ob skrbni pomoči Tomaža Simičiča smo obravnavali številna vprašanja o odprtem sprejemanju življenja, ki lahko

presega rutino vsakdana in nas še vedno, dan za dnem, preseneča, oživlja.

V poletne mesece nas je popeljal dr. Silvester Gabršček, po izobrazbi etnolog, kulturni antropolog in sociolog iz Ljubljane. Bogata poklicna kariera ga je pripeljala do vloge sekretarja in namestnika na ministrstvu za kulturo, pred kratkim pa je stopil na mesto direktorja urada za verske skupnosti. Njegova odkrita katoliška vera ni

podlegla ideološkim pritiskom političnih stolčkov, kajti on je v teh desetletjih postal eden najbolj spoštovanih in iskanih strokovnjakov na področju kulturne administracije in ohranjanja kulturne dediščine. Svoje tople in globoke misli je sestavil okrog vprašanja *Ali je lahko uspešen politik svetnik?*. Začel je z omembo ustavitve poskusa uveljavitve zakona, s katerim je njegov predhodnik Gulič želel verskim skupno-

stim odvzeti pravico do javnosti. Zakaj je verska komponenta potrebna predvsem v Sloveniji, kjer razkladnost politične srenje še vedno podaljšuje problematiko iz povojnega obdobja? Zakaj je državna institucija Vatikana še vedno aktualna? Odgovor je predvsem teološki: ker je možno biti kristjan tudi v politiki. Sodobni politik je na bistvo te dejavnosti pozabil, čeprav ostaja nespremenjeno: človeški odnos brez lažne avreole. Dolžnost politično aktivnega kristjana je torej biti svetnik oz. "postati bog", kar pomeni preko kulta uveljavljati kult-

uro, ki je v preteklosti ohranjala kohezivnost družbenega tkiva.

Dr. Gabršček je vlogo krščanskih vrednot v politiki preresel zgodovinsko in se dotaknil velikih osebnosti, ki so svetu dale zgled dobre etike in prakse. Od sv. Avgušтина, sv. Frančiška, don Bosca in Thomasa Moora, do Ivane Orleanske, Katerine Sienske in Eme Krške, preko Alberta Schweizerja, Nicolasa iz Flija in Martina Luthra Kinga, vse do sodobnih laičnih karizmatikov Adenauerja, Schumanna in De Gasperija. Vsi ti in še mnogi drugi so evangelij vzeli zares in ga poskušali udejanjati v družbe-

ni razsežnosti, torej s sredstvi politike. Pristne krščanske norme sodijo v parlament, kar pa ne pomeni zlorabljanja religije v politične namene. Iz nje izpeljati prazno ideologijo in nič več je eden najhujših grehov političnih koristljubcev. Svetniki so torej vzorniki, vidne politične in religiozne osebnosti, ki s svojimi nazori in dejavnostjo temeljno vplivajo na človeštvo. Dr. Gabršček je ob koncu poudaril spodbudno premikanje krščanskih laičnih gibanj, ki ne stremijo za tem, da bi prišli na politični oltar, ampak sledijo poslanstvu: biti kristjan-svetnik-človek.

Jernej Šček



40-letnica MoPZ Triglav Trenta

## Pevci soustvarjajo eno najlepših zgodb doline

Moški pevski zbor Triglav Trenta praznuje letos 40 let delovanja, praznovanje obletnice pa so popostreli tudi s koncertom v Informativnem središču TNP v Trenti. Koncerta se je med drugimi udeležil župan občine Bovec, Si-

lil Siniša Germovšek, prijatelj Trente in župan občine Bovec. Spomnil se je tudi ustanovitelja zbora, pokojnega prof. Daneta Škerla, in nekdanje pevce ter tiste, ki se tega slavlja niso mogli več udeležiti, a so bili nekoč temeljni kamen in zgled neomaj-

no lepega. Posebej se je spomnil ustanovitelja zbora pokojnega Daneta Škerla, znanega skladatelja, dirigenta in pedagoga; poznan je sicer kot zaslužni profesor ljubljanske univerze, ki ga je pot v Trento pripeljala kot mladega alpinista. Čeprav so ga sprva vabile gore, je vse bolj pogosto prihajal zaradi veselja do zbora in navezanosti na tukajšnje prijatelje, saj brez teh ljudi ni mogoče doživeti doline in gora nad njimi kot zlahtne celote.

Tako je nedeljivi del nje postal tudi profesor Škerl in temu zboru je vdihnil svojo dušo kulturnega čutila, da lahko toliko časa deluje. Zato je to res izjemno delo in zagotovilo, da bo pot zbora šla še naprej navzgor. Dokaz za to je tudi zborovodja Zdravko Kravanja, domačin in zdravnik. Ker domačin pevec ni dovolj, so privabili v zbor tudi glasove Sočanov, Bovčanov in od drugod, saj jim pomeni petje v Trenti in med Trentarji neko posebno doživetje in vrednoto. Da ima kulturna tradicija v Trenti vse globlje korenine, so dokazali mladi iz Soče in Trente, ki so soublikovali ta slavnostni večer kot napovedovalci, deklamatorji in pevci.

MM



Pevski zbor Triglav Trenta

niša Germovšek, in zboru v nagovoru čestital za visoki jubilej. V avli Informativnega središča TNP v Trenti je 2. junija potekalo svečano praznovanje 40-letnice Moškega pevskega zbora Triglav Trenta. Domačini, tisti, ki redno hodijo na vikend v te kraje kot prijatelji Trente, in tudi že prvi letošnji turisti so jo zapolnili do zadnjega kotička. V uvodu se je domačim kulturnikom in posebej pevcem jubilarantom zahva-

ne vztrajnosti sedanjemu pevskemu sestavu. Gre za soustvarjanje ene najlepših kulturnih zgodb doline, je podčrtal župan Germovšek. V pozdravnem nagovoru je Jože Mihelič (TNP) slovesnost označil za nekaj posebno zlahtnega. To zlahtnost dajejo prireditvam v Trenti najprej domačini; ti se namreč prireditvev udeležujejo množično tudi z že izseljenimi družinami, in to je nekaj poseb-

VIDA VALENČIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

### "Hoja" je del nas

Priznam: ničesar njenega nisem (še) prebrala. Michela Murgia, samosvoja Sardinka, ki svoja razmišljanja zelo jasno in brez avtocenzure tudi izpove. Nekaj njenih stavkov iz današnjega intervjuja mi daje misliti. "Drevesa imajo korenine. Človek ima noge, da hodi".

In res: morda povečujemo vse, kar je statično, kar tam stoji že od nekdaj, kar je in vedno bo. Morda se ne dovolj zavedamo človeške, družbene potrebe po "hoji". Mar ni res, da v resnici nismo svobodni? Da živimo v morju pravil, načel, svetinj, zapovedi, okvirjev do take mere, da so ti prestopili bregove, ki so bili zanje odločeni?

Včasih se počutim "kri-vo" za tako razmišljanje, za željo po večji odprtosti. Nekaterim Slovencem na italijanski strani sploh ni všeč beseda "zamejec". Meni tudi ne. Nikakor. Priznati moram, da si močno želim le "normalnosti". Resničnega sobivanja kultur in jezikov. Italijanščina je moj sestavni del, jezik moje intelektualne formacije in jezik mojega partnerstva. Moj sedemletni otrok govori špansko na drugem koncu sveta in vem, da bo v prihodnje tudi ta jezik močno pregnetel našo družino. Kaj sem? Kaj smo? V preteklosti sem si večkrat brez razloga domišljala, da bo moški mojega življenja tujec, povsem druge gore list. Dejala sem si: "Kaj mi želi Bog sporočiti? Moje zanimanje za druge jezike, druge realnosti gre gotovo uokviriti v neki

širši načrt, ki mi pa še ni znan".

Življenje mi je večkrat pokazalo, kako se naše predstave večkrat uresničujejo, vendar na povsem drugačen, docela nepredvidljiv način. Danes se nasmehnem: življenje mi ni namenilo druge gore list za moža (ker Italijan ni tujec, vsaj ne v taki meri), pač pa otroka. Iz druge zemeljske poloble. Vstop "tujosti" v tvojo intimo. Vse se zrelativizira. Vse dobiva nove dimenzije. Kaj pomeni "jezik ljubezni"? Mar ni morda materni jezik mojega otroka španščina? Včasih si predstavljam, kako bo. Sprašujem se, ali se bo morda želel/a emotivno odtrgati od prejšnjega, dosedanega življenja in posledično od jezika. Ali pa morda ne in potem: ali materinska ljubezen ne pomeni ljubezni dajanja, sprejemanja, sposobnosti postavljanja otroka pred sabo? Morda bo zato najin odnos v dobru meri potekal preko španščine, kdo ve. Včasih razmišljam o jezikih svojega življenja. Pred časom sem poskusila pisati dnevniške zapise

v italijanščini. In ni šlo. V sebi sem začutila neko zelo čudno bitko: manj avtocenzure, v zameno pa veliko vpraševanj o izbiri besed. Takrat sem jasno začutila, da se moje čustvovanje gnete v slovenščini. Toliko bolj njegova analiza in pripoved. In vendar me je italijanščina odkrila kot žensko. In bom gotovo ganjena ob prvih besedah, ki mi jih bo izrekel moj otrok. In te bodo v španščini. Ali ni morda res, da je "hoja" del nas?



MOST NA SOČI Najboljši inovatorji

## Zlato priznanje Ivanu Gregoriču

Območna zbornica za severno Primorsko je imela dne, 13. 6. 2012, XVII. tradicionalno srečanje na Mostu na Soči. Bila je tudi slavnostna podelitev priznanj najboljšim inovatorjem regije za leto 2011.

Med najpomembnejšimi nagradenci je bil Ivan Gregorič z Vogrškega, ki je prejel zlato priznanje za inovacijo "večnamenski kmetijski obdelovalni stroj". Komisija za inovacije pod vodstvom predsednika Vojka Fona je temeljito analizirala vse prijavljene inovacije. Zato velja še toliko bolj, da je bil znani izumitelj Gregorič med glavnimi ustvarjalci in nagradenci severne Primorske. Prireditvev je po-

tekala pod pokroviteljstvom predsednika Republike Slovenije dr. Danila Türka. Predsed-



nik Gospodarske zbornice Slovenije mag. Samo Hribar Milič je imel pomemben nagovor udeležencem, med katerimi so bili pomembni menedžerji, podjetniki, obrtniki, inovatorji, profesorji in nekateri družbenopolitični delavci. Udeležence je z optimističnim govorom navdušil tudi predsednik RS. Diplomne in priznanja inovatorjem je osebno podelil predsednik območne zbornice Miloš Šturm.

Po končanem službenem delu srečanja gospodarstvenikov Primorske je bilo družabno srečanje. Bila je priložnost za izmenjavo mnenj o gospodarski krizi in možnih načinih reševanja le-te. Vsekakor velja priznanje Gospodarske zbornice Slovenije in sponzorjem za letošnje slavnostno podelitev inovatorskih priznanj.

Gabrijel Devetak

## CERKEV SV. IVANA IN NJEN ČAS (27)

Mariza Perat

### G. Ivan Eržen

Življenjska pot g. Eržena se je začela v Cerknem, kjer se je rodil leta 1902.

Osnovno šolo je obiskoval v domači vasi, med prvo svetovno vojno pa je študiral v škofskih zavodih v Šentvidu nad Ljubljano. Po maturi je odšel v bogoslovje v Gorico in bil tu leta 1926 posvečen v duhovnika.

Njegova prva služba je bila v Idriji, kjer je tri leta deloval kot kaplan, nato je bil l. 1932 imenovan za župnika v Lomu nad Kanalom. Zaradi razdalj in pomanjkanja prevoznih sredstev je bilo tu dušnopastirsko delo zelo oteženo. Po nekaj letih je zaradi zdravstvenih težav zaprosil za premostitev in leta 1940 postal župnik v Biljah.

Ob razmejitvi leta 1947 se je odločil, da odide v Gorico. Postal je ravnatelj Alojzijevešča in je to nalogo opravljal do leta 1967. Istočasno je ob nedeljah imel mašo za slovenske vernike na Placuti. Od leta 1965 do 1975 je bil predsednik KTD. Ko je stopil v pokoj, je pomagal pri sv. Ivanu, kjer je po odhodu p. Fidelisa sprejel vodstvo Tretjega reda.

G. Eržen je bil dobrega, blagega srca. Umrl je v Gorici 12. januarja 1982.

### Dr. Andrej Pavlica

Dr. Andrej Pavlica je bil rojen v Rihemberku (Braniku) leta 1866 v premožni in ugledni družini, saj je bil oče župan. Prvi dve leti osnovne šole je obiskoval v domačem kraju, nato je odšel v Gorico. Po osnovni šoli se je vpisal na nemško gimnazijo, od 3. razreda dalje pa je bil gojenec deškega semenišča. Po maturi leta 1887 je stopil v bogoslovje in bil 15. marca 1891 posvečen v duhovnika.

Dve leti je bil kurat v Biljah, nato je bil imenovan za stolnega vikarja v Gorici. To mesto je ohranil do leta 1910. Istočasno je poučeval kot katehet na gimnaziji in pozneje na realki. Že leta 1897 je na univerzi na Dunaju opravil doktorat iz svetopisemskih ved. Leta 1905 je bil imenovan za profesorja v bogoslovnem semenišču v Gorici, kjer je poučeval Sv. pismo stare zaveze. Med prvo svetovno vojno se je skupaj s semeniščniki umaknil v Stično na Dolenjskem. Po vojni se je vrnil v Gorico in tu nadaljeval poučevanje v semenišču, dokler ni leta 1934 stopil v pokoj. Umrl je v Gorici 29. de-

cembra 1951.

Poleg poučevanja je msgr. Pavlica opravljal še vrsto drugih služb: bil je član nadškofijskega sveta, član nadškofijskega katehetskega odbora, častni konzistorialni svetnik, škofov svetovalec, sinodalni izpraševalec, častni kanonik goriškega stolnega kapitlja in apostolski protonotar.

Dr. Pavlica je mnogo pisal. Še kot bogoslovec je sodeloval pri Rimskem katoliku, ki ga je leta 1888 začel izdajati dr. Anton Mahnič, profesor bogoslovja v goriškem semenišču in pozneje škof na Krku. V Rimskem katoliku je zlasti objavljaval znanstvene in filozofske članke. Ko je ta prenehal izhajati in ga je v Ljubljani nasledil Katoliški obzorik, je pisal vanj. Prav tako je z znanstvenimi razpravami sodeloval pri Času in Voditelju. Poleg znanstvenih je pisal politične, sociološke in apologetične razprave. V teh je pojasnjeval in branil osnovne krščanske vere.

Msgr. Pavlica se je uveljavil tudi kot verski pisatelj. V letih 1929-39 je izdal dvanaest zvezkov nedeljskih pridig in govorov s skupnim imenom Sejalce. Šesti zvezek je bil ob koncu avgusta 1934 zaplenjen. Skupno število strani ostalih enajstih zvezkov je 4044.

Izdal je več samostojnih knjig. Leta 1910 sta izšla dva dramatična prizora v verzih, leta 1922 pa prevod Sirahovih bukev. Leta 1924 je napisal knjigo Sv. Frančišek Ksaverski, leta 1926 pa Troj-

ni cvet iz jubilejnega leta. Čez eno leto je izšla knjiga Gospod Luka in njegova pota, leta 1928 pa Cvetje iz vrtov večnih višav. Ob biserni maši je leta 1951 ponatisnil Sveto uro, ki jo je kot bogoslovec prevedel iz italijanščine in je že leta 1896 izšla v Gorici.

Msgr. Pavlica je pisal tudi za otroke. Zanje je v Angelčku in Vrt-

cu objavljaval pesmi, črtice in prizore. Pomembno je tudi njegovo časnikarsko delo. Od leta 1898 do 1905 je urejal Primorski list in vanj pisal. Prav tako je pisal članke za Gorico in Goriški list. V letih 1920-25 je urejal Koledar Goriške Maticе.

Msgr. Pavlica je bil tudi pesnik in komponist. V Goriškem koledarju za leto 1947 je pod psevdonimom Adactus objavil več pesmi, od katerih jih je nekaj uglasil.

/ dalje

Slovenski raziskovalni inštitut - SLORI 2012

## Razpis za nagrade

Slovenski raziskovalni inštitut - SLORI razpisuje nagrade za univerzitetna dela druge in tretje stopnje, diplome štiri letnih študijskih programov, magisterije in doktorate. Razpis je namenjen interesentom, ki so do zapadlosti razpisa opravili diplomski oz. podiplomski študij na družboslovnih področjih, s katerimi se večinoma ukvarja SLORI.

Z nagradami namerava SLORI spodbujati mlade in perspektivne diplomirane strokovnjake k študijskemu izpopolnjevanju in raziskovalnemu delu oziroma sodelovanju s Slovenskim raziskovalnim inštitutom pri specifičnih raziskovalnih projektih.

### Razpisni pogoji 2012

Na razpis SLORI-ja v letu 2012 za nagrade omenjenih diplomskih in podiplomskih del se lahko prijavijo kandidati:

- ki so diplomira-

li/magistrirali/doktorirali na univerzah v Italiji, Sloveniji in drugih državah v akademskem letu 2010/2011; - izjemoma se lahko letos prijavijo tudi kandidati, ki so diplomirali/magistrirali/doktorirali na univerzah v Italiji, Sloveniji in drugih državah v akademskih letih 2008/2009 in 2009/2010, sicer pa pod pogojem, da se niso prijavili na SLORI-jeva razpisa v letih 2010 in 2011.

Kandidati lahko prijavijo naloge, ki predstavljajo pomemben ali izviren doprinos k poznavanju slovenske skupnosti v Italiji, njene družbene strukture, funkcije v sklopu njenega naseljenega in družbenega prostora, njenih razvojnih procesov na družbenem, kulturnem, političnem, gospodarskem, pravnem in izobraževalnem področju, medetničnih odnosov, identitetnih in jezikovnih praks ter ko-

munikacije. Doprinos lahko zadeva tudi druge manjšinske študije, ki vsebujejo primerjavo s stvarnostjo slovenske skupnosti v Italiji.

Prijavne obrazce z razpisnimi pogoji lahko interesenti dobijo v Narodni in študijski knjižnici (NŠK) v Trstu (ul. Sv. Frančiška 20/I), v Slovenski ljudski knjižnici D. Feigel v Gorici (Korzo Verdi 51), na sedežu društva I. Trinko v Čedadu (ul. IX. Avgusta 8), na sedežu društva Planika v Ukvah (ul. Tablja 28) in na sedežu Slovenskega raziskovalnega inštituta - SLORI, Trst, ul. Becarica 6 (nov sedež), tel. 040-636663, trst@slori.it, kjer nudimo tudi dodatne informacije, oz. na spletni strani www.slori.org.

Razglasitev nagradencev bo potekala v septembru 2012. Kandidati bodo pred tem pravočasno obveščeni.

Rok oddaje prijavnih dokumentacij je 9.7.2012 na sedežu SLORI ali po pošti (s priporočenim pismom, oddanim najkasneje 9.7.2012).



25. junija dan državnosti, velik in pomemben praznik v Sloveniji

## Pozivi za varovanje vrednot samostojne demokratične države

V Sloveniji je zmeraj veliko dogodkov. V petek, 22. junija, bo na Kongresnem trgu v Ljubljani osrednja proslava dneva državnosti, državnega praznika, ki je sicer 25. junija. Tega dne v letu 1991 je namreč tedanja Skupščina razglasila samostojnost in neodvisnost Slovenije, nova država pa je prevzela nadzor nad svojim ozemljem in mejami. Še obstoječa država Jugoslavija slovenske samostojnosti ni priznala, zato je sledila vojna za Slovenijo, ki se je za naš narod ugodno in srečno končala. Slovenci imamo svojo državo, ki pa je žal v vsestranski krizi, kar slabi njen položaj in ugled na mednarodni sceni. Na domačem političnem odru pa še vedno trajajo razprtije o pomenu posameznih dogodkov v preteklosti našega naroda. Politični blok leve zadržuje, da je 27. april leta 1941, ko je bila ustanovljena Protiimperialistična fronta Slovenije, pomenil izhodišče za ustanovitev samostojne slovenske države. Tako meni tudi slovenski predsednik dr. Danilo Türk, ki bo slavnostni govorec na proslavi dneva državnosti. Del politike, poimenovan blok desnice, pa tudi navadni ljudje seveda vedo, da je nova država sad odpora zoper nekdanjo enostrankarsko in totalitarno državo. Ta pa žal v zavesti mnogih Slovencev, še bolj pa priseljencev iz drugih območij, še zmeraj živi. Ustanovitelj slovenske zunanje politike, poznejši dolgoletni zunanji minister in novi slovenski generalni konzul v Trstu, dr. Dimitrij Rupel, je pred proslavljanjem dneva

državnosti opozoril, da bi se morala država otresti balkanske miselnosti in njenih mitov. Zapisal je, da je samostojna Slovenija ideja iz druge polovice dvajsetega stoletja, ki jo je leta 1987 pravilno utemeljila Nova revija. Po zaslugi politične skupine, Demos, pa se je omenjena ideja o samostojni Sloveniji uresničila šele v drugi polovici osemdesetih let prejšnjega stoletja. Tudi zaradi nastopa nekaterih politikov, med



odločitve za samostojnost, za privrženost zahodnemu bloku demokratičnih držav in vključitev v EU in v evroobmočje v bistvu zgrešene. Dr. Dimitrij Rupel ostaja kritičen do namer Hrvaške, ki se domnevno zavzema za morske in druge prometne povezave med Sredozemljem in Srednjo Evropo preko Kopra, vendar bi te povezave morale potekati pod njenim nadzorstvom. Cilj take politike je

iz krize, v kateri se je znašla Slovenija. V družbi prevladujejo žalost, razočaranje, pesimizem, naveličanost in zaskrbljenost. Tu so zgodbe o tajkunih in dvomi v kakršnokoli rešitev. Zdi se, da smo vedno manj hvaležni tudi za to, da imamo svojo državo. Vse to je omenil g. Bogdan Vidmar, član iniciativnega odbora molitvenega dne.

Zelo spodbuden in pomemben dogodek prejšnjih dni je bila odločitev večine poslancev državnega zbora, da razpita novela zakona o verski svobodi ni primerna za nadaljnjo obravnavo. Z njo bi opozicijski stranki, Socialni demokrati in Pozitivna Slovenija, s pretvezo, da gre za uresničevanje ustave, omejili pravice in vlogo Katoliške cerkve, Evangeličanske cerkve, Srbske pravoslavne cerkve in Islamske skupnosti v Sloveniji. Vlada pripravlja svoj predlog sprememb veljavnega zakona o verski svobodi, ki bo upošteval vlogo in pravice verskih skupnosti v demokratični družbi.

In še lahkoten dodatek k našemu razmišljanju o najbolj aktualnih temah v teh poletnih dneh na Slovenskem. Strokovnjaki narodnega muzeja v Ljubljani so javnosti predstavili najstarejši zlat predmet, ki je bil najden v Sloveniji. To je 17 centimetrov dolg zlati našitek, ki so ga našli med gradbenimi deli na Bledu. Izdelali naj bi ga med dvanajstim in trinajstim stoletjem pred Kristusom. Omenjeni zlati našitek so uporabljale ženske za okras. Našitek je bil dalj časa po najdbi v zasebni lasti in ni znano, kdo si ga je prilačil. Zdaj je seveda v muzeju, kamor tudi spada.

Marijan Drobež

## Pod udarom gradnja 6. bloka termoelektrarne Šoštanj Teš 6: kriminalka vredna Stiega Larssona

V Sloveniji se že leta vleče projekt, ki bi moral zagotoviti energetske preskrbe za večji del slovenskih gospodinjstev, pa tudi za industrijo. Projekt je bil že večkrat kritiziran zaradi okoljevarstvenih pismolekov, ki jih prinaša gradnja novega bloka termoelektrarne v Šoštanju. Termoelektrarna, ki deluje na zagonsko moč premoga, je namreč danes vse prej kot okolju prijazen rešitev. Dejstvo pa je, da je v izboru za nove energetske resurse v Sloveniji premagala konkurenca drugega bloka jedrske elektrarne v Krškem. Seveda, po katastrofalnih posledicah cunami na Japonskem ni čudno, da se je ideja o nuklearni ohladi. Dejstvo pa je, da se je zagon za gradnjo drugega bloka v Krškem ustavil že veliko prej. Če nekoliko poenostavimo, se je za Krško bolj zavzemala prva Janševa vlada (že takrat se je za vstop v krško nuklearno zavzemal tudi predsednik FJK Renzo Tondo in posredno nekdanji italijanski premier Silvio Berlusconi). Pahorjeva vlada pa se je po nastopu pooblastil leta 2008 osredotočila na termoelektrarno v Šoštanju in na tamkajšnji premo-govnik. Da ne bo pomote, tudi zamisel o Teš 6 ni bila tako tuja prvi Janševi vladi, a je bila nejasna glede izbire večja. Pahorjeva vlada pa je takoj poprijela z uresničitvijo načrta šestega bloka v termoelektrarni.

Kadrovske in strankarske rošade

### znotraj Teš 6

Projekt je postal izjemno pomemben ne samo zaradi strateškega pomena najpomembnejšega proizvajalca energije v Sloveniji. Spremenil se je tudi v enega največjih infrastrukturnih projektov, kar jih pozna samostojna Slovenija. Začetna cena, ki je bila postavljena, tam nekje okoli 800 milijonov evrov, je kaj kmalu narasla in pristala na zdajšnjih 1,3 milijarde evrov, kar pomeni približno 4 odstotke BDP. Zaradi vseh teh dejavnikov je postalo posebej pomembno tudi dejstvo, kdo bo ta projekt obvladoval. V začetku prejšnjega mandata je kazalo, da je Teš 6 nekako pod nadzorom največje koalicijske stranke SD: nekdanja uprava Teš 6 pod vodstvom Uroša Rotnika je bila nekoliko bližja stranki SD (čeprav je sam Rotnik na decembrskih volitvah kandidiral na listi SLS). In na problematiki, kdo bo boter najdonosnejšemu projektu v Sloveniji, se je sredi leta 2010 začela odvijati huda bitka znotraj vladajoče koalicije med največjima strankama, SD in Zares. Zares si je namreč "prisvojil" sektor energetike, ki je vključeval ministrstvo za gospodarstvo (najprej minister Matej Lahovnik, kasneje Darja Radič) in direktorata za energijo (njegov direktor je bil Janez Kopač). V trenutku, ko je interna bitka v takratni koaliciji dosegla vrelišče in eksplodirala, je odstopil minister Lahovnik (njegovo nestrinjanje s

prvokom stranke Gregorjem Golobičem je vsekakor bilo širše od same tematike Teš 6), ki ga je nadomestila Golobiču lojalnejša Radičeva. Kopaču (njegov direktorat je spadal pod ministrstvo za gospodarstvo) je tako prav s pomočjo Radičeve uspelo spremeniti razmere znotraj projekta Teš 6 in preko nadzornega sveta na mestu direktorja v Šoštanju namesto Uroša Rotnika nastavit Simona Tota, ki še danes zaseda najvišje mesto v 6. bloku šoštanske termoelektrarne.

### Vlada brez poročila, izvajalec pa sumljivo do posla

Ker je gradnja Teš-a že toliko napredovala, polovični znesek pa je tudi že izplačan, se je slovenska politična javnost (skoraj) soglasno odločila, da je treba kljub vsem polemikam in morebitnim nestrinjanjem 6. blok le zgraditi in dokončati. Med zadnjimi finančnimi obveznostmi je bil tudi 440 milijonov evrov velika garancija, ki bi jo morala odobriti slovenska vlada, zato da bi Teš 6 vsa preostala evropska sredstva, ki jih je v obliki posojila projektu Teš 6 obljubila Evropska investicijska banka. O tem poročstvu se govori že dalj časa, še decembra so ga načeloma podpisale vse politične sile vključno z zdajšnjo vladajočo koalicijo. Od načelnih besed do uresničitve projekta pa je očitno pot dokaj dolga. Nova Janševa vlada namreč poročila še ni podpisala, ker po njenem mnenju za to še niso izpolnjeni vsi pogoji, predvsem gre za natančne podatke o določitvi cene montaže ter o določitvi pogodbene cene za dobavo lignita iz velenjskega premo-govnika. Problem tiči v tem, da je

izvajalec del, francoski Alstom, napovedal, da bo brez vladne garancije (ki je pogoj za posojilo Evropske investicijske banke) zapustil delovišče v Šoštanju. Rok za odobritev poročila, ki ga je postavil Alstom, je bil prejšnja nedelja, 17. junija. Do tega roka vlada ni opravila nobenega koraka. Nov ključni datum bi lahko bil četrtek, 21. junija, ko bo problematiko poročila obravnaval ustrezeni parlamentarni odbor. Zgodba pa seveda ne bi bila popolna, če bi se vanjo ne vmešali tudi kriminalisti in dodali ščepec sumničavosti nad legalnostjo poslova, sklenjenih v zvezi s Teš 6. Jasnno, brez teh vložkov bi bila zgodba preenostavna in da se lepše bere, če je v njej kak umazan podjetniški zaplet: navadna kronika se tako v bralčevi domišljiji spremeni v roman Stiega Larssona. Nekoliko manj prazničeno je v zadnjih tednih pod drobnogled slovenskih kriminalistov padla prav francoska družba Alstom, ki je izvajalka del v Teš 6. Med Alstomovimi zastopniki najdemo namreč tudi podjetje Sol intercontinental, ki deluje na hrvaškem trgu. V lastniški strukturi omenjenega Sol intercontinental najdemo med drugim podjetnika Petra Kotarja, ki je tudi solastnik podjetja CEE, ki deluje v Sloveniji. Kje je tukaj preobrat, na katerega bi bil ponosen sam Stieg Larsson. CEE je v Sloveniji pripravljala razpisno dokumentacijo za delo v Teš 6, na razpisu pa je zmagal Alstom. Skratka: eno Kotarjevo podjetje je sodelovalo pri razpisu in izbiri Alstoma za dobavitelja za Teš 6, drugo Kotarjevo podjetje pa je zastopnik samega Alstoma na Hrvaškem. Kako je svet majhen...

Andrej Černic

### Kratke

#### Šesto pritrkovalsko tekmovanje Ajdovščina 2012

Pritrkovalsko društvo Ivan Mercina in župnija Ajdovščina vabita na 6. pritrkovalsko tekmovanje Ajdovščina 2012, ki bo v nedeljo, 24. junija 2012, v župnijski cerkvi sv. Janeza Krstnika v Ajdovščini.

Predviden potek tekmovanja: 14.00 prijavljanje ekip in možnost preizkusa v zvoniku, 15.00 predstavitev strokovne komisije, žrebanje vrstnega reda ekip, 15.15 začetek tekmovanja, 17.00 konec tekmovanja, 17.30 razglasitev rezultatov, 18.00 druženje ob hrani in pijači.

V urejenem in prostornem zvoniku je pet uglasenih bronastih zvonov od 310 kg do 2440kg.

Za prijave ekip in informacije: 041 991 119 - Dušan in 031 600 756; miran.gregorc@gmail.com - Miran

#### Novinar Primorskih novic zaradi intervjuja prejel opozorilo pred odpovedjo

Kot poroča Slovenska tiskovna agencija, je novinar Primorskih novic Tino Mamič, ko je v intervjuju spregovoril o cenzuri na omenjenem dnevniku, prejel pisno opozorilo pred odpovedjo pogodbe o zaposlitvi. Tako je novinar zapisal v sporočilu za javnost. Pojasnil je, da je do cenzure prišlo, ker je citiral znanega znanstvenika, ki je kritiziral nekdanjega predsednika republike Milana Kučana.

Po Mamičevih besedah je bil citat Aleša Štrancarja po mnenju odgovorne urednice popolnoma nerazumljiv, temu pa je pritržil tudi direktor Leon Horvatič, zato so objavo kratkega članka 28. maja zavrnili. Kot je pojasnil Mamič, so ga po cenzuri na tedniku Demokracija prosili za intervju, v katerem je opisal pritisk, ki jih je več let doživljal na Primorskih novicah.

Horvatič ga je nato v torek zjutraj po elektronski pošti obvestil, da se mora zglasiti pri njem, je pojasnil Mamič in dodal, da je direktor zavrnil prošnjo, da sestanek zaradi Mamičevih obveznosti preostavi ter dejal, da bo odsotnost imel za kršitev delovnih obveznosti. "Direktor Horvatič mi je na polurnem sestanku v njegovi pisarni povedal, da mi zaradi kratkega intervjuja, ki sem ga dal tedniku Demokracija, daje pisno opozorilo pred odpovedjo", je zapisal Mamič.

Mamič je o cenzuri obvestil Združenje novinarjev in publicistov (ZNP), ki se je na dogodek že odzvalo. V upravnem svetu ZNP so v sporočilu za javnost zapisali, da protestirajo proti nedopustnemu pritisku vodstva Primorskih novic na Mamiča. "Mediji, med katerimi so tudi Primorske novice, so del javnosti in morajo biti kot taki prav tako podvrženi njeni kritiki in nadzoru, četudi ta prihaja znotraj njih samih", so zapisali v ZNP.

Poskus utišanja tistih, ki opozarjajo na napake medijev, je zato napad na javno besedo in poskus prikrievanja stvari, so zapisali v ZNP in vse novinarje, ki so deležni podobnih pritiskov, pozvali, naj se jim ne uklonijo, urednike in vodstva medijskih hiš pa, naj ne omejujejo pluralnosti mnenj znotraj medijskih hiš. Dodali so še, da bodo o dogodku obvestili tuje mednarodne novinarske organizacije.

#### Gledališka predstava v Gočah pri Vipavi

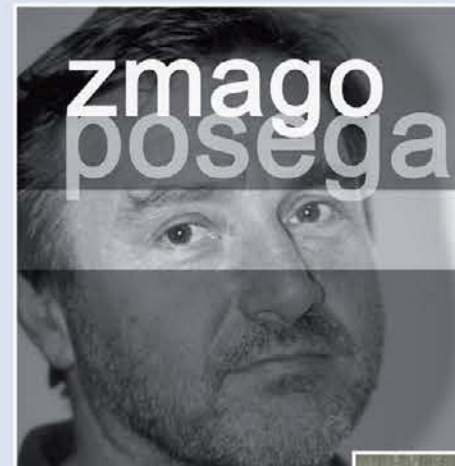
V soboto, 23. junija 2012, ob 20. uri, bo v Kulturnem domu v Gočah pri Vipavi gledališka skupina KD Broce iz Gabrovice pri Komnu uprizorila komedijo Gavrana Vse o ženskah. Režija Minu Kjuder in Sergej Verč.

#### Spomini na Zmaga Posego

Kulturno umetniško društvo Negovan Nemec, Atelje Negovana Nemca Bilje vabita na odprtje razstave skulptur kiparja Zmaga Posega in na pogovor o umetnikovem življenju in delu, v soboto, 23. junija 2012, ob 19. uri v Ateljeju Negovana Nemca v Biljah.

O goriškem kiparju, ki je s svojimi deli pustil močan pečat temu prostoru, bodo spregovorili njegovi prijatelji in kulturniki:

Nataša Benčič, novinarka  
Radia Koper, Nives Marvin, umetnostna zgodovinarica in kustos Obalnih galerij, Darinka Kozinc, dolgoletna ravnateljica in literarna ustvarjalka,



Pavla Jarc, umetnostna zgodovinarica in direktorica Kulturnega doma Nova Gorica, in Toni Biloslav, direktor Obalnih galerij. V glasbenem programu bodo nastopili: Maja Kojc, oboa, Anja Šoštarčič, violina, Maja Babnik Ravnikar, viola, in Tanja Babnik, violončelo. Razstava je na ogled tudi po predhodnem dogovoru na telefonu 041 643 959 in 040 704 407 ali po elektronski pošti nelida.nemec@gmail.com in primoz.nemec@ganes-pratt do konca meseca junija.





Trst / Koncert na stadionu Nereo Rocco

## Springsteenov rock je razvnel publiko

Stadion Nereo Rocco v Trstu je v ponedeljek, 11. junija 2012, imel v gosteh slavnega ameriškega rockerja Brucea Springsteena. Prireditveni prostor je bil nabito poln: tridesettisoč ljudi je čakalo, kdaj se bo The Boss prikazal na petdeset metrov širokem odru. Že pred 21. uro so se roke fanov dvigale k nebu in živi val "ola" je zaplesal med množico. Ob 21.20 so luči ugasnile, zadonela je uvod-

daljevanki Soprano's) in Nils Lofgren, bobnar Max Weinberg, basist Garry Tallent in pianist Roy Bitan. Novejša člana skupine sta violinistka in pevka Scoozie Tyrrell in klavirist Charlie Giordano. Letošnja turneja je prva brez zgodovinskega saksofonista Clarenca Clemons - Big mana, ki je umrla in ga sedaj nadomešča njegov nečak Jake. Bruce se je med koncertom večkrat spomnil na Claren-

sebnost, ker ga je Bruce "dirigiral" z njegovim čevljem v roki!!!

Koncert je trajal tri ure in dvajset minut; pavz ni bilo. Springsteen in glasbeniki so zaigrali med drugimi tudi slavne *The River*, katere začetne note je Bruce zaigral na orglice, *Because the*

*night*, ki jo je leta 1978 napisal za kolegico Patti Smith, *The rising in We are alive*. Po rednem delu kon-



Foto D&amp;M

certa se je začel dolgi do- datek s pesmimi *Born in the USA*, *Born to run*, *Bobby Jean*, *Hungry heart in Seven night to rock*. Med pesmijo *Dancing in the dark* je Springsteen, kot je že v tradiciji, na oder povabil dekleta, s katerimi so lepo zaplesali on in drugi člani banda. S skladbo *Tenth Avenue Freeze Out* se je koncert končal: The boss je trikrat rekel publiko, da jo ljubi, in je zadnji zapustil oder. Že v tednu pred koncertom, ki ga je organizirala družba Azalea Promo-



Foto D&amp;M

na Morriconijeva Nekoč je bilo v Ameriki in na oder je končno, s svojo kitaro na hrbtu stopil Springsteen, ki je z besedami "Mandi Trieste!" (pozdrav v furlanščini se je naučil leta 2009 na svojem koncertu v Vidmu; nihče ga ni obvestil, da med Tržačani in Furlani ni najlepšega odnosa! Zaradi tega so se med publiko zaslišali tudi žvižgi) in "Dobroveče Croatia!" pozdravil večjezično množico.

63-letni rocker je ob spremljavi E-street banda začel koncert s pesmijo *Badlands*, sledili sta ji *No surrender*, *We take care of our own* (iz letošnjega albuma *Wrecking ball*) in *Death to my hometown*. Vzdušje je bilo nepopisno: po 40 letih koncertov in svetovnih uspehov je The Boss še vedno legenda, čista energija, pristnost in življenjskost, ki navdušijo vsakogar. Človeški je, ima prisrčen odnos z gledalci, saj rad dopušča, da se ga njegovi oboževalci dotikajo, ne potrebuje varstvenikov, rokuje se in objema svoje fane, čutiti je, da jim je hvaležen. Tudi v svojih pesmih je občutljiv: govori o življenju in upanju preprostega človeka - predstavnika tiste "working class", iz katere sam izhaja, o socialnih problemih, ki v današnjem kriznem času združujejo vse narode; istočasno zna biti politično zavzet, pa tudi nostalgičen in romantičen. Vse to vžge v množici čisto rock energijo!

Med pesmijo *My city of ruins* je The Boss predstavil E-street band, ki je sestavljen iz sedemnajstih članov in njegovi glavni glasbeniki so: kitarista Steve Van Zandt (poznani so tudi kot igralci v televizijski na-

ca: tako v okorni italijanščini kot v angleščini je zakričal v nebo: "Are we missing anybody? Manca qualcuno? Li posso sentire nelle vostre voci"!!! Tudi Patti Scialfe, Springsteenove žene, ki poje in igra s sku-



Foto D&amp;M

pino, ni bilo, a The Boss je sporočil, da od doma lepo pozdravlja tržaško publiko.

Pred pesmijo *Jack of all trades* se je Springsteen spomnil na težave ameriških državljanov in na trde čase, ki jih doživljamo v Italiji, še posebno na območjih, kjer je bil potres. Sledile so *Spirit in the night*, *Youngstown* z duetom kitar Springsteena in Lofgrena, *Murder incorporated* in *Johnny 99*, med katero se je celotna E-street band (seveda razen bobnarja) pridružila The bossu, ki je šel med ljudi. V določenem trenutku je Springsteen dvignil na oder dečka, mu prepuštil mikrofon in fantek je zapel refren pesmi *Waiting on a sunny day*. Ta enkratni dogodek bo za fantiča gotovo nepozaben, še po-

tion v sodelovanju z deželno FJK, je Trst doživel velik naval fanov ameriškega rockerja iz drugih krajev Italije, iz Slovenije, Hrvaške in Avstrije (na stadionu je bilo med občinstvom približno 15.000 tujcev). Kljub raznolikosti publike ni bilo nemirom: Springsteenov rock združuje ljudi različnih narodnosti, tako kot se v njem prepletajo značilnosti country, jazz in soul glasbe. V pesmih izpoveduje domotožje po rojstnem kraju in domu, pripoveduje o privlačnosti, ki jo imajo življenje "on the road", nove izkušnje in še nepoznan svet, govori o dvomih, ki jih ima vsak človek, ko mora izbirati med varno, poznano in nepoznano življenjsko potjo.

Katja Ferletič

Pogled čez - Vina Colja

## Davorin in Mitja Colja, Steske

Tokratni, po vrsti tretji zapisi niza *Pogled čez* bo lahko zanimivejši za naše goriške bralce. V prvi polovici meseca junija smo se namreč odpravili na obisk k Coljevim, ki prebivajo in delajo v Steskah. Vas leži tako rekoč ob sotočju Branice in Vipave, do nje se s Krasa pripelje preko Štanjela in Branika, iz Gorice pa nas pot vodi mimo Prvačine in Dornberka. Steske se nahajajo na območju spodnje Vipavske doline, ki spada v Mešno občino in Upravno enoto Nova Gorica. Od zgornje Vipavske doline, ki spada v Občino in Upravno enoto Ajdovščina, se spodnja razlikuje predvsem po podnebnju, ki je na Ajdovskem zaradi bližine Trnovskega gozda veliko bolj hladno, v spodnji Vipavsko dolino pa rad pride morsk zrak. Nosilca dejavnosti sta pri Coljevih oče Davorin in sin Mitja, ko pa so na kmetiji na vrsti večja in pomembnejša dela, seveda priskočijo na pomoč vsi. V tem zapisu moramo omeniti predvsem strateško pozicijo Coljevih v Steskah, saj je domačija tik glavne ceste Sežana-Nova Gorica v precej ozkem grlu Branice. Na severni strani se začne nad cesto namreč precej hitro vzpenjati hrib (nasajen je kajpada s Coljevimi vinogradi), ob drugem bregu Branice prav tako pod hribom, ki pa je za spoznanje zaraščen z zelenjem, poteka železniška proga Nova Gorica-Sežana, nekdanja Bohinjska železnica. Steske imajo tudi železniško postajališče.

Pri Coljevih se lahko pohvalijo z veliko kakovostjo in količino vinskih sort ter izdelkov. Davorin namreč spada med tiste primorske vinogradnike in vinarje, ki so se z dušo in telesom predali tej dejavnosti, ki je več kot samo poklic. Tudi v Sloveniji smo namreč - in lahko bi rekli oziroma zapisali končno in na srečo - priča vedno bolj kulturnemu pitju vina, kar ima za posledico dejstvo, da odjemalci ne odkupujejo več velikih količin odprtega vina, ampak raje segajo po že ustekleničenih in veliko bolj kakovostnih vinih. Prodaja in uspeh posameznika na tržišču nista zato več samoumevna kot nekoč, ampak sta podreje-

na predvsem trem dejavnikom, in sicer kakovosti vina, njegovi zunanji podobi (steklenica in etiketa) ter pravilnemu tržnemu pristopu (promocija, sejmi itd.). Davorin k temu dodaja, da mora biti posameznik, ki se s tem ukvarja, delaven in skromen. Če je kdo prepričan, da bo z dvema sejmoma osvojil svet, bo zelo ra-



zočaran, pravi. Dva ali tri dni na teden mora biti zato vinogradnik oziroma vinar zunaj svoje kleti, drugače ga svet odjemalcev precej hitro pozabi. Davorin in Mitja ter vsa Coljeva družina se lahko danes pohvalijo z lepo in dobro opremljeno vinskimi kletjo, ki so jo zgradili leta 1999; po večini je obzidana s kamnom, v njej pa so cisterne iz nerjavečega jekla za shranjevanje vina pod dušikom, nekaj (dobro petino) svojega pridelka pa Colje-



vi spravijo v lesene hrastove sode, kjer nastaja tako imenovani barik, ki ga nato ustekleničijo. Tudi Coljevi se ukvarjajo s pridelavo penečega vina, ki ima daljši rok

nastajanja, saj je treba v že dozorelo in ustekleničeno vino še enkrat vnesti glice, da to znova zavre, nato steklenice ležijo v navpični legi s kronskim zamaškom navzdol, ko je ta proces končan, pa se usedline odstranijo iz steklenice. Gre torej za klasično metodo pridelave penečega vina, ki jo je "izumil" pater Dom Pérignon v francoski Šampanji med sedemnajstim in osemnajstim stoletjem.

Glede same kmetijske oziroma vinogradniške tradicije nam Davorin zna povedati, da so pri njih že

tretja generacija, ki se s tem ukvarja. Nekoč je bila kmetija usmerjena v raznoliko pridelavo, nekaj je bilo živinoreje, nekaj sadja in nekaj vina. Pridelki in vino so "tekli" v bližnja mesta, predvsem v Gorico, pa tudi na Dunaj. V popolnoma vinogradniško kmetijo pa so se preusmerili na polovici osemdesetih let prejšnjega stoletja. S trtami imajo danes nasajenih šest hektarjev vinogradov, od tega je 60% belih sort, preostale trte, ki jim Davorin rad reče tudi "punce", pa dajejo rdeča vina. Vino stekleničijo od leta 1995 dalje, vsako leto pa proizvedejo in prodaja rasteta (Coljevi so v tem duhu letos ustvarili nasad novih trt). Davorin pravi, da bi vse vino radi prodali v steklenicah, kar pa jim trenutno še

ne uspeva. Skupno se lahko pohvalijo s štirinajstimi etiketami, poleg vina in šampanjca tudi z vinjakom.

Največ vina Coljevi prodajo na slovensko tržišče, pa tudi na Balkan (Srbija, Bosna). Prodaja v Italijo je precej majhna, nekaj vina steče tudi v Belgijo. Davorin nam je še povedal, da so se lansko leto dogovorili tudi za izvoz na Kitajsko. Kitajci so namreč uvozili en zabojnik španskega vina, drugega pa so napolnili trije Sloven-

ci in dva Italijana. Kaj pa glede samega turističnega obiska kmetije? Za zdaj lahko kmetije do petnajst ljudi v prostoru, ki je v stanovanjski hiši. Tudi glede tega se Davorin in Mitja ne prepuščata toku, saj so se doma pred kratkim odločili za izgradnjo novega prizidka s kamnitimi "jertami"

na oknih in vratih, v katerem bo nameščena degustacijska soba, ki bo vase sprejela približno petdeset ljudi.

Primož Sturman

Gorica / Zavod Sv. Družine

## Igriv začetek dejavnosti v poletnem središču Srečanja 2012

V ponedeljek, 11. junija, se je v Zavodu Sv. Družine v Gorici začelo Poletno središče Srečanja 2012, katerega organizatorja sta že tretje leto zapored AŠZ Olympia in Skupnost družin Sončnica, pod pokroviteljstvom SSO in ZŠSDI. Tudi letos otroke spremljajo pri igri in različnih dejavnostih animatorji Maja Devetak, Marija Jussa, Gioia Innocenti, Miha Vogrnič in Damijana Češčut (koordinatori); med šolskim letom so vsi tri trenerji in vaditelji goriškega športnega združenja.

Na programu poletnega središča Srečanja 2012 je seveda veliko športa, od jutranje telovadbe do

poligonov, družabnih iger, iger z žogo, plavanja v bazenu; veliko dela je tudi v delavnicah (likovna, ročna, novinarska, plesna itd.).



Vreme je sicer v prvih dneh kar veliko nagajalo, zato so se ti posebni letoviščarji veliko posluževali telovadnice AŠZ Olympia, ki jim je seveda vedno na razpolo-

go, na razpolago pa jim je tudi društveni kombi, s katerim se je ena skupina otrok v torek, 12. junija, odpravila v Trst na ogled akvarija. Otroci so bili navdušeni nad ribami, pa tudi nad kačami in plazilci; izlet se je končal z odličnim sladoledom.

V prihodnjih dneh oz. tednih je na programu poleg ostalih dejavnosti še nekaj zanimivih izletov, saj se bo poletno središče Srečanja 2012 končalo šele 3. avgusta. Za zamudnike je na razpolago še nekaj mest, informacije nudi koordinatorski središča Damijana Češčut na telefon 335 5952551 ali kar med urnikom središča, od ponedeljka do petka, med 7.30 in 15.00.

Damy

NOVI  
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.it  
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin  
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it  
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it  
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it  
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,  
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst.  
Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.



Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC



Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu  
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 19. junija, ob 14. uri.



## Preproste, male besede, ki odpirajo srce Zbogom, pesnik moje mladosti!

V tistih dneh sem se prvič predajala morju in lačna uživala njegov pozivljajoči objem. Brez tega objema ne pojmuje poletja ... Najlepši letni čas v letu se zame začne, ko lahko končno odložim obleke na plaži ter utrujenost in razočaranje med modre valove. In v takih trenutkih se po navadi odklopim od vseh in vsega, vzamem si čas zase, za tišino, za prastaro pripoved modrine. In odrečem se seveda tudi branju vsakodnevnih novic. Tako se je zgodilo, da sem za Minattijevo smrt izvedela šele nekaj dni kasneje, ob prihodu domov. In bilo mi je težko, da nisem delila s prijatelji, ki podobno kot jaz ljubijo poezijo, trenutka in občutkov. Težko mi je bilo, da nisem vsaj nekaj besed napisala v spomin, pa vseeno kje, morda samo na Facebooku, morda samo v kaki klepetalnici. Želela sem si spregovoriti o pesniku, na katerega smo v teh letih nekoliko pozabili, pa čeprav ne na njegov celotni opus, kajti pesem Nekoga moraš imeti rad je postala del našega vsakdana in je prisotna v mislih skoraj vsakega Slovenca. Minatti je v mojem življenju nekaj čisto posebnega, Minatti je pesnik moje mladosti, mojih sanj in razočaranj, njegova poezija pa me je spremljala skozi vsa študentska leta. Ko sem se počutila sama in razočarana, ko je moje srce prekipevalo od

sreče, ko sem že tedaj uživala ob mogočnosti narave, sem vsakič vzela v roke Minattijeve pesmi in pustila, da se je moja duša zrcalila v besedi. Preproste, male besede, ki odpirajo srce. Tako sem knjigo poiskala tudi sedaj, ob njegovi smrti. Berem o travah, o samoti, o hrepenenju, spet prebiram tisto Nekoga moraš imeti rad, ki jo nosim vedno v srcu. Vsakič, ko sem sama in razočarana, ko ne verjamem v človeka in v vsakdanost, ko grem na kraško gmajno, da tam najdem mir in gledam kamenje in trave in sonce, vsakič se tisti verzi vračajo vame in vsakič je, kot da bi ponovno našla sebe, svoj pohojeni in utrujeni jaz. In postane mi lažje med travami, kamenjem, v soncu, med tistimi spremljevalci "samotnežev in čudakov". Neminljivost poezije ... Ko ponovno berem tisočkrat prebrane verze, prevevajo moje srce občutki izpred tridesetih let. Večni občutki, večna bolečina, večna spoznanja ... večna lepota poezije. Meni najbližje literarne zvrsti. Minatti je bil v pesmih preprosto človek. Preprosto eden izmed nas. Tako kot v vsakdanjem življenju, kjer ni nikoli izstopal, kjer je iskal preprostost in majhne stvari. Take male stvari, ki ostanejo, ko vsi in vse odpovedo. Spominjam se nekega vročega poletnega dne, ob morju, na Hrvaškem. Bil je pozen popoldan in z možem sva sedla



v majhen bife ob ribiškem portiču, da bi se osvežila. Glavo sem položila med dlani in opazovala zaton na morju. Pa mi je pogled zastal na praznem cvetličnem lončku ob ograji. Na grobo pobarvana keramika, okrnjeni robovi in pisane črke ... Nekoga moraš imeti rad ... Minatti ... Nekdo se ga je spomnil ob vsej tej lepoti ... Nekdo, eden izmed tisočih, ki nosijo v srcu njegove pesmi. Minattija sem spoznala v prvem letniku liceja, prirasel mi je k srcu, ker sem v njegovih pesmih našla sebe. Predvsem zaradi tega občutka samote, ki mi sledi na vsakem koraku, pa čeprav se navzven delam družabno in veselo, pa zaradi navezanosti na naravo, na drobne stvari in nedoživete trenutke. Vem, da so se sošolci iz mene norčevali, češ ti in tvoja poezija, niso razumeli, kaj najdem v tistih verzi, sploh ne vem, ali so se poglobili vanje, ko smo jih v šoli prebirali. Premladri so bili, jaz pa ... morda samo drugača. S popevkami in rock zvezdami se Minattija ni dalo primerjati, vsaj po njihovem mnenju ne,

čeprav sama vem, da je tudi v rockovskih besedilih veliko poezije. Imeli so me za "biflonko", čeprav sem v resnici učenju namenjala zelo malo časa, nekoliko zaradi dobrega

spomina, nekoliko, ker sem bila (in sem) premeten govornik in sem se ob vsakem izpraševanju takoj znašla. Brala pa sem, veliko, po cele dneve, in predvsem poezijo. Pred maturo sem odločila, da bom predstavila referat o Ivanu Minattiju in sem s strahom in negotovostjo v srcu sestavila vprašalnik, ki sem mu ga poslala po pošti, sploh ne vem, kje in kako sem našla njegov domači naslov. Bo sploh odgovoril??? Bala sem se razočaranja, zasmehovanja sošolcev in obenem željno pričakovala, kdaj in če bo po pošti prispel Minattijev odgovor. Pesnik trav, samotnih večerov in tihega pričakovanja pa me ni razočaral, odgovor je prispel, zadovoljno sem ga pomolila pod nos sošolcem in na maturi predstavila referat, ki mora biti še neke spravljen na podstrešju. Vse te dni sem ga

zaman iskala ... Minatti je odšel s tako tihimi, neslišnimi koraki, kot je živel. Zadnja leta smo o njem zelo malo brali, slišali. Na Minattija kot človeka smo, po krivem seveda, celo pozabili. Na njegovo poezijo ne. Živi z nami, na vsakem koraku, postala je del nas, naših misli. V njej se zrcalijo duša, hrepenenje, sanje. Kajti sanje in hrepenenje imajo čisto vsi, ne samo mi, samotneži in čudaki, ki ne maramo svetlih oken, ki slišimo šepet trav in se utapljam v njihovem vonju. Sanje imamo čisto vsi ... In vsi vemo, da so trenutki, "ko umolknejo ljudje in spregovorijo tista dobra, velika bitja, ki so spremljevalci samotnežev in čudakov ... Hvala, dragi pesnik, in naj nam pomladne trave, sonce in reka znova in znova prebirajo globino tvojih besed.

Suzi Pertot

## Predstavitve knjige Renata Podbersiča v Gorici Pretrajljiva pričevanja o žrtvah revolucije na Primorskem

Predstavitve knjige mag. Renata Podbersiča *Revolucionarno nasilje na Primorskem. Goriska in Vipavska 1941-1945*, o kateri smo že pisali prejšnji teden, je tudi v Gorici naletela na veliko zanimanje. V četrtek, 14. junija, je namreč bila komorna dvorana Kulturnega centra Lojze Bratuž polna do zadnjega kotička. Kot je uvodoma povedala časnikarka Erika Jazbar, zgodovinska monografija nima revizionističnih namenov, želi pa osvetliti to, kar se je dogajalo na Primorskem, ki je bila v ključnih letih 1941-45 "svet zase". Novinar in zgodovinar Jože Možina, ki je skupno s kolegico predstavil avtorja in mu postavil vprašanja, je poudaril, da knjiga nima namena omalovaževati osvobodilnega boja oz. ljudi, ki so se mu pridružili iz narodnoobrambnih namenov, vendar pa s temo, ki jo prinaša, "odstira težko kovinsko zaveso, ki od leta 1945 - žal do danes - zakriva pravi pogled na zgodovino naših tleh". Primorska je bila skoraj 70 let pod različ-

državno mejo in Podnanosom. "Zelo me je presenetila številka: več kot 360 pobitih s partizanske strani med drugo svetovno vojno, in to brez upoštevanja žrtve fojbe, ki so drug problem". Tovrstnih raziskav je zelo malo, zato so v Študijskem centru za narodno spravo v Ljubljani, kjer je Podbersič zaposlen, sprejeli sklep, da bi v nekaj letih obdelali celotno Slovenijo. To je tudi zadnji čas, ko so ljudje,



E. Jazbar, R. Podbersič, J. Možina

ki so imeli neposreden stik s tem obdobjem, se sposobni kaj povedati. "Faksimile dokumentov, ki so objavljeni v knjigi, lahko prepričajo še takega dvomljivca!", je zatrdil avtor in omenil shrhljiva navodila PK VOS o postopkih pri aretacijah, zaslišanju, justifikacijah in pokopu. Vsak lahko vidi, "kaj se je počelo v imenu ideologije"; objavljeno pa ni bilo zato, da bi koga obsojali, "ampak da bi zdravo pamet uporabljali, da bi se kaj takega nikdar več ne zgodilo". Te knjige ne bi bilo brez številnih pogumnih rojakov, ki so si upali spregovoriti, je dodal Podbersič. "Še danes so ljudje, ki se o teh zadevah bojijo spregovoriti". Na izredno pestrem in zanimivem večeru, na katerem je bil govor tudi o posameznih pričevanjih, o t. i. goriški sredini in drugih zanimivih temah naše polpretekle zgodovine, je avtor med drugim povedal, da je "zgodovina sestavljanje kamenčkov v mozaiku. Več kot je kamenčkov, bolj je slika popolna... Raziskav ne bo nikoli konec". Zato lahko le upamo, da bodo taka in podobna dela še izšla. / DD



nimi totalitarizmi: "To obdobje se pozna tudi v mentaliteti primorskih ljudi, naših sorojakov, ki še danes obnavljajo napise Naš Tito ipd. Za nas, ki zgodovino malo bolje poznamo, predstavlja to civilizacijski poraz, norost, ki se dogaja tukaj in zdaj". Ravno to obdobje je "razlog za moralni in civilizacijski deficit, ki pesti naš živelj". Podbersič je povedal, da je pri zbiranju dokumentov in pričevanj ugotovil, da je gradiva za Primorsko ogromno, čeprav je bilo doslej le malo sintetizirano napisanega. Obdelal je prostor na ozemlju Republike Slovenije, ki gravitira na Gorico, med

### Pogled na travnata igrišča

## Domači nogomet med preteklo in novo sezono

Ob navdušujočem napredovanju Krasa iz deželne elitne v državno D ligo smo v dobri meri že obravnavali z amatersko nogometno sezono pri nas, velika pričakovanja pa smo tedaj gojili za junijsko podaljšano končnico prvenstev, v kateri so bile zaposlene tri slovenske ekipe. Naposled se je izteklo dokaj neuspešno, po sezoni v ospredju v posameznih konkurencah so Juventusina in Primorec ter Sovodnje v prvi amaterski ligi ostali brez načrtovanega napredovanja. V vseh treh taborih so po tistem upali v podvig in preskok v višje tekmovalno, v štandreu in Trebčah so celo neprikrito ciljali na prestop, saj so pred dvanajstimi meseci sestavili konkurenčni moštvi in tudi potrosili precej denarja. Razplet v play-offu pa je bil žal negativen in vse tri enajsterice so na koncu ostale s povešenim nosom. Povleči neke skupne ugotovitve o članskem zamejskem amaterskem nogometu ni lahko. Kras je seveda poglavje zase, zlasti na mladinski ravni pa je pomembno, da razpolaga tudi z dovolj močnim zaledjem. Polpoklicna četrti liga bo - kot se je že izkazalo v nesrečni sezoni 2010/2011 - izjemno težak zalogaj, v Repnu pa se že ustrezno oborožujejo, da bi se na ugledni ravni tokrat tudi zanesljivo obdržali. Prvi korak

je bila potrditev beloruskega trenerja Sergeja Alejnikova, kot kaže, pa bodo postavili gradilni okrog slovenskih stebrov kapetana Radenka Kneževiča, "kraške duše" Dimitrija Battija in kakovostnega vezista z Obale Roka

mejestvu za Primorski dnevnik je poudaril, da želi dvigniti volumen dela in posledično kakovost mladih nogometašev.

V novo športno sezono 2012/2013 so že usmerjeni tudi ostali slovenski klubi, ki načrtujejo dejavnost članskih ekip. Kot kaže, bodo Juventusina (Murra), Vesna (Massai) in Sovodnje (Coceani) potrdili lanske trenerje, do zamenjave pa bo prišlo pri Primorcu. Primorje se je moralo odpovedati Davorju Vituliču, ki bo vodil Krasove združene mladince, tako da so na Proseku imenovali Davida Ravalica, ki je pred nekaj sezonami še bral žogo pri rdeče-rumenih.



Miloš Tul

Božiča. Anagažirali so športnega vodjo Salvatoreja Bovina, lani trenerja Zarje in dobrega poznavalca lokalnega nogometa, ki je Krasovi upravi kot svetovalec pomagal že v preteklosti. Prava novica pa je prihod slovenskega strokovnjaka na čelo pogona mladinskih združenih ekip. Nekdanji selektor slovenske izbrane vrste do 21. leta bo odgovoren za mladinski sektor (enotne vrste vseh naših klubov nastopajo z imenom Kras, ki tudi upravlja posamezne skupine) in bo usklajeval delo trenerjev ter občasno vodil treninge raznih postav. V prvem intervjuju v za-

Tudi ostali dve naši društvi v drugi amaterski ligi sta najprej rešili problem stratega in privabili za amatersko prizorišče zveneči imeni. Zarjo bo vodil Mačkoljan Miloš Tul, športni pedagog in zelo izobražen trener, ki je zadnja leta v glavnem delal z mladimi, nazadnje je na članski ravni vodil Vesno pred več kot desetimi sezonami. Pri Bregu pa so po slabi sezoni s trenerjem Bassanesijem najeli Lorenza Cernuto, ki je v minulih prvenstvih zapustil izjemno dober vtis najprej pri Ponziani in nato zlasti pri Zaulah.

HC

### S 3. strani

## Ohranjanje spomina ...

Pomenljiv je bil dodatek dr. Trohe, da bi tudi v Sloveniji potrebovali korak naprej v širjenju izsledkov tovrstnih raziskav: "Žal so teh študij deležni še vedno v večji meri le zgodovinarji. To preteklost pa bi morali spoznati tudi mladi", je dejala. Trd oreh predstavljajo še vedno naši sosedje, ki so zaradi političnih razlogov ves povojni čas zamolčevali krivice, ki so jih prizadejali Slovencem in ostalim jetnikom. Ta spomin je bil dejanski izrinjen iz zavesti in prikrit mlajšim generacijam. Neomajno 'apostolsko pričevanje' pa že vrsto let počenja pisatelj in nek-

danji taboriščnik, pisatelj Boris Pahor, čigar razmišljanje v Peterlinovi dvorani je dalo celotnemu večeru posebno težo. "Javno mnenje, država sama, šolska politika so do te tematike neposlusni. Vedno znova opominjajo na krivde nacizma, na fašistične zločine pa pozabljajo oziroma jih zamolčijo", je dejal. Poudaril je, da so tedanji zločinci ostali nezakazovani, taboriščna tematika pa je tudi v jugoslovanski Sloveniji bila tabu tema. Spomnil je, kako je režim onečastil izkušnje taboriščnikov z zloglasnimi Dachavskimi procesi, češ da so bili edini čisti branilci do-

movine le partizani. "Spomin na naše mrtve moramo venomer obhajati", je dejal in izrazil podporo koordinatorski kulturnega društva Terre di Confine in strokovnjaku za taborišče v Višku prof. Ferruccio Tassinu, ki se že vrsto let zavzema, da bi ta kraj trpljenja v Furlanski nižini ne tonil v pozabo. Kot sta bila soglasna Tassin in Capogreco, je potrebno te objekte rešiti kolesja marsikaterih nečastnih interesnih brezbriznosti. Pravnije ovrednotenje mora sloneti na spoštovanju tistih, ki so v teh krajih trpeli. Pravično bi zato bilo, da se usoda teh oseb ne vpleta v prav tako tragične usode pripadnikov drugih narodnosti ali veroizpovedi (na primer Židov): spominska obeležja, ki jih ne bo nikoli preveč, naj ta vidik upošteva.



Osemnedavno popotovanje po Baltskih deželah (1)

## Zelena Finska in zanimiva Estonija

Zanimanje za potovanje v te odmaknjene, malo poznane severne dežele so vzbudili njihova velikost in število prebivalstva, pa tudi zgodovinska podobnost nam in ostalim malim evropskim narodom. Močnejši sosedje so vedno vdiral vanje in si prilastili njihovo ozemlje; požigali so, pustili in uničevali njihovo imetje in zgodovinske objekte z namenom asimilacije, prevlade in izničenja.

V teh državah je prisotna mešanica ljudstev, jezikov, kultur: od Belorusov, Ukrajincev, Fincev do Tatarov, Litvancev, Latvijcev, Estoncev, Nemcev in drugih, kot nekakšna Evropa v malem, v kateri smo vsi v nekem smislu manjšina. To bi moralo biti spodbuda za učenje jezika sosedja, da bi prevladal duh vzajemnosti in sporazumevanja v medosredskih odnosih in združenju Evropi, če si le-ta želi pravega miru in napredka.

Dne 29. maja je avtobus odpeljal z Repentabra preko Opčin po vaseh, v katerih so se nam pridružili ostali udeleženci tega zanimivega popotovanja po deželah ob Baltiku. Lepo sončno vreme je botrovalo prijetnemu vzdušju med znanci, ki se srečujejo ob raz-

nih priložnostih verskega in kulturnega življenja na Tržaškem. Živahnemu pogovaranju je sledila umiritev z molitvijo za srečno pot, ki jo je vodil g. Tone Bedenčič. Hitro smo se bližali letališču v Benetkah, kjer so nas seveda natančno pregledali, preden smo se vkrkali na letalo baltiške družbe - AIR BAL-TIC. Sprejeli so na nasmejani obrazi stevardes in že smo se dvignili nad bele oblake, kjer se v daljavi riše obzornica med oblaki in sinjino neba. Za nami je izginjala beneška laguna in tu pa tam so se med raztrganimi oblaki prikazali zasneženi vrhovi gora. V dobrih dveh urah smo preleteli srednjeevropske države in v sivem deževnem vremenu se bližali letališču v Rigi; sem se stekajo vse povezave z baltskimi državami.

Tu je kot na tekočem traku; vsakih nekaj minut pristajajo in vzletajo letala v razne smeri. Zapustili smo Rigo in deževno sivino ter odleteli v smer Finske. Pod nami so bile prostrane zelene površine in nešteti otoki in otočki, ki so značilni za to deželo. Na letališču Vanta nas je pričakala vodička Larisa, ki je bila ves čas z nami. Avtobus nas je odpeljal v hotel Saks

Aleksanteri. Naslednji dan nas je lokalna vodička Marika popeljala na ogled zanimivosti Helsinkov. Videli smo lepo urejene parke, malo prometa, umirjenega in do pešcev spoštljivega. Ogledali smo si luteransko katedralo Tuomiokirkko in glavni trg pred njo. Tu stoji kip ruskega carja Aleksandra I., ki je dal samostojnost tej deželi. Obiskali smo park skladatelja Jeana Sibeliusa, v katerem je njegov



Park Kardiorg

opdrnski kip. Nato smo si ogledali svetišče, zgrajeno v skali s stropom v bakreni žici, dolgi 28 km. Zvok glasbe, ki odmeva v tem prostoru, je prijetno melodičen tudi zaradi tega stropa. Po krožni poti smo prišli do pravoslavne cerkve, v kateri smo občudovali bogato notranjost. Popoldne smo se poslovili od vodičke Marike in Helsinkov ter se s trajektom od-



peljali v Tallin. Čeprav sta to obmejni državi in jezikovno podobni, sta v bistvu različni. Na Finskem prevladuje baltško-finski jezik, v Estoniji je pogosto slišati ruščino, ker je bila tu še pred kratkim ruščina obvezni jezik v Šoli. Na splošno je sicer opaziti vpliv, ki ga je pustila ruska oblast v Estoniji. Tretji dan našega popotovanja je bil kar naporen. Med triurno hojo smo si ogledali stari predel mesta z gradom Toompea iz leta 1229 in stolno cerkev, posvečeno Devici Mariji iz leta 1233, pravoslavno katedralo Aleksandra Nevskega, zgrajeno leta 1900, nato še luteransko cerkev Sv. Duha iz leta 1316, v kateri je biblija za nepismene poslikana na stenah cerkve. Blizu vhoda je najstarejša in najlepša, štiristo let stara ura. Videli smo tudi hišo bratovščine "Čnih glav" z lepim portalom, ki je bila nekdanji sedež samskih premožnih trgovcev. Bratovščina naj bi bila ustanovljena leta 1399; po statutu bi morala delati v prid mesta. Ta bratovščina je bila aktivna le v Estoniji in Latviji. Prenehala je obstajati leta 1940.

Po obedu smo se odpeljali v mu-

zej Kumu Art, v katerem so razstavljeni slike in drugi izdelki umetnikov iz različnih obdobij estonske zgodovine. Ob vrnitvi smo se ustavili še v parku Kardiorg, poletni rezidenčni baročnega stila ruskega carja Petra I. Vožnja po obalni cesti nam je razkrila ostanke samostana sv. Brigite, ki je bil uničen med leti 1575-77, in spomenik 177 mornarjem, ki so potonili v silni nevihti 7. 9. 1893 z bojno ladjo Rusalka. V teh in drugih mestih, ki smo jih obiskali, smo videli, da skrbijo za čistočo in urejenost okolja, pa tudi za manj onesnažujoč mestni prevoz; vozijo namreč tramvajev, trolejbusi, le v manjši meri avtobusi. Po zajtrku v hotelu Meriton Grand Conferece smo v jutranji tišini, ob osvežujočem vetriču z morja odpotovali v Rigo.

/ dalje  
Pavel Vidau

## Kulturni dom Gorica / Komigo Slovo od trijezičnega festivala s Partljičevo monokomedijo

Trijezični festival komičnega gledališča Komigo, ki sta ga deveto leto zapored ponudila goriški Kulturni dom in zadruga Maja iz Gorice v sodelovanju z različnimi slovenskimi in italijanskimi kulturnimi ustanovami ter pod pokroviteljstvom Dežele FJK, goriške pokrajine in občine, SKGZ in Fundacije Goriške hranilnice - pri posameznih predstavah so bili pokrovitelji še krajevni časopisi, med temi tudi naš tednik -, se je izpel v sredo, 30. maja 2012. V goste je prišla Mojca Partljič, izvrstna dramska ustvarjalica, ki je po zelo uspešnih odskih izkušnjah kot članica različnih slovenskih gledališč ubrala pot svobodnega poklica. Sedaj nastopa največkrat v monokomedijah. Širša publika jo je spoznala in vzljubila prav kot izvajalko dveh monokomedij znanega slovenskega pisatelja, ujedljivega komediografa in prozaista in na sploh poliedričnega ustvarjalca Toneta Partljiča, *Čistilka Marija* in *Poroka čistilke Marije*, ki sta doživeli ničkoliko ponovitev. Sedaj pa igralka kroži po slovenskih odrih - v decembru je bila gostja v abonmajskem sporedu SNG Nova Gorica - z monokomedijo istega avtorja *Čistilka in predsednik uprave*. Komedijski zven z grenkim priokusom se spleta okrog čistilke Marije, ki jo je Zavod za zaposlovanje poslal prek javnih del čistit v Slovensko državno banko (SDB). Tu mora čistiti tudi urad predsednika uprave banke, seveda, ko ji to

dovoli njegova tajnica in ko predsednika ni več v njem. Po naključju pa ga nekoč zaloti spečega v uradu. Ko hoče po tihem oditi, se predsednik zbudi in jo iznenadi s povabilom, naj



spijeta skupaj kozarček viskija. Ob slovesu ji izroči tudi eno izmed novoletnih daril, ki so ostala nerazdeljena. To pa ne obeta nič dobrega: očitno predsednik uprave SDB ni več v sozvočju z vladajočo politično koalicijo, zato ga bo neugodni veter kmalu odpihal s tega mesta. Ker so njun kratki pogovor posneli nadzorne kamere, se čistilka sprašuje, ali bo zaradi tega tudi ona osumljena in vpletena v kako korupcijo. Predsednika uprave SDB namreč blatijo po vseh časnikih, a njej se zdi dober človek, saj si je brez predsodkov vzel čas zanjo, medtem ko jo drugi vsi bolj ali manj očitno prezirajo. Ko predsednik zboli, ga ona obišče v bolnišnici, in ko se on

odpove službi iz zdravstvenih razlogov, se tudi ona odloči, da bo naredila enako. Predstavo, ki pripoveduje, kako se iskriva človečnosti zaiskri v dveh ljudeh iz čisto nasprotnih si socialnih slojev, je z velikim poslušanjem za razmišljanje in težave preprostega človeka zrežiral Vito Taufer in ji kljub razdrobljenosti prizorov, ki jo podčrtujejo igralniki prihodi in odhodi z odra, dal podobo celovitosti, predvsem pa jo obdal z otipljivo človečnostjo, ki je v današnji zlagani, po denarju hlajstajoči družbi res redka. Igralka je s svojo pristno igro in z narečnimi odtenki, s katerimi je obarvala lik čistilke, popolnoma osvojila gledalce, ki so ji namenili dolgotrajno plaskanje. S to predstavo se je letošnji Komigo poslovil od svojih abonmentov in priložnostnih gledalcev, ki jim sicer v jeseni, 31. oktobra 2012, namenja še presenečenje, domačo produkcijo izpod peresa treh slovenskih goriških ljubiteljskih igralcev. Da je Komigo - in z njim seveda Kulturni dom - res večkulturno "zatočišče", je bilo razvidno tudi na to zadnjo majsko sredo, ko so se pred predstavo na odru, na povabilo ravnatelja KD Igorja Komela, zvrstili in se v svojem jeziku predstavili oz. izrekli pozdrave mladi priseljenci iz različnih, tudi zelo oddaljenih držav, ki se družijo v "novonastali" gledališki delavnici pod vodstvom Vita Dalaja.

JK

## Deveta in deseta številka mladinske revije Galeb Vesele in zabavne počitnice!

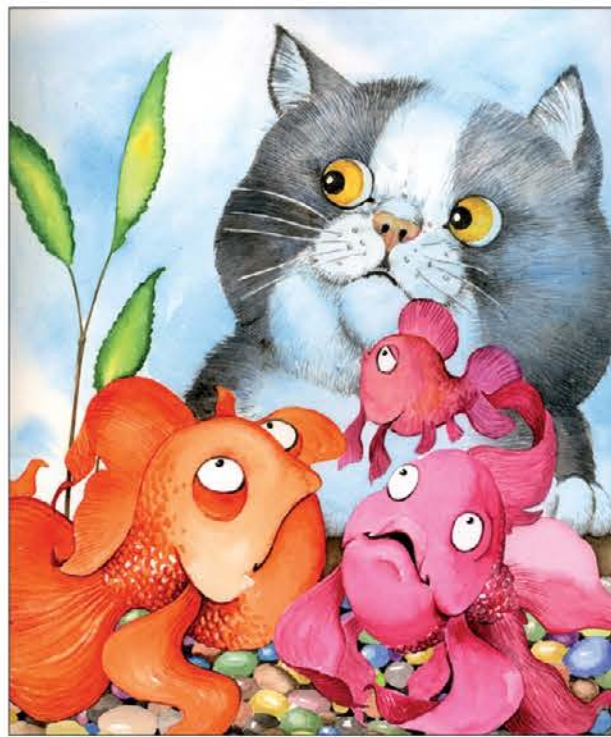
S tem vzklikom želi Galeb, da bi se otroci čim bolj počutili v počitniških dneh in se zraven še razvedrili ob branju njegove dvojne številke, katere naslovnica je čisto poletna. Na njej med ribico, sipo in morsko travo plava morska deklica. V tehniki kolaža jo je izdelala Chiara Paoli, učenka OŠ F. S. Finžgar iz Barkovlj. Tudi drugi učenci iz te šole so Galebu poslali cel kup risbic z živahnimi vsebinami. Njihovi vrstniki iz COŠ "1. Maj 1945" iz Zgonika so narisali jadrnice, ki se zbijejo na valovih morja ob sijočem soncu. Prvo in drugošolce OŠ Albert Sirk iz Križa je navdihnila zgodba o čarovnici Češminki, ostali šolarji iz te šole so Galebu poslali risbice in pisane zmake z zapisi o devetem mednarodnem košarkarskem turnirju *Zmagajmo vsi*. Otrokom COŠ Stanko Gruden iz Šempolaja pa je očitno všeč zima, saj na njihovih risbicah ponosno stojijo beli snežaki. Otroci iz OŠ Romjan so ubrali resnejše teme in se preizkusili v "ekspresionističnem" slikanju. Šolarji OŠ F. Milčični s Katinare so poslali daljši zapis o ekskurziji v Veliki jami pri Briščkih in priložili barvno fotografijo. Galeb se na kar sedemdesetih straneh radoživo poslavlja od svojih bralcev z zadnjimi deli zgodb v nadaljevanjih. Bralci bodo spoznali, kako so nazadnje meščani lepo sprejeli medse čarovnico Češminko. Z zgodbico o njej je bralce kratkočasila Tatjana Kokalj. Češminkine dogodivščine je v risbice lepo ujela Daša Simčič. Od bralcev se poslavlja tudi pingvin Pingi izpod peresa Štefke Kac Marn in v ilustracijah Žive Pahor. Mala osa v zgodbi Jožeta Sevljaka je s sošolci in prijatelji Osinko odšla na

šolski izlet in spet nekaj nerodnega ušpčila. Ilustracijo je kot vselej podpisala Chiara Sepin. V zgodbi Dima Zupana so Tinčku tri zlate ribice izpolnile željo: dobil je zeleno papigo, potem ko je njegov nagajivi kanarček tragično končal svoje dni v želodcu mačkona Feliksa. Iskrivo ilustracijo v živih barvah je prispevala

ospredje muho, ki se kar večkrat pojavlja v pregovorih in rekih: *siten kot muha, nadležen kot drepana muha, narediti iz muhe slona, muhe enodnevnic...*

Berta Golob se od bralcev poslavlja s pesnikom, pisateljem, skladateljem in dirigentom Janezom Bitencem, ki je napisal ničkoliko otrokom zelo priljubljenih pesmic in jim pridal živahno melodijo. V rubriki Speleofantazija Federica Papi pripoveduje o človeški ribici in opozarja, da moramo paziti na uporabo dragocene pitne vode.

Medved in miška v stripu Majde Koren sta se odpravila na Golico. Ilustracije je v prešernem razpoloženju narisal Bojan Jurc. V Galebovi dvojni številki so tudi pesmice. Zvezdana Majhen je v verzih z naslovom *Simpatije* prelila srčne utripe rosnih src. Ilustracijo je prispevala Mojca Cerjak. Martina



Legiša je v stihih opisala, kako v družbi malih prijateljev sklenila zgodbica o *Slaščičarni pri veseli Eli*, ki jo je stkal Slavko Pregl, ilustriral pa Zvonko Čoh. Darinka Kopal je z zapisom pod naslovom *Dedek igra se z nami iz pozabe* redno objavljala v kmečkem besedišču: *stožje in krplje*. Prva označuje suho, lepo razvejano deblo smreke ali bora, okoli katerega so nalagali posušeno travo, druga pa nekakšen nahrbtnik iz obroča in mreže, s katerimi so kmetje pokošeno travo nosili s strmega travnatega pobočja v dolino. Marjeta Zorec skrivnostne pripovedi o skratih končuje z zgodbico o skratu Kapiču, ob ilustraciji Katerine Kalc. Klarisa M. Jovanovič, ob simpatici ilustraciji Vena Dolenc, postavlja v

okoliščini, kako v družbi malih prijateljev sklenila zgodbica o *Slaščičarni pri veseli Eli*, ki jo je stkal Slavko Pregl, ilustriral pa Zvonko Čoh. Darinka Kopal je z zapisom pod naslovom *Dedek igra se z nami iz pozabe* redno objavljala v kmečkem besedišču: *stožje in krplje*. Prva označuje suho, lepo razvejano deblo smreke ali bora, okoli katerega so nalagali posušeno travo, druga pa nekakšen nahrbtnik iz obroča in mreže, s katerimi so kmetje pokošeno travo nosili s strmega travnatega pobočja v dolino. Marjeta Zorec skrivnostne pripovedi o skratih končuje z zgodbico o skratu Kapiču, ob ilustraciji Katerine Kalc. Klarisa M. Jovanovič, ob simpatici ilustraciji Vena Dolenc, postavlja v

JK